Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

3-4

NR. 3-4 (276-277) • ANUL XXVIII • Martie-Aprilie 2024

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Arborele de sunete

de Petre Ghelmez

lin,
cătălin,
prin cerul lumilor spin,
plin, luminând în vânt pe pământ,
rug în inimă, rug în sânge, rug în cuvânt,
arbore fără trup, arbore fără umbră, arbore făr' de noroc,
dincolo de apă, dincolo de piatră, dincolo de număr și foc,
tu – numai sunet, tu – doar credință, tu – ființă și boare adevărată
lasă-mă, bunule, să-ți spun mumă, lasă-mă, să-ți spun, nebiruitule, tată !
mai drept, mai adânc, mai curat, chipul meu orb, din viul, trunchiul tău, se arată !
soare în ochi, soare-n priviri, soare pe tâmpla întunecată, îndurerată și clară,
ecou în ecou, cântec nou și din nou, în silabele frunzei, sub cerul verde de vară,
voce de pasăre, murmur de floare-n bătăile inimii, dorul durut, de dor, să n-o doară !
cine ești tu ? de unde vii tu ? unde mergi tu, făptură fericit cununată în de mireasă și mire !
cum ți-a crescut aripa – urcând/coborând rugătoare, pe dealul și valea-ntru îngerul alb și subțire ?
spirit în duh turburat de abis, cuget aprins, timp vâlvorind, prin secolii grei, bolnavi de iubire !
dacă n-ai fi fost – n-aș fi fost ! dacă n-ai fi, în lume, de dincolo de margini, fiind,
a, e, i, o, u, ă, â – stele-n vocale sclipind ! până-n ceața divină, înviind și murind,
scrum aș fi fost, om fără grai, drum fără rost, prund căzând în hidra clepsidrei, invers,
pulbere vânturată-n copitele cailor; nu tu spadă, nu tu sămânță, nu – vers !
ci umbră, doar umbră – eu, blestematul, rătăcind fără urmă, în univers.
din crengi, din lăstari, din cioturi negre și crini, –
strigăte adiind, colorat, – din vecini !
tu, leagăn de lapte și cruce,
tu, casă de limbă amară și dulce,
în de unul singur – pădure,
viscolit de gând, fulgerat de secure...
furul, din tine, nu poate să fure !
codru-nălțat din bătrâni, din părinți,
bărbați și femei de oameni cuminți,
bunici și nepoți strămoșii – copii,
fi ai fiilor lor, stâlpare-nflorită, de fii
oase adânci, țesute-n țărână de oase,
sunete – ochi, sunete – frunți, sunete – buze frumoase
munte pe rod, bucurat, primind botezuri hrisoase...
berzele breze, prin varul zilei de ieri zestrea de țapi alburii, și azi, o prefiră,
la strunga din gând.../ brâul de brazi, cu țepile-n malul vetrei – sâmburi urcă, brândușe,
viezuri și măguri de zer, în mânzul plăpând.../ magma-nnoptată – drojdia-n germeni,
rânza vorbei și-a brazdei, spre vârfuri, și astăzi, prin spuza zburând, o vor să ne-o poarte...
soarbe-mă-n rădăcinile tale – sumă neistovită și parte, îngroapă-mă în cuvânt
dăruie-mi, arbore sfânt,
gloria ta, înseninată de viață – prin moarte !

În urmă cu 25 de ani, Petre Ghelmez, fondator al revistei „Sud", îi încredința spre publicare poemul „Arborele de sunete". La întrebarea redactorului șef de atunci: „Cum s-a născut acest «Arbore de sunete» ?", poetul Petre Ghelmez destăinuia că: „«Arborele de sunete» este arborele adevărat al ființei noastre omenești. Arborele metafizic !... Dacă-l privim și, mai ales, dacă îl ascultăm mai bine vedem poate că aici este ceva din arborele etern al Limbii Române... Sunetele frumoase, limpezi, rafinate în distileriile anilor și ale zecilor de generații trăitoare pe aceste pământuri din spinarea Dunării și a Carpaților, latinitatea noastră esențială – în trunchiul acestui arbore și în coroana sa atotcuprinzătoare, fulgerată ici și colo de ecourile dătătoare de culoare ale altor neamuri cu graiul cărora timpul ne-a pus în contact; iar în rădăcini, în adânc, murmurele nedeslușite, răzbind dureros până la noi, prin ceața istoriei, straturile unui grai geto-dac pierdut, perceput mai mult ca o magmă a temperaturilor înalte din care pornesc mereu spre noii lăstari forțe nebănuite, greu de definit, dar puternic simțite, precum în parfumurile rafinate ale petalelor din trandafirii grădinilor de la Versailles, se presimt încă aromele tari ale port-altoiului răsurilor sălbatice, pline de vigoare și voința nestăvilită de a trăi. Un poem care, dincolo de aceste intenții clare, luate în considerație cu «precizia și cu consecvența rigidă a unei probleme de matematică», dacă n-ar avea și un suflu al său, o energie proprie, inexplicabilă, nu ar însemna nimic. O are ? Nu o are ? Eu nu știu ! Eu am scris poemul și-atât !"

Gabriel Dragnea, *Veronica Porumbacu despre sentimente ireversibile* pag. 2

Titus Vîjeu, *Ochiul atoatevăzător* (Maxim Gorki) pag. 4

Rodica Lăzărescu, *Niculae Gheran în oglinda corespondenței* pag. 5

Florentin Popescu, *Doina Cernica, scriitoarea care ne aduce mapamondul acasă* pag. 8

Nicolae Scurtu, *Însemnări despre poetul George Iarin* pag. 10

Ioana Ruxandra Fruntelată, *Calendarul Moșilor* pag. 12

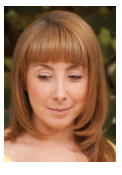
Ion Andreiță, *Satul din colțul ochiului. Mămăliga zburătoare* pag. 13

Șerban Codrin Denk, *Ancelin Roseti sau un poet din universala provincie* pag. 15

Gheorghe Dragomir, *2024 – Anul reîntoarcerii Europei la propriii săi cetățeni și alungării globaliștilor neo-marxiști din structurile instituționale ?* pag. 16

Mona Dobrișan, *„La câțiva oameni distanță de tine", regia Radu Afrim* pag. 21

Niculae Stoica, *Campionatele de oină din perioada interbelică de la Bolintin Vale* pag. 23

Laurențiu-Ștefan Szemkovics, *Decorație acordată în 1925 unui proprietar din comuna Bolintinu din Vale* pag. 25

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Agora reinventată

Mulți specialiști consideră prezența culturii într-un grup social drept elementul care-i determină supraviețuirea. Iar dialogul și dezbaterea, exprimarea punctelor de vedere sau încercarea ipotezelor de lucru reprezintă rezultatul tipului de cultură existent.

Astăzi, după o sintagmă a filosofului francez Gilles Lipovetsky, totul se desfășoară sub egida „dictaturii individualismului și hiperconsumului", piețele de *stock value* sunt surclasate de cele aferente unor *shock value*, iar algoritmii din Big Data și I.A. decid să facă media mai mult sau mai puțin socială. În acest context este benefică o ajustare a spațiului de comunicare, însă această agora nu poate fi reconfigurată decât cu ajutorul asumării unor valori pe cât de stabile, pe atât de umane.

Două poete, din două zone total diferite, au reușit să aducă în scrisul lor spiritul atenian al dezbaterilor.

Florența Albu (1934-2000) s-a născut în sud, în satul Floroaica, comuna Vâlcele din județul Călărași. Din cauza unei situații familiale speciale, cu un tată trimis la Canal pentru neaderența la politica regimului comunist abia instaurat, la terminarea liceului este nevoită să se angajeze ca muncitoare. Reușește ulterior să se înscrie la Facultatea de Filologie. Tot din cauza „originii nesănătoase" nu se poate angaja timp de șase ani, trăind din colaborări la diverse publicații. Debutează cu o carte de versuri și una de reportaje concesive epocii, apoi reușește să lucreze mai întâi în presa cotidiană, apoi culturală, unde va activa trei decenii. În ciuda unor relativ numeroase volume publicate, cu diverse tematici, o anumită modestie datorată probabil trecutului aspru, a dus la poziționarea autoarei în afara unei juste receptări critice. Fazele liricii sale cuprind o primă perioadă marcată de viziuni elegiace dublate de imaginea unei ruralități solemne, picturale și nostalgice. Ulterior, poeta investighează neliniștile în registrul urban unde claustrarea bacoviană conduce la un traseu alchimic interior. Ultimele volume de versuri au o *sharp adesion* la realitatea din ce în ce mai dinamică și pulverizantă, folosindu-se de pârghia confesivă în căutarea și eventual interpretarea autenticității. Teoria expusă de Dorrit Cohn, potrivit căreia nimic nu rămâne exterior ficțiunii, cu atât mai puțin autobiografia, i se poate aplica din plin Florenței Albu: „Noapte putredă./ Otrăvuri pe pământ de ploaie verde./Singurătatea în rezervații oficiale./ Singurătatea ta de trecător/ legitimat cu melcii./ Ecoul adunat în pumni/ firimiturile gâlcevii/ cu tine însuți.// Imensă oboseala mâinii/ să întâlnească mâna cealaltă/ – sens giratoriu/ Tăiat de Înalta Poartă/ La jumătatea lui de sens –/ semnul degeaba în răspântii." (*Rezervații*)

Valeria Grosu (1950-2012) a fost o scriitoare, eseistă și traducătoare provenind satul Sofia, raionul Drochia, situat în nordul Republicii Moldova. Studiază jurnalismul la Chișinău și literatura la Moscova, apoi devine redactor la diverse publicații de dincolo de Prut. Activează de asemenea ca funcționar la departamentul pentru relația cu străinătatea al Ministerului Culturii. Atât în colectivele revistelor literare unde a lucrat, dar și ca persoană cheie a unor proiecte culturale depune un important efort în susținerea oamenilor de calitate și operelor acestora. S-a dedicat cu pasiune și acribie oriunde a lucrat și la fel s-a comportat în fața foii de hârtie. Persoană extrem de discretă în viața de zi cu zi, s-a exprimat editorial relativ puțin și la intervale lungi de timp. Însă poezia sa merită (re)descoperită pentru modernitatea ei neostentativă și pentru îndemnul la o smerită conlucrare. Se poate vorbi în cazul Valeriei Grosu despre acea „evadare lingvistică" ce permite eului auctorial să treacă prin mai multe forme de autoreprezentare, metamorfozându-se asemenea zeului Proteu în vederea asumării unui pact ficțional ce devine unul biografic. Itinerariul liric al autoarei prezintă trăsăturile marcate de dorința armonizării dintre natură și divinitate, dar și de combativitatea unor spectacole textuale tulburătoare apropiate în desfășurarea lor de coregrafia ritualului. Demers ce apropie autoarea de figura unei *religieuse*, ascetică în manifestare, dar cu o imaginație debordantă pusă în slujba unei taine devenită liant comunitar: „Saltimbanci balansând pe-o ață/ În hohotul dedesubt, sau de mai departe…/ Stăpânim suveran o valvă de ceață/ Orbecăind înspre un clar de moarte,// Singuri fiind de fapt fiecare/ Cu îngerul său păzitor/ Care la înălțimea funiei întinse încearcă să zboare/ Și e total lipsit de umor.// Sfârâie sfoara în nevăzuta dogoare/ A infailibilului îndrăgostit/ Așternându-ți, vai, sub tremurândele picioare/ Incandescentul lui infinit" (*Îngerul de duminică*).

Ambele autoare oferă o cultură a scrisului elevat. Sensibilitatea, echilibrul și eleganța au fost puse în slujba dialogului menit a realiza „venirea în sine" a fiecăreia pentru binele cât mai multor semeni. Ele propun și astăzi ca agora să rămână un teritoriu al interogației și al încercării de a răspunde provocărilor. O dezbatere necesară, reală și responsabilă despre subiecte reale. Altfel există riscul ca să viețuim, curând, într-un spațiu social de mucava grevat de răspunsuri și întrebări setate *by default*.

pretexte

Gabriel Dragnea

Veronica Porumbacu despre sentimente ireversibile

În urmă cu doi ani, în numărul dublu din martie-aprilie, amintindu-mi de aceia care ne-au părăsit atât de tragic la cutremurul din 1977 scriam despre poeta Daniela Caurea, considerând că amintindu-ne despre ea și versurile ei deosebite facem un gest de recuperare lirică, dar și morală. Acum, deoarece a mai trecut un martie peste conștiințele noastre, nu vreau să dau curs uitării lăsând-o să macine filă cu filă din albumul nostru literar – atât cât a mai rămas – cu poeți și scriitori care au fost. Și de data aceasta voi aduce în discuție versurile unei poete foarte apreciată de critica literară a vremii și de revistele literare care au publicat-o, chiar dacă unii ar spune că succesul ei literar ar fi unul datorat mai ales activității ei politice în slujba Partidului Comunist din România, ea debutând editorial în 1947, la doi ani de la intrarea acesteia în partid. Dincolo de versurile dedicate activităților comuniștilor în lupta lor pentru așa-zisa câștigare a drepturilor omului sau poeme exaltate insuflate de timpul și spațiul în care se căuta, poeziile Veronicăi Porumbacu sunt confesiuni așezate în vers clasic dar și în vers alb, unele dintre ele subtile declarații de dragoste: „căprioare ușoare îmi aleargă prin vine./ Te caută-n codru/ pe tine./ / Și-n umbra trupului tău se apleacă ușor:/ în sfârșit au ajuns/ la izvor." Ca-ntr-un joc al conștientizărilor, al căutării răspunsurilor, poeta aduce în versuri nu doar simple interogații, ci prin ele evidențiază efecte iminente generate din aparenta simplitate a faptelor petrecute. Discursul liric comparativ, congruența dintre aspectele naturii și cele ale omului vin să sublinieze într-un mod aluziv frământările și tulburările care tind să devină un tăvălug emoțional dificil de gestionat: „Știi tu când pământul/ tăcerile-și sună/ și clipa când vântul/ se face furtună ?// Știi tu când în zboru-i/ o pasăre piere/ și clipa când dorul/ se face durere ?"

În antologia comemorativă *9 pentru eternitate* dedicată scriitorilor decedați în cumplitul cutremur din martie 1977, într-un fragment de interviu acordat lui Dan Manolescu, la o întrebare cu referire la ierarhiile literare și poziția ei în această ierarhie, Veronica Porumbacu (născută Schwefelberg) răspundea concret lăsând să se înțeleagă că poet este acela care creditează versul să vorbească despre sine, împuternicește poezia să vorbească despre autorul ei cu sinceritate și asumare. Atunci, poeta mărturisea: „Există ierarhii de moment, ierarhii la zi, la an, la decenii. Dar există și o stratificare pe care timpul, judecător mai imparțial decât fiecare dintre noi, o face treptat, în memorie, pentru locul fiecărui poet. În genere nu cred că există poeți mari, mijlocii, mici; împărțirea este între poeți și nepoeți. Și poet e cel care redescoperă lumea cu ochii lui, nu cu unghiul de vedere comod, acceptat al altora. În momentul când ți-ai dat măsura ta de sinceritate, de afectivitate, în măsura asta ești poet sau nu ești poet." Iar ea, Veronica Porumbacu rămâne poeta despre care se vorbește prea puțin, cum de altfel puțini sunt aceia care îi cunosc versurile, tulburătoare destăinuiri, unele fiind chiar confesiuni atipice într-un monolog construit și adresat divinității cum ar fi cel prezent în scurtul poem „Legenda": „Așa credeam eu, că vom merge până la capăt,/ prietene, - alături. Și n-aș fi gândit niciodată/ c-am să te însoțesc pe calvar, cu fruntea străpunsă/ de spinii lăuntrici ai morții, cu fața scăldată-n/ sudoare de sânge...Încet ți-o usuc c-un ștergar/ nevăzut, de cuvinte, ce poate păstrează pe pânză/ urma chipului tău chinuit, ca-ntr-o veche legendă."

La scurt timp de la dispariția poetei, Ov. S. Crohmălniceanu mărturisea cu deosebită tristețe pe marginea romanului *Voce și val*, apărut la Cartea românească în 1976, și pe care acesta nu apucase să-l parcurgă decât după moartea ei: „Peste fantazarea transparentă, autoarea reușește să reconstituie o epocă de dăruire civică și comuniune umană în care și-a zidit sufletul. Nu atât exactitatea detaliului convinge, deși există și el, cât adevărul unei atmosfere morale." Despre poezia ei, același critic literar subliniază următoarele: „Ambițiile, căutările, irosirile și regăsirile poetei conferă o notă suplimentară de interes versurilor ei. Distingem mărturia lăuntrică, strecurată sfios printre strofe – pierdute în coralul vremii. Zărim o inflexiune grațioasă și umanizată a liricii în portretele idealizate de care vorbește. Recunoaștem apoi șuvoiul liric pur de izvor eliberat, rostogolind pietricele admirabil șlefuite, în volumele din urmă."

Acel „șuvoi liric pur de izvor eliberat" remarcat de criticul și istoricul literar amintit este o certitudine, indiferent de volumul analizat, fie el de poezie sau „«roman» în formă de evocări", așa cum precizează însăși Veronica Porumbacu în autograful oferit poetei Nina Cassian pe cartea *Voce și val.* Și, cum tot ea spunea în acel autograf, „forma, genul sunt reversibile, nu și sentimentele".

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată (1946-2022)

Caransebeș, un fel de Ithaca

Mica Valahie e mama proverbelor în doi peri, doi meri și-un fir de trandafir. Jumătate dintr-un astfel de proverb zice cum moare câinele de drum lung. Partea a doua, cu prostul altruist care moare de grija altuia, nu prea e de-a noastră. Păi, să vedeți de ce ! Pe noi drumurile ne-au chinuit, noi am umblat uneori ca niște câini de pripas, pe spinarea pământului, după pâine, după necazuri, după neamuri, după copii departe, am luat calul, dacă aveam, și am plecat mercenari la ruși, la sârbi, la grofii ardeleni, de multe ori ne-am întors tot săraci și am mai adăstat prin pădurile din lunca Motrului, a Jiului, a Jiețului și-a Dăsnățuiului, ne-am dat haiduci, am trăit repede și am murit la fel. Ori, dacă aveam căruță, am pus în căruță var sau poame din Oltenia de sub munte, și-am plecat prin țară cântând cu obidă: „Eu vând mere, eu vând pere/ Da' nu vând a mea muiere !"

Dacă n-aveam nici cal, nici căruță, o cobiliță tot se găsea: așa au venit cobilițarii olteni în marile orașe din sud, cu iaurt și smântână, cu verdeață proaspătă, ei, negustorii lui Dumnezeu, aducând boierilor și jupânițelor, pentru un leu, ceva din arama câmpiilor levantine.

Tot din satele oltenești, copiii cei mai deștepți au plecat departe să învețe carte. Cu ajutorul unui neam mai înstărit, cu bani din vânzarea unuia dintre cele două-trei pogoane de pământ cu care-și țineau sărăcia ăi bătrâni.

De fapt, povestea asta despre drumurile lungi, cum a fost și al lui Odyseu spre Ithaca, se leagă de o întâmplare auzită de la tatăl meu, învățătorul, întâmplare care mă doare și azi, când sunt om *bătârn*, cum se zice în Dolj, stau la casa mea din oraș și n-am mai fost prin satele copilăriei de o jumătate de veac.

La școala primară din satul Busu, comuna Grecești, tata a fost premiant în fiecare clasă. Învățătorul lui, care îi era și unchi de departe, domnul Fruntescu, i-a zis lui taică-su, nenea Costea, să-l trimită mai departe la școală pe băiat, că e bun de carte, e păcat de el să rămână țăran prost. L-a și ajutat cu niște bani pe Costea, și-a vândut bătrânul via lui mică dinspre Corz, și l-a trimis pe Ion la Caransebeș, la Școala Normală, să se facă învățător.

I-a croit niște haine din țoalele bune pe care le avea într-un scrin, la croitorul din sat, la văru' Victor Felegunsu, a plecat băiatul la Caransebeș, în lumea chivernisită a Banatului, era cel mai prost îmbrăcat din clasă, dar tot premiant ambițios a fost.

Ani săraci au venit în câmpiile Valahiei Mici, nu s-a făcut grâul, seceta a mâncat tot, Costea și mama Sava, cu alți cinci copii în bătătură, trei băieți și două fete, nu prea mai aveau ce pune pe masă.

S-au îmbolnăvit și au murit pe rând cele două fete, a primit tata Costea scrisoare de la băiat, de la Ion, i-a citit-o învățătorul Fruntescu, spunea că termină Normala și va trebui să plece la post. Că s-a hotărât de la Ministerul Educației, pe vremea aceea era ministru domnul Nicolae Iorga, să plece șefii promoției de învățători în Basarabia să-i învețe românește pe puii de basarabeni care se născuseră în marginea imperiului vecin. Și încheia Ion, cu mare sfială, știind ce se întâmpla acasă: „Și te-aș ruga, tată, dacă poți cumva să-mi faci și mie un palton, că dulama matale pe care am purtat-o în anii ăștia s-a rupt rău și acolo, în câmpiile de lângă Nistru și Prut e un vânt rău, e frig și o să fiu și eu învățător. Când o să iau primele salarii o să-ți trimit banii cheltuiți înapoi."

Cam asta spunea băiatul în scrisoarea lui.

S-a perpelit Costea vreo câteva zile și nopți. El știa că nu era decât o singură soluție: să mai vândă ceva de pe „fâșia" lui de pământ, unde avea o perlă a coroanei, grădina de zarzavat. A vorbit cu Sava, femeia a plâns - Doamne, de ce nu pot s-o închipui altfel decât cu fața albă ca o mucenită din icoanele vechi, cu o basma neagră trasă pe ochi, mereu într-un doliu după tot ce pierduse, dar bărbatul știa ce avea de făcut. I-a vândut grădina unui vecin mai ortoman, a primit în palma asudată două sute de lei, s-a dus la prăvălia lui Blentu din Grecești, a luat trei metri de stofă aspră, neagră, i-a comandat lui Ion un palton boieresc, iar croitorul, Coliță Zgâmboi, fost meseriaș la Craiova, l-a terminat într-o săptămână.

A adus Costea paltonul în casă, l-a așezat pe scrin, toată familia s-a uitat la el, l-a pipăit, mama Sava a plâns iar, numai ea știa de ce, apoi tatăl s-a pregătit de drum lung. Bani de tren nu mai avea, a pus paltonul într-o paporniță mare, a pus alături două turte, două cepe, două ouă fierte și a plecat pe jos spre Caransebeș, să-i ducă băiatului paltonul.

Numai vreo sută cincizeci de kilometri avea olteanul de mers până în orășelul din Banat.

Până la Bâcleș a fost ușor. A ajuns acolo într-o sâmbătă, într-o casă de lângă drum era o pomană. S-a oprit, s-a închinat cuviincios, a primit un colac, o bucată de carne și o sticluță de țuică de comină. A mâncat și-a băut, a zis Dumnezeu să primească, apoi a plecat mai departe. La Strehaia, oraș, de, a mers urmărit de privirile suspicioase ale muierilor locului, era a doua zi de drum, dormise într-o căpiță de fân, nu arăta tocmai elegant, dar a ținut direcția spre Tâmna cu pasul egal pe care-l știa din armată și din primul mare război.

La Tâmna a ajuns luni, a nimerit la o „nuntă de după nuntă", a mâncat bine, a ascultat cântecele cam deșucheate ale lăutarilor, a primit și un pachet de mâncare și pe urmă a plecat spre Severin. A dormit pe dealul Balota, noroc de primăvară, de iarbă și de căldură bună care venea din pământul dezmorțit.

A ajuns la Turnu Severin într-o miercuri dimineața. Venea dinspre Șimian, știa că trebuie să traverseze orașul, să iasă spre Vârciorova, a greșit că a luat-o prin centru, pe Strada Mare, acolo unde nu prea aveau ce căuta drumeții prost îmbrăcați. L-a oprit o patrulă de poliție, comandantul patrulei, un plutonier gras și disprețuitor, i s-a adresat dur: „Bă, țărane, ce cauți în acest oraș ?" Costea i-a răspuns sfios: „Domnule, eu merg spre Caransebeș, să-i duc niște haine copilului meu !" „'Rea-ți ai dracului de mincinoși, ia desfă papornița să văd ce ai acolo, că vă cunosc eu, contrabandiștilor !"

În paporniță era un palton. Cât era de tâmpit plutonierul Drăghia, nu mai pomenise contrabandă cu paltoane. S-a dus la locotenentul lui, Sile Pârvulețu, i-a povestit cazul, ăla i-a spus de la obraz că suferă de prostie și a dispus eliberarea lui Costea, oferindu-i din partea lui doi poli de bani ca să ajungă mai repede la destinație.

Costea a luat bilet de tren, a plecat din Severin și a ajuns la Caransebeș, după zece zile de mers prin deșertul Olteniei și al Banatului. A coborât din tren cu papornița lui și l-a întrebat pe un localnic unde e Școala normală. Acela i-a arătat și Costea s-a dus spre zidurile cu miros chezaro-crăiesc. Ion stătea la fereastră dimineața, a văzut o arătare de om venind către el și i s-a părut cunoscut.

A fugit în fața internatului, iar acolo, bătrânul lui tată, olteanul cu fața emaciată de oboseala drumului, l-a îmbrățișat și i-a spus: „Ioane, ți-am adus paltonul !"

(Va urma...)

BOLINTIN - Istorie în imagini

Fotografii din colecția ACTIB

Constructori zidari bolintineni pe un șantier bucureștean (anul 1972): Marin Zgânță, Marin Ghidran, Ion Corlan, Gică Roșu, Mihai Ceaușu...

Incrementa atque decrementa

Titus Vîjeu

„Ochiul atoatevăzător”

Un scriitor important și foarte instruit precum Stefan Zweig socotea că „printre adevăratele minuni, nu prea multe la număr, ale contemporaneității, se află și acest ochi atoatevăzător al lui Gorki și eu nu cunosc în arta acestui timp ceva care să se poată asemăna cât de cât sub aspectul naturaleței și preciziei cu privirea sa”.

Cu aproape trei milenii în urmă probabil că același lucru s-ar fi putut spune despre însușirile „naturale și precise” ale lui Homer. Numai că Homer, din câte bine se știe era orb...

Considerația de care se bucura în epocă scriitorul rus e una reală. Opera sa literară cuprinzând povestiri și nuvele, memorialistică și piese de teatru a avut o circulație impresionantă în diverse țări ale lumii, impunându-se prin forța unei viziuni asupra Rusiei natale, aflată într-un moment de fractură istorică: trecerea de la feudalism la capitalism și – ulterior – de la capitalism la socialism ca urmare a Revoluției bolșevice din Octombrie.

Aceste procese complexe și oarecum intempestive acoperă însăși existența scriitorului (1868-1936). Probabil că nicio altă țară din lume n-a trecut într-un interval de doar șapte decenii prin astfel de transformări neașteptate, de la desființarea șerbiei la apariția industrializării – și, pe cale de consecință, a proletariatului – de la atentatele revoluționare sângeroase la răsturnarea regimului monarhic și de la revoluția burghezo-democratică la insurgența comunistă ce avea să captureze „a șasea parte a globului” impunând primul „stat al muncitorilor și țăranilor” și furnizând dictatură politică și crime de tot felul.

Anatoli V. Lunacearski – care a cunoscut foarte bine viața și opera scriitorului nota într-un comentariu consacrat amplului roman **Viața lui Klim Samghin** că „Gorki s-a lovit de contradicțiile puternice ale vieții, de nedreptatea strigătoare la cer, de suferințele oamenilor și de viciile mârșave tocmai în această epocă. (...) Gorki a văzut în jurul său și a cunoscut prin propria sa experiență întreaga grozăvie a existenței unei lumi mic-burgheze, în mare măsură semiproletare, în mijlocul căreia a trăit la început.” (A. V. Lunacearski: **Despre literatură**, E.S.P.L.A. – Cartea Rusă, București, 1960, p. 327)

Autorul acestor rânduri avea să devină, după victoria Revoluției din Octombrie 1917, primul Comisar (ministru) al Comitetului pentru Instrucțiune. Era, ca și Gorki, un adept al „puterii poporului” și avea să sufere ca și el multe dezamăgiri, mai ales după preluarea amintitei puteri de către Stalin.

Autodidact, format – după cum va declara el însuși în trilogia autobiografică compusă din **Detstvo** (*Copilăria* – 1913-1914), **V liudiah** (*Între oameni* – 1915-1916) și **Moi universiteti** (*Universitățile mele* – 1922) nu în amfiteatre, ci pe străzi, în piețe și nu în mari biblioteci, Maxim Gorki (pseudonimul lui Alexei Peșkov) a beneficiat de o robustă vocație literară, manifestată în romane ca **Foma Gordeev** (1899) ori **Viața lui Klim Samghin** (șase volume redactate între 1927 și 1936) sau în piese de teatru precum **Micii burghezi** (1902) ori **Copiii soarelui** (1904). Capodopera sa dramatică rămâne însă **Na dne** (*La fund* – 1902), cunoscută la noi sub titlul **Azilul de noapte**. Trebuie spus că succesul pe scenele românești (ca de altfel oriunde în lume) al acestei piese a fost unul imens. Un mare actor român, Gheorghe Storin, a jucat timp de o jumătate de secol pe scenele bucureștene în diverse montări regizorale, lăsând publicului, de-a lungul a două generații, imaginea personajului Satin, veritabil *raisonneur* al unei umanități ce se prăbușește.

Putem spune că datorită dramei sale, Gorki era cunoscut și iubit în România antebelică, fără ca publicul să fi luat cunoștință de angajamentele politice din ultima parte a vieții scriitorului. El, care cunoscuse ani de exil și-n timpul țarismului și-n cel al comunismului, avea să se înapoieze în URSS pentru a fi învestit drept autoritate scriitoricească supremă. Prețul era reprezentat de compromisul cu idealul stalinist al „omului nou”, cu acceptarea și promovarea amarnicului „realism socialist”.

Apariția – în primii ani de după război – în România a unei maculaturi propagandistice exportată generos de Kremlin urma să fie girată de lucrările unor autori importanți. Astfel încât în 1949 editura *Cartea Rusă* punea la dispoziția cititorilor români o culegere de articole gorkiene așezate sub titlul interogației-manifest *Cu cine sunteți voi „maeștri ai culturii” ?* Acest text întrebător – subintitulat „răspuns corespondenților americani” – deschide volumul, în care se mai află alte intervenții polemice, precum *Răspuns la ancheta unei reviste americane*, *Orașul diavolului Galben*, *Unul din regii Republicii*, *Preotul Moralei* și *Împărăția urâtului*. Simpla lor pomenire atestă faptul că mult înainte ca lumea postbelică să fi fost scindată de faimosul „*Cold War*” existase un război ideologic la fel de rece între SUA și URSS iar contribuțiile lui Gorki la întreținerea acestuia nu sunt deloc neglijabile.

În anul 1906 avusese loc cea de-a doua întâlnire a scriitorului la Helsingfors (actualul Helsinki) cu V.I. Lenin. I. Gruzdov, biograf al lui Gorki, considera că acesta „apărea ca purtător de cuvânt al poporului rus iubitor de pace, ca reprezentant al Rusiei care lupta pentru eliberarea sa, de aceea partidul bolșevicilor îi încredințează marelui patriot și revoluționar sarcina de a lansa o chemare către întreaga democrație internațională în sprijinul revoluției ruse”. Dând la o parte zgura ideologică a acestor fraze, reținem importanța pe care scrisul lui Gorki o avea pentru cei ce se pregăteau să dea lovitura de palat (am în vedere Palatul de Iarnă, desigur) un deceniu mai târziu.

Ca urmare, scriitorul va vizita Berlinul, Franța și apoi Statele Unite ale Americii unde prezența sa n-a fost peste tot considerată binevenită, în pofida garanțiilor acordate de prietenul său Samuel Langhorne Clemens, binecunoscut în lumea largă drept Mark Twain...

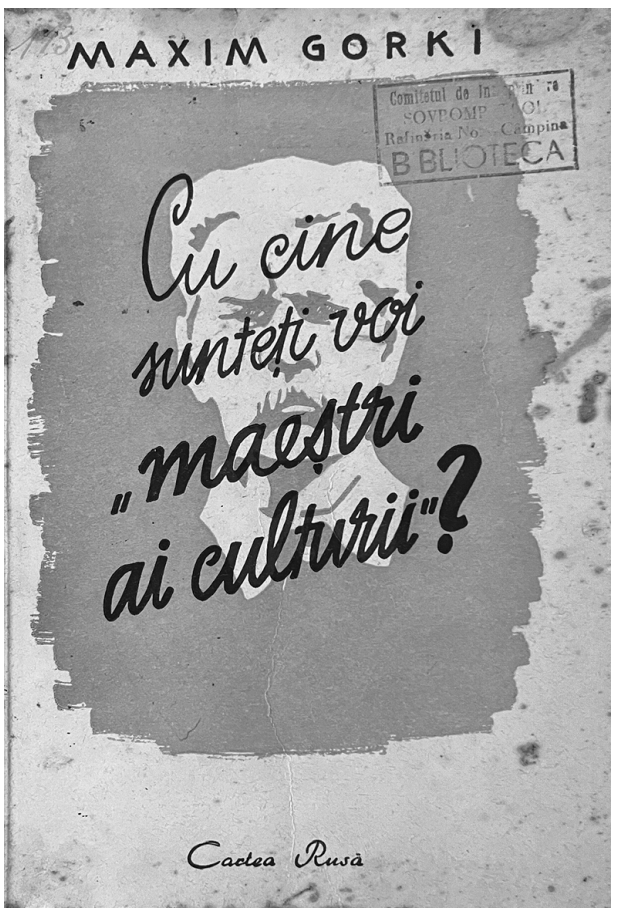
Cercuri conservatoare americane au organizat manifestații de protest față de prezența răzvrătitului rus ce-și va afla propria reprezentare în poema sa *Burevestnik*, sub forma acelui albatros ce sfidează furtuna („*on rîdaet protiv buria*”). Motivul fusese oferit de faptul că Gorki venise în SUA însoțit de amantă, o frumoasă actriță, și nu de mama copiilor săi. Puritanismul „Noii Anglii” avea să-l enerveze pe oaspete care, în texte precum *Preotul moralei* va consemna ipocrizia ce domină societatea tranoceanică („Dacă omul are bani, boi, robi, măgari și nu e idiot – atunci e moralist. Morala îți convine atunci când posezi tot ce-ți trebuie și vrei să păstrezi asta exclusiv pentru dumneata; ea nu-ți convine atunci când n-ai nimic de prisos, în afară de părul din cap.”)

America lui Gorki va fi interceptată în chip diferit de scriitorii ruși, de la Serghei Esenin la Ilf și Petrov, apoi la Boris Polevoi dar, în general se va păstra linia de demarcație între două lumi, clădite uneori pe valori opuse. Un mic fragment din *Orașul Diavolului Galben* dovedește ostilitatea latentă a pravoslavnicului rus față de noua civilizație americană: „Pe trotoare, oamenii merg în grabă încolo și încoace, în toate părțile. Îi absorb porii adânci ai zidurilor de piatră. Vuietul triumfător al fierului, urletul zgomotos al electricității, gălăgia tunătoare a muncilor de construcție a unei noi mreje a metalului, a noilor ziduri de piatră – toate acestea înăbușă glasurile oamenilor, cum înăbușă furtuna pe ocean țipetele păsărilor.” Încă o dată „albatrosul” Gorki pare a zbura între pământ și mare, cu toată măreția (*„mejdu tuciami i more, gordo reet burevestnik”*).

Convins că „pentru lumea capitalistă cultura nu reprezintă o necesitate lăuntrică” Gorki se adresează confraților săi occidentali, solicitându-le angajamentul conștiințelor în slujba celor „necăjiți și obidiți” proclamând superioritatea statului comunist (textul este din 1927-1929) față de statul burghez. Argumentul esențial este că „adevărata civilizație și dezvoltarea rapidă a culturii sunt posibile numai cu condiția ca puterea politică să aparțină complet poporului muncitor, iar nu paraziților care trăiesc din munca altora”.

Din „ochiul atoatevăzător” al lui Gorki s-a dezvoltat privirea vulturească a Marelui Frate (*Big Brother*) scormonind viețile milioanelor de supuși zi și noapte, fără odihnă.

Virulența propagandistică a autorului era tot mai evidentă. Culegerea de texte anticapitaliste a scriitorului rus a fost inclusă în bibliografia de bază a școlilor de

partid din țările devenite satelite ale Moscovei după cel de-al doilea război mondial. Ediția românească de la Cartea Rusă a umplut bibliotecile publice și a fost analizată în școli. Niciuna din capodoperele literare ale scriitorului nu s-a bucurat de o astfel de circulație. Poate doar prin filmul basarabeanului Emil Loteanu, **Șatra**, ecranizare a unei scrieri de tinerețe (*Tabor uhodit v nebo* – Șatra merge în cer) să se fi egalat această răspândire în masă a unei scrieri gorkiene.

Astăzi nimeni nu mai deschide paginile acelea atinse de un sentiment antioccidental evident. Nici măcar acum, când Rusia privește spre lumea vestică cu vizibil dispreț. Veacul ce separă timpul pe care-l trăim de acela în care Gorki își lansa diatriba n-a apropiat Răsăritul de Apus. Dimpotrivă...

Rodica Lăzărescu

Umor voluntar, umor involuntar…

Pe banderola ce ține laolaltă o scrisoare, un plic gol și vreo trei felicitări stă scris: *Dan Baran, editor, prieten, din perioada când am gerat conducerea Ed. Meridiane; cultivam împreună o „literatură" absurdă, în corespondență, în plin „realism socialist"*. E clar că-s lipsă la apel multe epistole, așa că dacă vrem să ne facem o imagine a „literaturii" cultivate de cei doi corespondenți trebuie să ne mulțumim doar cu următorul text:

[1]

Înalt Prea Sfinte !

După încercări pline de amar, brânză telemea de 14*, cărămidă și extract de ficat distilat cu șoricioaică, îmi reiau vechea funcție suplimentară, dincolo de pietrele kilometrice, nutrind convingerea permanenței anumitor probleme umane, într-un volum de hârtie japoneză de lux.

În cercurile științifice se discută o nouă concepție asupra ovăzului. Când ovăzul începe să se cațere pe arac, înălțându-se pe cabluri din propriii noștri nervi, pe orizont se profilează umbra-i cu tremur de ferigi. Avalanșele și mările curbate în urma unei contuzii accidentale deschid perspectivele unui viitor atât de mult dorit dezvăluind esența schimbărilor petrecute într-un țucal pus pe rotițe. Pe scurt, se poate prevedea cu exactitate orice, mai ales ținând seama că totul depinde în mod evident de condițiile economice, sociale și politice care nu se pot prevedea cu preciziune.

Totuși, fără a diminua însemnătatea unui asasinat în care sadicul ucigaș și-a măcelărit victima, s-au luat măsurile cuvenite pentru ca piesele detașate să fie livrate în toată țara, pe baza unor comenzi scrise, la prețuri modice.

Calendarul lunilor trecute continuă să fie foarte încărcat cu chiciură, varietăți de struguri din viile episcopale și un nou grup de 100000 kW. În funcție de posibilități, și pe măsura creierii premizelor necesare, consistența va crește ajungând la cochilii și schelete suficient de rezistente pentru a lăsa urme.

Hidromodulii își etalonează trofeele de polisteren epandat și trâmbițează către catapeteasma de beznă timpul probabil de mâine și aventura de la miezul nopții.

Unde, unde sunt migdalii îngemănați ? Unde sunt crisalidele devorate ? Unde sunt fibrele helicoidale, intervertite periculos pe verticale polare ? În istoria vie a fulmincotonului, macul indonezian ca și construirea avionului cu etaj trebue puse în relație cu cititorul, care a devenit astăzi mult mai exigent, în ceea ce privește gusturile.

Ard ventricolele în pară polietilenică, se despică genurile de carbid ! În cale se așternjerbe, buchete, flori și ghiudem de 5,50 lei suta de grame. Făcliile dezlănțuite punctează solemn bolta, ignorând atât preocupările culturale, cât și dificultățile în politica agrară.

„Deplasarea individuală în Cosmos" – iată ce dorim. Dar omul viitorului, strămoșul pușlamalelor de poimâine, stă ascuns, mârâie și arborează pete de un alb imaculat, pe fracul său ireproșabil.

Cu deosebită stimă,
Stenescu
p. conf:

P.S. Te-am căutat în repetate rânduri, înainte de plecare, dar a fost imposibil să te găsesc. N-ai răspuns nici măcar acasă.

Predeal, 23 XI 64
Cu toată dragostea,
Dan Baran

_____
* Prețul brânzei telemea era, în acea perioadă, 14 lei/kg.

NICULAE GHERAN ÎN OGLINDA CORESPONDENȚEI

***

Cele 14 înscrisuri, dintre care două cărți poștale, adunate într-un plic pe care NG a scris: *De la Camil Baltazar** *(mincinosul mincinoșilor) poet, apreciat de Lovinescu, memorialist, autor al unor interviuri cu L.R.* (Liviu Rebreanu) – majoritatea dactilografiate, câteva olografe, aproape toate zgârcit așternute pe jumătăți, chiar sferturi de coală A4 – ne lasă să bănuim un tip sâcâitor, agasant, ce-și urmărește cu tenacitate scopul, depășind adesea granița ridicolului. Și, dacă-i dăm crezare lui NG (nu văd de ce nu am face-o), și pe cea a adevărului ! În 1962, când împlinea 60 de ani, și-a propus să iasă pe piață cu un volum. A fost să fie unul memorialistic, *Contemporan cu ei*, care, într-adevăr, a apărut în 1962 ! Așa că demersurile încep chiar din primele zile ale anului: scrie memorii, inclusiv ministrului Culturii (Constanța Crăciun) și directorilor de edituri. Îi scrie și „Tovarășului Nicolae Gheran, Direcția g[enera]lă a Editurilor din Ministerul Învățământului și Culturii", dar, nu știu din ce rațiuni, acestuia i se adresează în versuri, cu „madrigale". Așa cum, de neînțeles pentru un etnic evreu născut în ținutul Vrâncioaiei rămâne și opțiunea folosirii perfectului simplu: „…făcui un demers lui Bănuță**, pe care i-l lăsai azi, după ce îl arătai și lui M. Gafița*** ca să-l întreb de e de acord cu demersul…" (scrisoare din 6 iunie 1962).

_____
* Camil Baltazar (Leibu Goldenstein / Leopold Goldstein), născut la Focșani, la 25 august 1902 (într-un „madrigal" dă ca lună a nașterii septembrie), mort la 27 aprilie 1977, poet, publicist și traducător. Printr-o scrisoare din 16 aprilie 1962 (păstrată fără anvelopă), îi trimite lui NG două pagini și jumătate (A4), dactilografiate, conținând o evocare a lui Gh. Brăescu. La 24 mai, într-o altă misivă, îi scrie: „Vreau să știu și ce ai folosit din Brăescu pentru a ști ce păstrez eu din ele în memoriile mele…".

** Poetul Ion Bănuță (1914-1986), directorul Editurii pentru Literatură din 1960 până în 1968, când este demis pentru că tipărise, în colecția „Biblioteca pentru toți", antologia *Poezia română modernă. De la G. Bacovia la Emil Botta* (I-II), alcătuită de Nicolae Manolescu, în care figurau poeți indezirabili regimului comunist.

*** Mihai Gafița (1923-1977), critic și istoric literar, redactor-șef (sectorul de literatură română contemporană) la Editura pentru Literatură (1960-1969).

[1]

Îți ascultai sfatul, mărit fârtat
– Culai Gheran –:
Volumul nevăzut și bine dres
Și-o copie, în 16 a acestui an
eu am predat,
precum, ca între frați, ne-am înțeles.
Și scrisa ministerului am respectat[x].
Acum că-n-chip oficial –
am săvârșit ce se cuvine,
Propunu-ți, prin ăst madrigal
Să ne vedem de la obraz și bine
Cu totul și cu totul amical
Ca niște veritabili condeieri –
în pragul vre unei prea frumoase seri
sau când oi hotărî domnia tale –
Spre-a sta de vorbă în tihneală,
De însuți crezi că e cu cale
aceea ce-ndrăznescu-ți a propune,
Socot că ești încredințat cu gânduri bune
Așa precum pe la confrați sunt cuvenite.
Nădăjduesc deci că-ți vei face timp
Să evadăm în al conversațiunilor Olimp.
16 ghenar 1962
Camil Baltazar

[x] O adresă a d-ței gle a editurilor, iscălită A. Mihale prin care-s vestit că volumul fu pus în planul de rezervă pe 1962.

[2]

Prea scumpe amice N. Gheran
Urmă să trec azi pe la editură
Să văd ce mai e cu a cărții mele tevatură,
Aflai că pe la 15 iunie – de redactoarea de carte va catadixi [sic !] –
Volumul va fi pus în mapă gata de-a călători.
Dar tot azi eu aflai dela Vasile Nicolesc*
ăst gând drăcesc:
că s-ar putea s-apară cartea-n acest an
dar mai curând în ianuarie 1963…
Iubite amice și scumpe Gheran
în 962 septembrie voi avea 60 de ani
Și socoteam că – spus fără ocol sau mlădiere –
de condei –
că o să mi se facă astă plăcere
s-apară cartea în acest an.
Acuma iată-a mea socoată:
decât s-apară cartea-n 63
mai bine să n-apară niciodată –
atâta supărare-mi fu de dânsa cășunată !
9 mărțișor 1962
Camil Baltazar

_____
* Vasile Nicolescu (1929-1990), poet, eseist, traducător, era, la acea dată, redactor responsabil al secției de poezie, critică, istorie literară și teatru la Editura pentru Literatură (1961-1968). Personaj duplicitar, avea puterea de a cenzura publicarea unor cărți, care nu se încadrau în ideologia culturală a regimului comunist.

În același plic se află o coală A4, datată 13 martie 1962, conținând un memoriu pe care urma, probabil, să-l adreseze tovarășei „ministră" a Culturii Constanța Crăciun, solicitând „deci ca subscrisul, care toată viața lui n-a avut alt țel decât partidul și arta, să aibă parte, în 962, când împlinește 60 de ani, *a-și vedea cartea aceasta tipărită*". Era vorba de volumul memorialistic *Contemporan cu ei*, care, într-adevăr, a apărut în 1962 !

Pe lângă cele referitoare la propria-i operă, Camil Baltazar avea și alte solicitări, tot literare, desigur ! În 1971, preocupat de reeditarea cărții lui Wolf Schneider, *Omniprezentul Babilon*, tradusă în colaborare cu Iozefina Baltazar și apărută în 1968, îi scrie lui NG spre informare, dar, mai ales, pentru a-i cere cele trei volume de nuvele care apăruseră în 1968, deschizând seria de *Opere* ce avea să devină ediția critică Rebreanu.

[3]

Gherane,
Pare-mi că îți sunt pe plac
Autografe dela scriitori.
Mie fiindu-mi un om drag
Îți servesc, aici, acest onor.
Pare-mi rău că nu ți pot da
însemnare pe o carte
Dar ți-oi da când dumneata
Ține vei ce ai promis, e anu'*:
Nuvelistica lui Rebreanu
De care nu am până acum parte…
Camil Baltazar

P.S. Am dat personal în mână originalul demersului pe care ți-l anexez lui Const. Panciu azi 5 mai 1971, având treaba cu el și referitor la o carte a mea de versuri, tipărită și care va să fie expusă azi în librării.

Azi 11 mai, Panciu mi-a spus să [indesc. treci ?] Babilonul în plan și restul îl privește.

_____
* Cu un an înainte (1970) apăruse volumul IV al ediției critice, care conținea romanul *Ion*.

(Din volumul în pregătire *Niculae Gheran în oglinda corespondenței*)

Florea Burtan

Către lâna de aur

Ai rămas demult fără ferestre,
Adâncul tău nu știe ce-i lumina.
Ce-a fost întreg, acuma nu mai este
Decât frânturi ce-și caută tulpina.

Nici uși nu ai, cândva, s-au prăbușit
De multe chipuri ce-au trecut prin ele,
Când soarele ajuns la asfinți,
Părea un sfânt abandonate pe schele.

Împins mereu de vânturile roase
De alte vânturi și de vremea rea,
Visezi s-ajungi la fetele frumoase,
Una s-alegi, să te însori cu ea.

Nemărginiri de ceruri te așteaptă,
Lâna de aur, oare-a ruginit ?
Ca s-o găsești, vei trece Marea Moartă,
Vâslind din aripi către infinit.

Vei număra imperii și pustiuri,
Cetăți zidite doar de meșteri orbi,
Pe munți de ceară se vor da cu schiuri
Cei pregătiți să fie dați la corbi.

Iubita recitește cartea

Iubita mea îmi recitește cartea.
N-am scris-o eu, ci îngerii păgâni,
Pe vremea când, prin rai, umbla și moartea,
Frumoasă și crescută de stăpâni.

De pretutindeni, izbucneau imperii
De crini bolnavi de îndrăzneala lor;
Vezi, ia aminte și să nu te sperii,
Dacă va ninge mult și-ntâmplător !

Zăpezile acestea au mai nins,
Deși, era senin și era vară,
Jarul din mine, răcoros și stins,
Mi se părea cea mai de preț comoară.

Iubita mea are uimiri pe pleoape.
O, cât aș vrea s-adorm la sânii ei !
S-aud plutiri pe nesfârșiri de ape,
Iar eu să fiu vâslaș, ca de-obicei.

Vindecătoare mi se pare gura,
Pe care îndrăznesc să o sărut,
Să-i simt dulceața vie și arsura,
Din care,-n tinerețe, am băut.

Și pletele-n cărări să le despic,
Cu palmele-mi duioase, negrăbite,
Să spun ceva, să dau fitilul mic
Acestei lămpi cu aripi obosite.

Iubita mea îmi povestește cartea.
N-am scris-o eu, ci îngerii păgâni,
Pe vremea când, prin rai, cânta și moartea,
Frumoasă și-ocrotită de stăpâni.

Rotirea inversă a lumii

Lanuri de grâu se retrăgeau în cer,
Rotirea lumii, brusc, se inversase,
Era un fel de lavă, un mister,
În care-n cap femeile frumoase.

Râuri și mări, se sprijineau de soare,
Pâinea mușca din pâini, nesățioasă.
Și tot în cer migrau, nerăbdătoare,
Păsări, într-o revoltă luminoasă.

Iarna crăpa de ger în plină vară,
Vara, la fel, de prea multă căldură,
Cuvintele, rostite-a doua oară,
Se întorceau, ne consumate,-n gură.

Miresmele salcâmilor în floare
Nu pricepeau această ispitire,
Nici munții vâlvorind în depărtare,
Totul curgea către nemărginire.

Urmau, la rând, orașe, largi imperii,
Ce renășteau și lunecau în sus.
Păduri de crini, sălbatice siberii
Și, nevăzut, mormântul lui Iisus.

Ne este drag

O, câte lucruri n-au contur și nume !
Dar, le păstrăm, deși, sunt inutile,
Vorbim cu ele, le-arătăm la lume,
Le strecurăm, ca noaptea printre zile.

Când obosim, ne înclinăm spre ieri,
Dăm vina pe schimbările la față,
Semn bun, că nu-ți e dat să pieri
În lanuri răcoroase de verdeață.

Te știi alegător de cursă lungă,
Ești chiar soldatul de la Marathon,
Sosit aici, ca nimeni să îl plângă,
Să-i deseneze umbra pe carton.

Ne este drag să ardem fără jar,
Într-o dezlănțuire, printre maci,
Să împărțim nectarul din pahar
La pustnicii, la oamenii săraci.

Numărător de zodii

Numărător de zodii, nu sunt eu,
Ci, omul orb și înnoptat în mine.
Lumea îl credea-a fi un fel de zeu,
Stăpân pe constelații și destine.

El e bolnavul reîntors la viață,
Nu are chip și, totuși, se ivește,
E ca un fum lunecător prin ceață,
Deși, e orb, ne vede și clipește.

De este frig, nu simte că e frig,
De este soare mult, deloc nu-i pasă,
El mută ape dincolo de dig,
Frământă pâini, își întocmește masă.

Când i se face dor, când i se face
A dimineață-n ochii lui puțini,
Iese în drum, lumina o desface,
O dăruiește-ntreagă, la vecini.

Stăpânitor de zodii, nu sunt eu,
Ci, acest vis îndrăgostit de sine,
Pe care-l repetăm, îl repetăm, mereu,
Până dispare și, obsedant, revine.

Împreună

S-ar cuveni să plouă ori să ningă,
E secete-n cuvinte și în gând !
Cel prăbușit, abia se mai ridică,
El toată viața a trăit flămând.

S-ar cuveni să ardem, împreună,
Aceste lucruri ce ne sunt străine,
Cenușa lor, poate o fi mai bună
La vindecarea rănilor din mine.

S-ar cuveni să-ncepem, chiar de azi,
Alt drum, să rezidim o casă,
În lan de grâu sau în păduri de brazi,
Acolo unde vei fi și mai frumoasă.

Ia-mi inima în palme, o întreabă
Cât îi e dat să murmure rotund ?
Cine-o ispitește, fără grabă,
Să tacă ori să plângă, renăscând ?

S-ar cuveni să nu privim departe,
Ci, împrejurul tainic dintre noi,
Să nu vorbim vreodată despre moarte,
Eu să nu port cămașa de apoi.

Împrumută-mi lumina

Împrumută-mi puțin din zilele tale,
Să fiu mai bogat cu o viață,
Mă voi duce la izvorul din vale,
Să îmi curăț negura de pe față.

Împrumută-mi și ceva din lumina,
Pe care o porți, ca pe-un nimb,
Să am cu ce pardosi și grădina,
Să am pentru ce să mă schimb.

Uite câtă răzvrătire de rouă
Ne bate în geam, ne seduce !
La tine e soare, la mine, iar plouă,
Mierea nu mai e aurie și dulce.

Fată absentă, fată frumoasă,
Zâna mea, despre care tot scriu !
Mâine, am să-ți cumpăr rochie de mireasă,
Ieri – e devreme, azi – e târziu.

Întrebări

Ce fel de drum e-acesta care duce
Spre un tărâm împodobit cu brazi ?
De ce nectarul e amar de dulce ?
De ce e ieri în zilele de azi ?

A cui e umbra care plânge-n poartă ?
Unde sunt caii ? Iarba, unde este ?
Iubita mea, acum ce nume poartă ?
Cine-i mai pune zboruri în ferestre ?

Am renunțat s-aștept răspuns la toate,
Îmi fac de lucru, îngrijesc grădina,
Vindec de sete ploile uscate,
Deși e soare, eu, aprind lumina.

La furat de fete

Haideți să mergem la furat de fete,
Să le trezim din somn, cu șoapte dragi,
Să le urcăm în candide șarete,
Apoi, ne pierdem urma, printre fagi.

Vom înhăma, desigur, caii tineri,
Ne-om primeni-n cămăși de borangic,
Timpul ales e-n noaptea dinspre vineri,
Când stelele își dau fitilul mic.

Cuprinși suntem de dor și nerăbdare,
Nepăsători c-avem destul de mers !
Cine renunță, va cădea-n uitare,
Neînțelegând ce este de-nțeles.

Haideți să mergem ! Uite, bate ceasul
A miez de noapte și a drum deschis,
Doar inimii să i se-audă glasul,
Doar ea va trece pragul interzis !

Abandonare

Trudită de-așteptări rămâne gara,
Abandonată, fără scări și uși,
Peronul trist își fumegă țigara,
Frunzele toamnei crapă în scoruși.

Numai în somn, ea mai aude trenuri
Pline cu condamnați și cu recruți
Și mai zărește, dinspre alte vremuri,
Doamne frumoase și copii desculți.

Sub ghilotina clipelor fugare
Și-așază resemnarea gâtul gol,
Gara se-mpuținează și dispare,
Golul din jur devine și mai gol.

De-aici, cândva, s-au risipit în lume
Dezrădăcinații satelor de lut.
E iarăși seară, trenul nu mai vine,
Stau pe peron, îndurerat și mut.

Donuț Caragea

Nucul

bunicii ne-au învățat
să scuturăm nucul
„nu-i rupeți crengile,
mișcați-le cu blândețe”, ne spuneau
„orice creangă ruptă e o durere,
o mângâiere în minus,
un rod care nu se mai naște”

nucile erau stelele noastre căzătoare
ce ne împlineau toate dorințele
cozonaci și tot felul de prăjituri delicioase
totodată erau testul nostru de forță
atunci când încercam
să le spargem în pumni
miezul lor semăna cu un creier
pesemne, nucul ne dăruia și nouă
un pic din înțelepciunea pământului

la un moment dat, a venit o furtună
turbată de prea multă căldură
și nucul nostru s-a rupt
a tras cu rădăcinile cât a putut de pământ
pentru a proteja pomii mai tineri
din fundul grădinii
dar ghilotina de aer a cerului negru
a căzut nemiloasă
pentru prima și ultima oară
am văzut seva nucului, sângele lui
cum curgea în zadar
fără să mai hrănească crengile, frunzele
nucile verzi parcă erau niște copii
care plângeau după sânii mamelor
rămași dintr-odată fără lapte
plângeau și verdele fin și lucios al obrajilor
se înnegrea, se tot înnegrea

am tăiat trunchiul și crengile doborâte
cu drujba, apoi cu toporul
am fi vrut să mai așteptăm
să nu aducem o durere în plus
lemnului ce părea încă viu
dar bunicii spuneau
„lemnul ud se crapă mai ușor”
așadar, ne-am făcut treaba până la capăt
moartea nucului urma să ne dăruiască
încă multă căldură

în fundul grădinii a rămas totuși un ciot
pe el ne-am așezat cu toții, pe rând
admirând dealurile verzi
grădinile altor oameni, apusul
din ciot au încercat câteva ramuri să iasă
nu le-am lăsat, nucul n-ar mai fi fost
niciodată la fel
așa cum nici omul care cade la pat
nu mai este la fel
cu toate că-n visele și imaginația lui
încă mai călătorește
încă se mai cațără după fructe
încă mai aleargă
după iubiri ce-au plecat
din gara inimii
în gara de la capătul lumii

„toate lucrurile au un sfârșit”, spuneau bunicii
apoi s-au dus și ei să scuture
nucul din ceruri
în unele nopți, noi ce fuseserăm odată copii
ne așezăm pe ciotul din fundul grădinii
și așteptăm să cadă
nucile de lumină

Rădăcina

cândva, voi pleca, voi pleca
în urma mea, sub copertele unor cărți
vor rămâne cuvintele
așa cum rămâne rădăcina
copacului tăiat în pământ
iar la o aruncătură de lacrimă
lăstarul crescut
din tandrul protest al iubirii
în fața nimicniciei

tu, omule, te vei așeza cu privirea
pe anumite poeme
pentru a-ți odihni sufletul
epuizat de atâtea respirații
gură la gură
cu absențele unui suflet pereche

cuvintele mele vor încerca să-ți vorbească
pe limba căutărilor tale adânci
inelele trecutului meu
îți vor căuta mângâierea
și degetul potrivit pentru uniunea
transcendențelor noastre
pe aceeași coloană infinită
a unui gând luminos

poate că, cine știe, îl vom găsi
pe Dumnezeu
la capătul întrebărilor fără răspuns

poate că, peste noi, ca o zăpadă
va curge, la adierea unui vânt solitar
lumina tuturor stelelor

poate că, într-un moment
de obscură tandrețe
gheara morții ne va scăpa
și ne vom întoarce
la nesfârșita copilărie
la locul acela în care
bătăile inimii se întorc
la inima universului

cândva, voi pleca
dar visele mele vor răsări
din adâncul hârtiei
înflorind în adâncul ochilor tăi

Mângâierea necuprinderii

frig
și un alb ce-mi devorează tăcut
albastrul ochilor
ai spune că este iarna
dar nu
în fața mea
se-ntinde doar pagina albă
pe care trebuie
să reinventez majestuos
un nou anotimp al iubirii

tu vrei să cânți
să-mi fie versul un arcuș
pe trupul tău de vioară
să-mi fie rana un patinoar
pentru spiralele morții

dar pe salcia
de pe malul sângelui meu
nimeni n-a întrebat-o
de ce i-a înghețat plânsul

frig
și un alb
ca o marmură de Carrara
pe care trebuie
să-mi cioplesc singur
amintirile
frig
și aburul meu
ca o ultimă mângâiere
a necuprinderii

Luna Neagră

am privit cerul toată noaptea
am cules toate stelele
una după alta le-am înghesuit în sufletul meu
să le pot dărui unui om
sau unui Dumnezeu
care mă așteaptă dincolo
de ultima respirație

apoi am vrut să strâng tot întunericul
pentru a-l dărui înfometatelor mele întrebări
care așteptau precum câinii în spatele ochilor
dând întruna din coadă

dar n-am apucat să strâng
decât un pic de negru sub unghii
noaptea, umilă, mi-a căzut la picioare
rugându-mă s-o mai las să trăiască

fie, i-am spus
nu știu de ce
simțeam un fel de dragoste
părintească

acum o privesc
cum îmi mimează existența
fiind întruna cu gândul
la stelele din sufletul meu

înfometatele întrebări au ce să roadă
un pic de negru sub unghii

Soarele se ridică
deasupra capului

pe cerul verde zâmbește
Luna Neagră

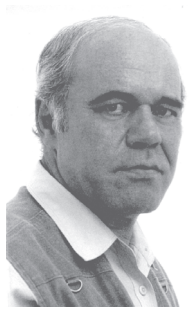
Leviatan

ei se holbau
la creatura ciudată întinsă pe nisip
nu mai văzuseră niciodată așa ceva
– mai trăiește ? se întrebau unii.
– are ochii închiși, cu siguranță e moartă ! răspundeau alții.
– e dizgrațioasă ! spuneau niște mame,
care voiau să-și țină odraslele la distanță.
– haide să ne facem un selfie ! răcneau niște internauți.
– haide să-i legăm limba cu o sfoară
și să-i găurim capul cu un cârlig ! se încurajau
niște copii mai obraznici.
– haide s-o tăiem și s-o vindem ! se îndemnau niște pescari
care scoteau mai mereu plasele goale.

în zadar încercau valurile să le spună tuturor
că marea tocmai ce le dăruise un poem
unul scos din capitolul 41 al adâncurilor
acolo unde se nasc cele mai frumoase legende
unul a cărui inimă era încă vie,
chiar dacă nimeni nu-i auzea bătăile rare
unul care încă mai respira,
chiar dacă nimeni nu-i simțea respirațiile
unul care încă mai visa, fără ca nimeni
să-i împlinească visele

unul care nu avea pereche pe pământ
unul care nu știa ce e frica
dar care urma să afle ce înseamnă
superficialitatea
dezgustul
și bârfa

(din volumul în pregătire
„Fântâna care-și bea singură apa”)

Florentin Popescu

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XLV)

Între topos și atopos

Doina Cernica, scriitoarea care ne aduce mapamondul acasă

Fără ipocrizie, curtoazie ori diplomație, ci numai și numai cu sinceritate colegială și iubire pentru literatură trebuie să mărturisesc că mă bucur de fiecare dată când un scriitor pe care-l cunosc de mai multă vreme tipărește o nouă carte. E ca și cum acea tipăritură ar fi semnată de mine.

Așa s-a întâmplat și mai zilele trecute când poșta mi-a adus tocmai din nordul țării, de la Suceava, volumul d-nei Doina Cernica (*Cititoarea, călătoarea, povestitoarea*, Tipo Moldova, 2024), apărut în cunoscuta și mult apreciata colecție „Opera Omnia” a editurii Tipo Moldova. O carte în format academic, numărând nu mai puțin de 500 de pagini.

Dacă nu aș fi cunoscut antecedentele literare și publicistice ale autoarei poate m-aș fi simțit întrucâtva complexat, gândindu-mă că în fața unei asemenea lecturi mi-ar trebui ceva mai mult timp. Și cum, ca oricare dintre noi, sunt mai întotdeauna în criză de timp, trebuie să selectez cu grijă cărțile ce mi se trimit spre lectură, uneori pe cele voluminoase lăsându-le ceva mai la urmă. Nu și în acest caz, întrucât este vorba de un volum de excepție – o antologie din cărțile de călătorie pe care d-na Doina Cernica le-a publicat din 2011 și până azi. Ele sunt: *Rodos, ultima vară* (2011); *Cititoarea, călătoarea* (2014), *Privește și încearcă să vezi* (2019), *Hansel și Gretel în Pădurea Luminoasă* (2020), *Neaua ninge în Betleem* (2020), *În castelul Vrăjitorului* (2023) și *Pe aripi de mori de vânt și de carte* (2024).

Sigur, dacă aș fi fost un critic rece, sastisit de lecturi de toate felurile, din toate zările și de la fel de fel de autori (ceea ce nu e cazul), aș fi privit recentul demers al d-nei Doina Cernica drept unul oarecare, de interes particular, făcut din orgoliu sau cine știe din ce alte considerente mai puțin culturale. Dar cum pretind și chiar nu m-am „acrit” de prea multe lecturi pătrund în tainele și cărările unei cărți ca și cum aș pătrunde într-o biserică din care ies mai apoi îmbogățit spiritual, sufletește.

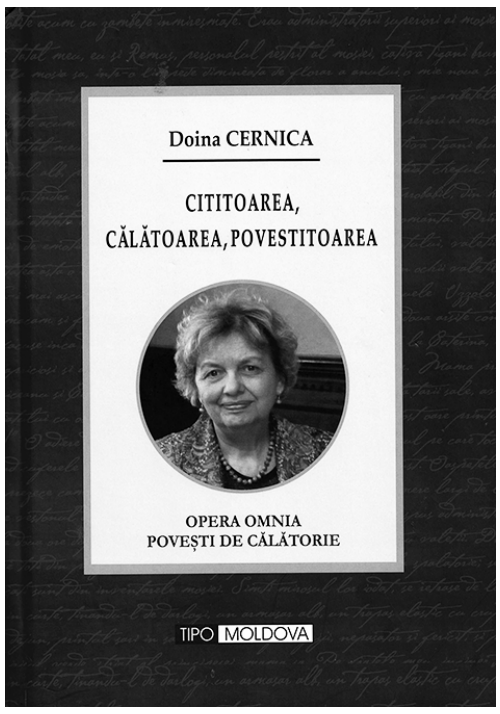
Întâi și-ntâi se impune o constatare de ordin general. În lumea asta mare sunt fel de fel de pasionați, manifestându-se în tot felul de chipuri, numai că nu toți reușesc să dea ceva din prea plinul experiențelor lor personale și altora.

D-na Doina Cernica, în îndepărtații noștri ani ai studenției, când am fost colegi la Universitatea din București, nu dădea pe atunci semne că ar fi pasionat-o într-un fel deosebit călătoriile.

Voiajele mai scurte ori mai lungi, prin țară, dar mai ales dincolo de fruntariile ei, ne plăceau, desigur, tuturor, fiindcă eram tineri și cu greu puteam accepta (că nu aveam de ales) că regimul politic de atunci nu ne permitea să călătorim decât cel mult într-o țară socialistă și numai în grupuri organizate de Oficiul Național de Turism. Trebuia să ne mulțumim, ca un fel de consolare, cu lecturile cărților despre alte locuri, mai îndepărtate, scrise de diplomați, de ziariști și de alte câteva, foarte puține categorii de români.

E drept, exista în vremurile acelea și o editură specializată în astfel de tipărituri (Editura pentru turism, devenită ulterior Sport-Turism), dar una e să citești impresiile altuia despre o zonă, o țară, un continent etc. și alta e să mergi tu acolo, să vezi cu ochii tăi locurile, monumentele, oamenii și toate celelalte pe care ți le poate oferi o călătorie.

Nu știu *cât*, *unde* și *dacă* va fi călătorit d-na Doina Cernica în străinătate înainte de 1989, însă, judecând după data apariției cărților d-sale aș fi înclinat să cred că a avut aceeași soartă ca a noastră, a celorlalți care n-am putut trece dincolo de graniță până n-a venit acel Decembrie 1989 care a deschis larg porțile către democrație, călătorii și libertatea cuvântului.

La finele cărții de acum citim despre autoare: „Scriitoare, traducătoare, ziaristă, născută la Vama (care i-a acordat titlul de Cetățean de Onoare), formată în Câmpulung Moldovenesc, absolventă a învățământului universitar și postuniversitar la București, Doina Cernica trăiește și scrie la Suceava, în Bucovina României”.

Nici că se putea mai multă discreție și modestie, mai multă decență și mai mult bun simț în această prezentare – atribute mai rar întâlnite la majoritatea confraților întru meserie, mulți dintre ei împopoțonându-se, orgolioși, chiar și cu câteva modeste apariții editoriale. Dar asta e o altă poveste...

Pentru unii cititori a mai scrie o carte de călătorie azi, când accesul la voiaje este, practic, deschis tuturor (numai să-ți permită buzunarul) ar părea ceva anacronic, dacă nu cumva și de importanță minoră sau lipsit de sens.

Și totuși...

Și totuși, iată că o autoare, în ipostaza sa de „Homo viator” ne-a dat/ne dă, cu fiecare nou volum un sentiment tonifiant, aducându-ne în față, imaginar, orașe și țări, locuri și oameni despre care scrie nu doar cu mare plăcere și cu o anume empatie, ci și cu mult har, oferindu-ne frumoase și instructive (fără a fi didactică) lecții de istorie și de cultură, stimulându-ne imaginația. Și asta fiindcă d-sa are „Ochii care privesc, ochii care se uită, ochii care văd”, cum însăși scrie într-un loc, apoi ne cheamă la reflecții „Cu cărțile lui Aristotel deschise în mâini” pentru a ne propune nici mai mult nici mai puțin decât să privim „în oglinda timpului”, ori să ne povestească despre „Cocoșul lui Brâncuși într-un arbore asiatic” Etc. Etc.

D-na Doina Cernica nu călătorește doar de dragul de a călători și eventual a le povesti ulterior prietenilor și cunoscuților despre cele văzute și fotografiate aiurea în lume, ci cu scopuri cât se poate de serioase: anume să se documenteze pentru a scrie, să-și confrunte ideile de mai înainte despre un loc sau o țară cu realitățile întâlnite „pe viu” la fața locului, cum s-ar spune.

Cândva, într-o recenzie la una din cărțile sale anterioare, spuneam că autoarea, aidoma lui Odobescu pe vremuri, este o călătoare cu gândul de a scrie. Tot așa mi se relevă și prin această antologie.

Cum se spune îndeobște, o adevărată călătorie începe de acasă, cu mult înainte de a ajunge acolo unde ți-ai propus. Acest adevăr pur reiese și din paginile de acum: doamna Doina Cernica pornește la drum foarte bine documentată în legătură cu spațiile în care va călători: citește cărți de istorie, de literatură, de sociologie etc. etc., cărți care, se înțelege, îi sunt de mare ajutor când ajunge „pe teren”.

Trimiterile discrete (și cu atât mai interesante) la o posibilă bibliografie sugerată celor care îi citesc însemnările dau, fără îndoială, un plus valoric volumului.

Ele, împreună cu impresiile personale, cu notațiile pe diverse teme ducând la concluzia că nu întâmplător titlul ales pentru prezenta antologie a fost/este acela de „cititoare”, de „călătoare”, de „povestitoare” (cu subtitlul „Povești de călătorie”). Într-adevăr, autoarea știe să *citească* bine și exact fiecare loc în care ajunge și apoi să *povestească* despre el într-un limbaj plăcut și cursiv, ca de confesiune făcută celor dragi. Iar aceștia nu pot fi alții, desigur, decât cititorii săi...

Ca un pandant, multe pagini sunt pline de o poezie delicată ca un filigran, de o indicibilă vrajă, fiindcă scriitoarea vibrează adânc în fața naturii, a orașelor și monumentelor, descifrându-le tainele și specificul și – prin așternerea pe hârtie a gândurilor și sentimentelor care o copleșesc reușește să-i transmită și lectorului ei emoții aparte, stimulându-i imaginația și făcându-l părtaș la călătorii pe care chiar dacă nu le va face niciodată cel puțin poate visa cu nostalgie la ele.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (XVI)

Florentin POPESCU

Iată că întâmplarea face ca la rubrica din acest număr (în aceeași pagină cu d-na Doina Cernica) să fie vorba tot de un scriitor călător: Dinicu Golescu (1777-1830), cel dintâi cărturar al cărui nume a intrat în istoria literaturii cu o carte intitulată cu modestie *Însemnare a călătoriei mele, Constantin Radovici din Goleşti, făcută în anul 1824, 1825, 1826*. „Cartea lui Dinicu Golescu – scria Ion Pillat – ni se prezintă ca pașaportul dăruit de «întâiul roman modern» (definiția e a lui Pompiliu Eliade) neamului său, ca el să poată trece granița culturii apusene. Legat de epoca lui tocmai prin ce o depășește D. Golescu rămâne exponentul ei cel mai reprezentativ... Căci partea cu adevărat minunată a cărții nu mai e astăzi în descrierea atât de pitorească și de sugestivă a Apusului, nici învățămintele chiar pe care le trage D. Golescu din așezările de acolo, pentru folosul compatrioților săi, ci mai mult în veșnicul ecou pe care vizitarea Austriei sau a Italiei, Bavariei sau Elveției îl trezește în sufletul său cu privire la stările nenorocite: culturale, sociale, economice și politice din principatul Valahiei de atunci. Pornit să descopere Europa, Dinicu Golescu ne dă putința să descoperim, astăzi, România de atunci.”.

Deși din punct de vedere literar sunt de importanță secundară, celelalte scrieri ale luminatului cărturar merită a fi citate și ele: *Băgări de samă asupra canoanelor grămăticești* (1840), *Tarafurile cele ce așază domnia*, *Povățuiri și cuvinte adevărate*, *Asemănări*; *Barbul Văcărescul, vânzătorul țării*, *Proverbe comentate*, *Povățuiri de bună cuviință* – toate apărute postum sub îngrijirea lui Iuliu Zane, N. Bănescu și Gh. Pastia.

Nu mai puțin de unsprezece graficieni din toată lumea au fost inspirați de figura lui Dinicu Golescu și i-au realizat portrete mai mult decât sugestive. Ei sunt: Alexander Moreira, Erico Ayres, Sergio Raul Morettini (Brazilia), V. Jeevananthan (India), Osman Soroglu (Turcia), Amir Soghrati (Iran), Fleming Asbech (Danemarca), Carlo Squillante (Italia), Alexei Talimonov (Ucraina), Camilo Triana (Columbia) și Hugo Sotana (Venezuela).

Două sunt elementele care le-au reținut atenția celor mai mulți dintre ei: barba și căciula mare, de tip oriental, după moda vremii. La Erico Ayres abia dacă se văd ochii străjuiți de două sprâncene ce se unesc deasupra nasului, restul fiind acoperit de o barbă mare și stufoasă ca o mătură, în vreme ce Amir Soghrati ne înfățișează un bărbat cu cap masiv, ușor încruntat, cu un chip statuar, ca și cum abia ar fi ieșit de sub dalta și celelalte unelte ale unui sculptor.

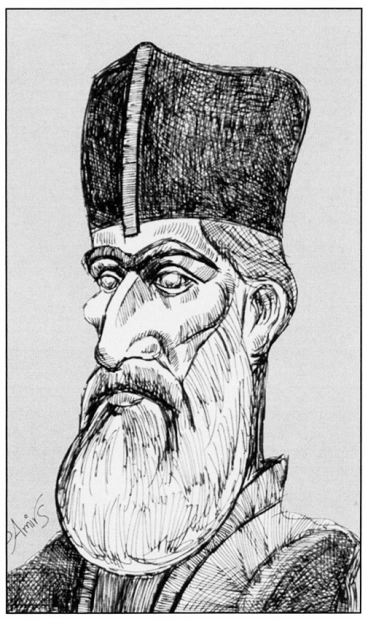
Camilo Triana l-a văzut pe cărturarul român cu un cap alungit, măreția portretului fiind dată deopotrivă de barba prelungită mult în jos și de potcapul, așijderea, alungit undeva în văzduh.

Pentru indianul V. Jeevananthan, Dinicu Golescu are un acoperământ al capului colorat într-un roșu intens, culoare ce se răsfrânge și asupra umerilor și straielor pornind de la umăr în jos. Văzut din profil, personajul privește cu ochii foarte vioi undeva în depărtare – poate către posteritatea ce-i va păstra numele la loc de cinste.

Cu gândul la călătorul Dinicu Golescu, danezul Fleming Asbech și-a imaginat un personaj ușor misterios ce ține în mâna dreaptă un geamantan din care se vede ieșind un toc de scris, cu vârful și penița îndreptate undeva spre dreapta, loc din care mâna stângă lipsește cu desăvârșire.

Este de-a dreptul surprinzător felul în care ochiul, intuiția și imaginația graficienilor dintre atâtea zări ale lumii au eternizat prin desen figura luminoasă a acestui intelectual cu harul scrisului și cu *microbul* călătoriei în sânge.

Se înțelege aproape de la sine că, reunite, toate aceste portrete sporesc interesul pentru personalitatea care le-a inspirat.

Dinicu Golescu văzut de Fleming Asbech

Despre armonie interetnică la 591 de ani de existență ai Bolintinului

Despre originea numelui Bolintinului s-a tot vorbit în ultimul secol, fie că ne raportăm la argumentele istoricului Ion Ionașcu înscrise în studiul „Vechimea mănăstirii din pădurea cea mare de la Bolintin”, publicat în „Revista istorică română” din anul 1937 sau la dovezile interpretate de Constantin C. Giurescu în „Istoria Bucureștilor”. Cert este faptul că localitatea este atestată istoric cu puțin timp înaintea Bucureștiului care, ulterior avea să devină capitala țării și în toate aceste secole de existență a fost consemnată în multe documente vechi, importante nu doar pentru traseul istoric al spațiului dintre Argeș și Sabar, ci și pentru întreg ținutul Țării Românești. Fie că vorbim despre ținutul Bolintinului unde a poposit Tudor Vladimirescu pe 16 martie 1821 cu prilejul elaborării cunoscutei proclamații prin care se adresează „către toți dumnealor prea cinstiți boierii, către toți negustorii și către toți lăcuitorii din orașul București, atât cei de loc cât și cei streini, câți lăcuiesc acolo” prin care le vestește că a sosit cu o armată de 16.000 de oameni la marginile orașului, unde are „să se adune toată țara, cu mic cu mare”, fie că vorbim despre Bolintin ca loc

Prof. Dr. Nicolae Scurtu

Prof. Univ. Dr. Otilia Sârbu

Prof. Univ. Dr. Tudor Amza

al nașterii poetului Dimitrie Bolintineanu sau dacă ne referim chiar la perioada contemporană a Bolintinului în care însuși criticul George Călinescu este oaspete de seamă al comunei, spațiul aflat la numai o jumătate de ceas de mers cu mașina a devenit un reper, atât din punct de vedere istoric, cât și cultural.

Cu prilejul împlinirii a 591 de ani de la prima atestare documentară a Bolintinului (15 martie 1433), în incinta Centrului Cultural „Școala Veche”, Compartimentul Cultură din cadrul Primăriei Bolintin Vale, împreună cu Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu au organizat în data de 15 martie a.c. o manifestare cultural-științifică care a avut ca temă: „Etniile care de-a lungul timpului, alături de români, au contribuit la impunerea Bolintinului ca un reper cultural-economic”. Pentru a dezvolta acest subiect amplu și deosebit de important în cunoașterea istoriei locului, analizându-se de această dată contribuția etniilor conviețuitoare în acest spațiu giurgiuvean de astăzi, au fost invitați prof. univ. dr. Tudor Amza, prof. univ. dr. Otilia Sârbu și prof. dr. Nicolae Scurtu.

Cuvântul introductiv i-a aparținut dlui **Vasile Grigore**, redactor șef al revistei *Sud* și președinte al Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu: „Bolintinul este atestat documentar pentru prima dată – spun prima dată pentru că este mult mai vechi decât atât și cine a tras cu ochiul în prima sală de expoziție și-a dat seama despre această îndelungată istorie a Bolintinului; prin urmare, Bolintinul este atestat pentru prima dată documentar la 15 martie 1433, adică cu niște decenii bune înaintea Capitalei. Am ales acest eveniment ca pretext pentru a arăta că la Bolintin există o bună conviețuire între cetățeni. Cine a avut curiozitatea și a primit afișul manifestării noastre a văzut că scrie foarte clar în titlu despre rolul armoniei pentru buna conviețuire între cetățeni. Ideea ca subiectul întâlnirii noastre să fie armonia, despre etnii care de-a lungul timpul au locuit aici în Bolintin alături de români, să știți că nu mi-a venit neapărat cum s-ar putea crede sau înțelege din cauza disensiunilor, luptelor care se petrec acum cam peste tot pe această planetă și nici măcar de la faptul că cel mai recent bolintinean este un vecin de-al meu venit din Camerun, ci de la un om pe nedrept uitat, un mare scriitor și publicist, mare colecționar de artă, creatorul Muzeului de Artă din Cluj, un anume Virgil Cioflec care locuia pe aceste meleaguri bolintinene. Când Ardealul s-a unit cu țara el a considerat că cel mai bun simbol românesc pentru Ardealul reunificat, pentru Cluj, era crearea unui muzeu de artă care să-i apropie pe unguri și pe români printr-un limbaj comun și anume arta și cultura.”

În cunoașterea mai amănunțită a ceea ce au însemnat etniile Bolintinului, același Vasile Grigore, redactorul șef al revistei *Sud*, a pregătit pentru proiecție o colecție de fotografii dintre cele mai vechi păstrate și arhivate de oameni de-a lungul timpului, în care apar consăteni de diferite etnii, personaje importante prin meseria lor la dezvoltarea comunității, dar și contemporani surprinși în diverse ipostaze ale vieții cotidiene. Prezentarea a început cu însăși imaginea lui Dimitrie Bolintineanu care, după tată era de origine macedoromână, născut în 1825 într-o casă aflată chiar pe locul actualului centru cultural, loc al desfășurării manifestării. Printre altele a fost arătat un document care atestă trecerea peste Dunăre în anul 1831, din Turcia de atunci, azi Bulgaria, în Țara Românească, a 42 de familii de spoitori, dar și o fotografie foarte veche în care apare un grup de spoitori nomazi pe malul Sabarului. “Precum bănuiți, numărul confraților noștri într-ale conviețuirii de alte etnii a fost mult mai mare. Chiar și astăzi la Bolintin alături de români sunt romi, greci, sirieni, chinezi, camerunezi, arabi, italieni, spanioli, unguri și lista ar putea continua.”

Înainte de a i se da cuvântul dlui profesor univ. dr. Tudor Amza, invitat special al acestei manifestări, alți doi profesori, Nicolae Scurtu, respectiv Otilia Sârbu, au încercat să schițeze portretul omului Tudor Amza, al profesorului, al avocatului și specialistului în drept și criminologie, care a contribuit substanțial la formarea a zeci de generații de juriști și avocați, conștienți și asumați în aceste meserii dedicate drepturilor și libertăților omului, în slujba legilor și a oamenilor. Tudor Amza, profesor universitar de drept penal, este autorul unei bogate opere de specialitate, în criminologie scriind cel mai important tratat cu referire la această disciplină, tratat de aproape 2000 de pagini, „citit, citat și folosit în marile universități ale Europei și ale lumii, o carte obligatorie pentru studenții juriști și nu numai”, după cum a precizat **prof. Nicolae Scurtu** în prezentarea realizată în fața bolintinenilor prezenți. Tot despre dl. Tudor Amza s-a precizat că „de-a lungul activității sale didactice a format o sumă importantă de juriști competenți care prin verbul lor și prin puterea lor de argumentare au câștigat procese extrem de importante. Pe lângă aceste fapte, domnia sa este și un foarte delicat și subtil scriitor. Este autor a peste 13 cărți de poezie și eseuri. Este membru titular al Uniunii Scriitorilor din România și a beneficiat de câteva premii substanțiale, Premiul „Grigore Hagiu” în 2019 și Premiul „Moldova literară” în 2021. Se bucură de o stimă și o receptare cum secuvine, pe măsura talentului și valențelor sale literare și culturale. Este un om de o discreție și o distincție cu totul specială. Domnia sa a călătorit mult în țară și în străinătate, a văzut diverse comunități, diverși oameni și a relaționat cu aceștia. A scris despre etnia bogată a Bolintinului cea mai completă carte, radiografie a acestei etnii, la nivelul țării. Întrucât a studiat toate arhivele județene și naționale, a mers la surse directe, primare, a văzut documente pe care le-a văzut, cercetat și descifrat și le-a interpretat. Asta înseamnă putere de sinteză, putere de înțelegere și mai ales descifrarea unor destine alături de destinul nostru.”

Impresionată de Centrul Cultural „Școala Veche” și de activitățile acestuia, **prof. univ. dr. Otilia Sârbu** (scriitoare și secretar științific al Secției de Filologie a Academiei Române) a subliniat: „Sunt onorată să fiu alături de dumneavoastră pentru că constat că istoria vorbește în fiecare zi cu dumneavoastră de vreme ce puteți să veniți cu astfel de bijuterii ale arhitecturii și ale istoriei, în același timp, ale literaturii și ale acestui puzzle etnic în care fraternitatea poate să fie un simbol al realității, al modernității, al istoriei, dar și al viitorului, lucru lăudabil, de altfel și unic constat pentru că, în general suntem părtași ai unor rupturi de ideologii, de atitudini, de schimbări bruște de istorie și la dumneavoastră pare că istoria este alta în acest loc și nu pot decât să fiu părtașa acestei bucurii pentru că este, constat, unică.” Despre activitatea universitară, dar și despre cea de scriitor a dlui Tudor Amza, dna Otilia Sârbu a evidențiat următoarele: „Datorită invitației dlui Tudor Amza am făcut un cenaclu în Universitate pe ideea că putem aduce și «corupe» tinerii să vorbească despre ei și despre literatura lor. Sunt ani de când facem aceste lucruri și așa, încet-încet am reușit să-l cunosc pe dl Amza în relațiile sale cu studenții, în relațiile sale cu juriștii pe care îi coordonează și îi face oameni, în sensul real al cuvântului, în relațiile sale cu familia, cu prietenii. Și, de fiecare dată m-a uimit, așa cum spunea și dl prof Scurtu, datorită verticalității sale și a felului în care într-un mod discret impune valoarea, o respectă și se retrage din fața ei făcând-o posibilă. Lucru aproape inacceptabil astăzi din mai multe puncte de vedere. Căci trăim o istorie fărâmițată, antagonică, dureroasă și astfel de exemple pot să ne readucă la ceea ce suntem noi construiți a fi în matca sufletelor noastre românești. Faptul că această școală, uimitoare prin felul în care a fost construită, prin sacrificiul pe care l-a făcut inițiatorul ei, prin felul cum arată astăzi, prin felul în care dumneavoastră faceți posibilă această istorie, totul mă copleșește... Tudor Amza este un autor al câmpiei ce-și revendică mai întâi de toate eternitatea prin semnele sale. De la visele împletite în scrâșnetul arșiței, de la tălpile sângerânde ale nostalgiei copilăriei în mireasma salcâmilor până la dorurile ce devin cântecul plopilor, al nucilor, al merilor, al iernilor, al colindelor, câmpia este totul. Este sensul ce transcende imaginea, este obsesia înțelesului, e căutarea, e aventura cunoașterii. Câmpia este partenerul de dialog al poetului, este un alter ego, e răspunsul, e și întrebarea. Rar poate fi atâta iubire pentru locul nașterii, al vieții, dar și al morții. Câmpia cuprinde lumea toată fără să o confiște, îi conferă libertatea de a fi.”

Luând cuvântul, **prof. Tudor Amza** a făcut o succintă radiografie a situației sistemului juridic, dar și judiciar din România, evidențiind lipsurile și efectele care derivă de aici. Domnia sa a subliniat și importanța familiei, a rolului acesteia în formarea și dezvoltarea copiilor, educația primită fiind fundația unei bune conștiințe, cu efecte benefice pentru sine și societate: „Nu prezența mea aici, în opinia mea, reprezintă momentul principal, ci prezența dumneavoastră aici, dorința și faptul că vă aflați împreună, că încercați să marcați un moment de istorie profundă a acestor zone, a acestor locuri, este ceva deosebit.(...) Acesta este rolul nostru, al dascălilor și al dumneavoastră, al celor prezenți, de a forma conștiințe, de a forma oamenii, pentru că ne vor duce către un mâine în funcție de cât de severi și cât de mult conștientizăm noi că acești copii sunt schimbul nostru de mâine, cum și noi am fost schimbul părinților noștri.”

Și, pentru că poezia se numără și ea printre pasiunile prof. Tudor Amza, domnia sa a citit câteva poeme din volumul *Potirul cu grâu*, apărut la Ed. Lumina Tipo, București, 2023, printre acestea numărându-se și poezia „Oștiri de neliniști”: „Salcâmii mei s-au logodit cu cerul/ Iar floarea e o haină pentru sfinți/ Că și pe-aceștia când îi prinde dorul/ Pe lemnul sfânt se iscălesc cuminți./ / Parfumul lor cu crengile prin nori/ S-a tot prelins peste câmpia-i umil/ Prin curcubeul arcuit pe zări/ Unde-mi întind privirea de copil.// Am fost acasă să-mi revăd salcâmii/ Și scripetele fântânii să-l mângâi/ Sunt tot acolo, stau de pază lumii/ Care-a plecat fiind ai nimănui.// Pe streașina fântânii cu amintiri cuminți/ S-a înfrățit cu timpul în care s-a mutat/ Iar apa-nveșmântată cu gustul de părinți/ Adapă raza lunii care coboară-n sat.”

La manifestare au participat elevi și profesori ai Liceului „Dimitrie Bolintineanu” însoțiți de dna director Iuliana Beldiman, Leontin Zamfir (viceprimar), consilierii locali Dumitru Dobrin, Marin Marin și Marian Curt, dar și reprezentanți ai Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu.

A consemnat Gabriel Dragnea

Nicolae Scurtu

ÎNSEMNĂRI DESPRE POETUL GEORGE IARIN

George Iarin

Un poet discret, care prin opera sa, atent elaborată, s-a impus în peisajul liricii contemporane, este, desigur, George Iarin (n. 2 decembrie 1940, Ploiești, jud. Prahova – m. 4 ianuarie 2022, București) asupra căruia *se impune* să revenim ori de câte ori este necesar.

Biografia sa spirituală cât și cea fizică a fost permanent *accidentată* datorită unei istorii necruțătoare care a eliminat, cu bună știință, tot ceea ce reprezenta un dram de talent, de valoare și de conștiință.

George Iarin a încercat să dărâme aceste opreliști însă a fost cu neputință.

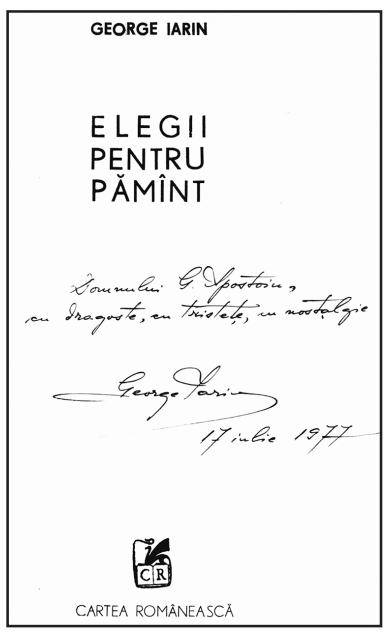
Cărțile sale, numai cinci, *Elegii pentru pământ* (1977), *Scrisori din Andromeda* (1981), *Ziar de seară* (1983), *Ținuturile mentei* (1986) și *Regele valsului* (1992) au fost receptate cu timiditate și rezerve de natură ideologică.

Așa cum se autodefinește în epistola trimisă prietenului său din copilărie și de mai târziu, George Iarin este un poet „neotradiționalist", de inspirație „rurală", care a scris o poezie ce nu *datează*.

Lectura atentă și profundă a cărților sale demonstrează, peste timp, dragostea, pasiunea și interesul pentru satul de odinioară, pentru atmosfera rurală și, mai ales, pentru imaginile și elementele specifice acestei lumi atât de interesante și inconfundabile.

Cele două poezii, *Arșiță* și *Natură rurală*, inedite până acum, dovedesc, în chip elocvent, uzitarea unui limbaj specific lumii patriarhale.

O astfel de poezie nu a marginalizat, în nici un fel, *efigia* unui creator autentic, care de la debutul în presa literară, din 1959, în paginile revistei *Luceafărul*, a continuat să intereseze pe unii istorici și critici literari cu autoritate.

*

Arșiță

Nori plumburii și obezi
Peste porumburi se târâie...
Drumul de aur mi-l zgârie
Ale tristeții cirezi...

Galbene foi de arin
Peste priviri mi se scutură
Scârțâie-a puțului ciutură
Plină cu solzi de venin.

Merii s-au frânt în livezi...
Plâng în căușele pleoapelor
Ochii de sânge ai garoafelor
Îndurerate amiezi...

*

Nocturnă rurală

Ochiul unei stele, amar
Arde suspendat de o clipă...
Greierii munților țipă
Insinuant și bizar.

Scrâșnetul carelor vechi
Lângă pârâu se înmoaie –
Mieii de rasă țigaie
Scutură blegi din urechi.

Am să adorm sforăind
Lângă porumbii din leasă...
Noaptea mai deasă se lasă
Peste poteci lipăind.

*

[București], 23 iunie 1977

Dragă Gogule[1],

Îți datorez de multă vreme cartea alăturată[2]. Poate din copilărie, când am descoperit Argeșul și zăvoaiele sale. Poate din adolescență, când într-o seară de toamnă – mama ta mi-a oferit pâine de casă, proaspătă, muiată în vin de buturugă.

Poate dintr-o noapte de vară când ne prefăceam că jucăm șah la lumina stelelor, dar, de fapt, ascultam cum cântă căruțele, trecând prin sat spre capătul lumii.

Poate dintr-o dimineață de iarnă când zăpada se așternea, între noi pe ulițele satului, ca o mare singurătate, iar vântul aducea dinspre pădure miros de frunze putrede.

În sfârșit, iată-mă în măsură să scap de această veche datorie.

Este foarte probabil ca versurile de factură neotradiționalist-ruralistă să nu-ți spună nimic.

În general, voi țăranii vă părăsiți fără nici o remușcare satele și vă însușiți cu ușurință modul de viață al celor care – cu un jalnic orgoliu – își spun orășeni.

Îmi place să cred că, în ceea ce te privește, lucrurile nu stau chiar așa de rău. Poate că tălpile picioarelor tale de țăran – care, între timp, au bătătorit asfaltul câtorva orașe europene – n-au uitat de tot dulcea arsură a colbului de pe ulițele acelei împărății care se numea Malu Spart.

Al tău,
G. Iarin

Notă: Originalele celor două poezii ale lui George Iarin, precum și epistola ce se transcriu aici, se află în biblioteca excelentului eseist și diplomat George Apostoiu, căruia i se aduc mulțumiri publice și pe această cale.

ÎNTREGIRI LA BIBLIOGRAFIA LUI NICOLAE CARTOJAN

O bibliografie completă a operei istoricului literar și a cărturarului Nicolae Cartojan (n. 4 decembrie 1883, Călugăreni-Uzunu – m. 20 decembrie 1944 București) încă nu a fost elaborată până acum, deși Dan Simonescu[3] a publicat în anul 1980 o asemenea încercare ce conține multe și inexplicabile lacune.

Cercetându-i literatura epistolară, am identificat un număr apreciabil de studii, articole, note, rapoarte și recenzii neincluse în lucrarea lui Dan Simonescu, unul dintre discipolii săi, care a studiat și *bibliologia*.

În vederea pregătirii unui amplu tom de corespondență *Nicolae Cartojan și contemporanii săi*, am decis ca toate articolele, încă nesemnalate, să le fac cunoscute și, eventual, să le *restitui* într-o anexă specială a cărții aici amintite.

Unul dintre aceste articole este *Contribuția Transilvaniei la cultura românească veche*[4], care, e de fapt, o sinteză a marilor cercetători întreprinse în spațiul transilvan privitoare la tiparul, limba, literatura, traducerile și reformele lingvistice și religioase pe durat a câtorva secole.

Așa, cum este redactat, acest studiu pare, mai curând, a fi un *curs universitar* rostit cu pasiune în fața unor tineri, în anul 1941, în timpul celui de-al doilea cataclism mondial, când hotarele Transilvaniei au fost „strămutate" într-un mod artificial și brutal.

Nicolae Cartojan, excelent cunoscător al istoriei, limbii, literaturii și culturii române, surprinde în propoziții și fraze memorabile *momentul* când aceste *nedreptăți* și *rupturi* vor fi anulate, ceea ce s-a și întâmplat.

Istoricul literar, instruit și format în câteva metropole europene, intuiește cu o rară finețe *rolul* și *semnificația* românismului în această parte a Europei.

Analiza punctuală a celor mai însemnate *monumente* de istorie, limbă și literatură română este făcută cu eleganță și rigoare.

Este evocată contribuția fundamentală a unor orașe și locuri, unde s-au înfăptuit reforme autentice, precum Maramureșul, Brașovul, Sibiul, Alba-Iulia și altele.

Cărturarul Nicolae Cartojan știa încă dintru început, că lumina nu poate să anuleze întunericul decât prin cărți și școli, și, evident, prin dascăli învățați.

*

CONTRIBUȚIA TRANSILVANIEI LA CULTURA ROMÂNEASCĂ VECHE

Nu știu să fie pe lume multe popoare care să fi avut un destin atât de vitreg ca neamul nostru până acum. Am fost așezați aci pe crestele și văile Carpaților, la poarta de intrare către vetrele de cultură ale lumii antice, la un adevărat cot al furtunilor. Invazia milenară a popoarelor nomade din Răsărit către Roma și Bizanț a prefăcut în ruină și cenușe munca strămoșilor traco-romani. Când talazurile năvălirilor s-au potolit și viața începe să se așeze, abia apare în lumina istorică primele închegări de state românești și invazia turcească în Balcani pune capăt năzuințelor de consolidare românească. În 1601 Mihai Viteazul, a cărui vitejie a fost cântată în drama populară italiană și în teatrul lui Lope de Vega ridicând steagul independenții împotriva păgânilor, a izbutit cu ascuțișul sabiei lui să croiască statul unității naționale românești, dar din nenorocire – nepregătiți atunci ca și acum – unitatea închegată de el n-a durat nici măcar un an. După alte trei sute de ani, intrați în sângerosul război din 1916, izbutit cu jertfa a 800.000 de suflete să înfăptuim din nou unitatea noastră națională, dar și de data aceasta nu trec decât 22 de ani de viață comună și unitatea este iarăși distrusă de vecinii care comandă faptul în dreptul privat, dar îl practică pe planul internațional. A căuta să explicăm acum cauzele, când nu cunoaștem precis întregul complex de împrejurări externe și interne, când ne lipsește perspectiva istorică, ba suntem prinși în volbura evenimentelor care nu s-au încheiat încă, este mi se pare prematură și de altfel aceasta iese din cadrul cursului nostru care privește numai trecutul.

Să ne întoarcem spre trecut, azi, din dărâmăturile unității noastre naționale, când sângerează încă sufletul românesc, să-l privim cu alți ochi ca până acum. Să ne întoarcem spre el nu pentru a-l studia rece în el însuși, nici pentru a-l preamări și a-l înfățișa într-o lumină de apoteoză, ci pentru a căuta în el din durerile și pățaniile trecutului, învățăminte pentru viitor și mai ales pentru a afla acele virtuți străbune, ce au asigurat de-a lungul veacurilor trăinicia milenară și admirabila unitate sufletească a neamului, pe care n-o găsim la alte popoare dezvoltate în condițiuni mult mai prielnice căci numai aceste virtuți ne vor lumina drumul către viitor. În căutarea acestor virtuți vom încerca cu sufletul cernit pentru ceea ce am pierdut, să desfundăm din trecut munca pe care a adus-o Transilvania în cultura românească.

Un fapt cardinal pe care nu trebuie să-l pierdem niciodată din vedere este că Transilvaniei îi datorăm începuturile literaturii noastre. În Maramureșul înconjurat de crestele munților, ca o adevărată cetate pulsa, prin veacul al XIII-lea și al XVI-lea un rezervoriu, o viață românească mai intensă decât în celelalte ținuturi românești. De-acolo rupând vasalitatea ungurească au scoborât în șesurile de dincoace de Carpați liberate de sub stăpânire tătărească, descălicătorii Moldovei. De acolo pleacă în 1391 voievodul Drag fiul lui Sas, pe drumuri depărtate și primejdioase, mânat nu atât de dorința de a vedea strălucita cetate imperială a Constantinopolului cu cupole de aur și arcade de marmură – cântate în bilinele rusești și în chansoanele de geste ale Franței medievale, – cât mai ales aprinse de gândul pios de a pune ctitoria familiei lui, mănăstirea Sf[ântul] Mihail din Peri cu donațiile ei, sub oblăduirea Patriarhiei pentru a o feri de rapacitatea stăpânirii maghiare. În acest Maramureș în care năzuința către o viață liberă descătușată de orice constrângere, se împletea astfel cu un adânc sentiment religios, s-au făcut începuturile literaturii românești. Maramureșul era așezat în drumul curentelor de reformă religioasă, *husitismul*, care venea în secolul al XV-lea din Cehoslovacia, *luteranismul* care venea din secolul al XVI-lea din Germania.

Aceste curente religioase, care aveau ca scop principal reformarea interioară a omului potrivit cu preceptele Mântuitorului, propuneau ca mijloc imediat de realizare predicarea *Evangheliei* și oficierea cultului divin în limba poporului. Aceste idei mântuitoare pluteau deci în aer, în părțile de Nord-Vest ale pământului românesc. Sub imboldul lor, fără să fi fost câștigat la reformă, undeva în Maramureș, – poate în preajma mănăstirii Sf[ântul] Mihail din Peri — un preot sau călugăr a tălmăcit pe înțelesul poporului cuvântul sfintelor *Evanghelii* și al *Psaltirii*. Aceste prime traduceri ale *Evangheliei* și ale *Psaltirii* s-au răspândit prin copii din mână în mână au ajuns pe la jumătatea secolului al XVI-lea în regiunea Brașovului. În această mare cetate de negoț al Transilvaniei pătrunsese luteranismul adus de studenții care audiaseră prelegerile lui Luther în Universitatea din Wittenberg și prin negustorii sași care luaseră parte la târgul din Leipzig. Sufletul reformațiunii era Iohann Honterus care, după ce terminase studiile la Viena, Cracovia și Wittenberg și după ce se inițiase în arta tiparului la Basel, se întorsese în Brașov unde a deschis o tipografie. Acolo a început, în acele nenorocite vremuri când Ungaria, după lupta de la Mohaci, căzuse sub jugul turcesc, predicarea reformei luterane. Reforma a cuprins repede populația săsească și s-a întins și între unguri.

Principele Ion Zappolia, care avea între sfetnicii săi intimi și doi români, s-a gândit să câștige la reformă populația românească a Ardealului, care alcătuia grupul etnic cel mai important prin numărul ei. Dar ca s-o poată câștiga trebuia să o desfacă de tradiția ortodoxă și să o silească a oficia serviciul divin în limba română. Și pentru ca această adevărată revoluție religioasă în viața poporului român să poată avea succes, trebuia să fi câștigat în primul rând tineretul – de pe băncile școlii totdeauna mai accesibil ideilor noi.

Un document contemporan – prefața scrisă la un *Octoih* copiat în anul 1569 de diacul Oprea, care era în același timp și psalt la biserica Scheilor din Brașov, profesorul, dascăl, mai mare ucenicilor cine învață „dăscălia" aruncă o lumină vie asupra împrejurărilor în care au apărut primele cărți românești. El spune că „vlădicul Pavel – e vorba de episcopul român de atunci Pavel Tordaș – au poruncit în școală maeștrii și dascălii să învețe rumânește, den cărțile ce le deadără boiarii cinstitului sfat de

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

nainte... că în școală, cumu trebuiaște și în biserecă, așa mai vârtos cuvântul lui Dumnedzeu trebuiaște să înțeleagă feciorii, dară cumu să înțeleagă deacă învață în limbă străină de nu înțelege nimea ! Iară sârbește și latinește să știe numai cine iaste om cărțulariu, oare preut, oare dascăl, oare diiac, iară mișelămia n-are lipsă (nevoe) de a știrea". Deși documentul este posterior cu câțiva ani, totuși el ne vădește starea de spirit contemporană care a dus la publicarea celor dintâi cărți românești: necesitatea de a oficia serviciul divin în limba poporului și de a face educația religioasă a copiilor în limba maternă. Activitatea pentru tipărirea cărților românești a început la Sibiu în 1544 cu un *catehism* din care n-a ajuns până la noi nici un exemplar, dar a cărui existență ne este atestată prin socotelile orașului. Aici se afla din 1577, diaconul târgoviștean Coresi. Acesta învățase meșteșugul tiparului de la ucenicii călugărului sârb Dimitrie Liubavici, care adus în Muntenia de Radu cel Mare, tipărise la Târgoviște cu caractere procurate din Veneția primele cărți slavonești necesare bisericilor noastre. Cu îndemnul Principelui Gh. Rakoczy și cu ajutorul material al primarului sas al Brașovului Hans Benckner, proprietarul primei fabrici de hârtie din Brașov, s-a început în acest oraș activitatea de tipărire a cărților sfinte socotite de reformați ca alcătuind patrimoniul sacru al învățăturilor creștine: un *Catehism*, cele 4 *Evanghelii*, *Faptele Apostolilor*, *Cazania*, *Psaltirea,* un *Liturghier* și o *Pravilă*. Cărțile tipărite de Coresi s-au răspândit peste întreg pământul românesc. O *Evanghelie* a fost găsită la Vălenii de Munte, un exemplar din *Faptele Apostolilor* a fost descoperit la Iași cu nota lui Vasile Hatmanul, fratele lui Vasile Lupu; *Catehismul* și *Pravila* au fost descoperite în Maramureș la Ieud; o *Psaltire slavo-română* a fost aflată de Alexandru Odobescu la mânăstirea Bistrița în Oltenia, *Cazania* din 1581 în Bucovina la Liteni.

Cum vedeți pretutindeni. Și era firesc să fie așa, pentru că aceste cărți erau cele dintâi zări de lumină în ceața slavonismului. În afară de aceasta, textele coresiene mai au în cultura neamului o importanță deosebită și din alt punct de vedere.

Coresi, în tipăriturile sale, a înlocuit particularitățile dialectale și arhaice ale textelor maramureșene cu particularitățile graiului vorbit în Sud-Estul Transilvaniei și al Munteniei. Tipăriturile coresiene, răspândindu-se în toate ținuturile românești, au dus cu ele pretutindeni graiul muntean, pe care l-au impus cu autoritatea cărților sfinte. Astfel Coresi, a îndeplinit fără să bănuiască, o operă – firește ținând seamă de proporții – asemănătoare cu aceea îndeplinită de Dante cu *Divina Comedie* și Luter cu tipărirea *Bibliei*; a ridicat dialectul muntean la rangul de limbă literară. În secolul al XV-lea și al XVI-lea. Transilvania ne-a dat așadar: începuturile literaturei românești, primele manuscrise, primele cărți și tot Transilvania a așezat prin Coresi – temeliile limbei literare.

În secolul al XVII-lea centrul de gravitate al vieții intelectuale românești se strămută în Principate, căci cultura românească în Ardeal este, în această epocă, dominată de tendința ungurilor de a rupe legăturile românilor din Transilvania de frații lor din Principatele dunărene autonome. Fiindcă ungurii întâmpinau în lupta lor o puternică rezistență din partea clerului, credincios ortodoxiei, ei se adresează Patriarhului din Constantinopol prin scrisori *foarte secrete,* cerând Patriarhului să îngăduie Mitropolitului român ardelean să treacă peste unele divergențe care separă biserica română de reforma lor și dacă aceasta nu este posibil, măcar să le lase lor mână liberă să lucreze, iar Patriarhul să închidă ochii și urechile. La această scrisoare a lui Gavril Bethlen, Patriarhul îi atrage atenția asupra zădărniciei acestor sforțări maghiare, fiindcă „înainte de toate ar trebui rupte legăturile de sânge și de simțire care trăiește în mod tainic, dar cu atât mai puternic între Românii din țara Transilvaniei și între locuitorii Țării Muntenești și Moldovei" și încheie cu o demnitate nobilă, că „el nu poate săvârși nici pe față nici pe ascuns asemenea desertiune, pentru că ar împlini un păcat pe care nu i l-ar putea șterge toate chinurile pământului". Neputând convinge Patriarhia din Constantinopol să „închidă ochii și urechile", ungurii pun la cale sub prezidența Principelui Gavril Rakoczy, un sinod în care protopopii români din toate ținuturile transilvane, trebuiau să primească sub jurământ toate punctele în care calvinismul se abate de la credința ortodoxă – renunțarea la cultul sfinților și al icoanelor; reducerea sfintelor taine, eliminarea din ceremonialul botezului a lumânărilor și în sfârșit oficierea serviciului divin în limba română. Acestea toate sub amenințarea că protopopii și preoții care nu vor primi aceste condiții, vor fi reduși în stare de iobăgie. Viitorul mitropolit – căci scaunul era vacant – trebuia să declare în scris că acceptă aceste condiții.

Acestea sunt împrejurările în care se urcă pe scaunul Mitropoliei din Alba Iulia Simion Ștefan. Predecesorul lui Simion Ștefan, Ilie Jorest, care se împotrivise răspândirii reformei calvine, fusese depus.

I se înscenase un proces de imoralitate, fusese caterisit, închis în temniță, bătut la tălpi cu toiegele, și în cele din urmă eliberat pe chezășia a 24 de creditori, cu condiția de a plăti 1000 de taleri. Ca să poată achita amenda, a trebuit să plece în Moldova, la scaunul lui Varlaam, care i-a dat o mișcătoare scrisoare de recomandare către țarii Rusiei. Cunoașteți urmările. Mitropolitul Varlaam a convocat sinodul celor două țări autonome – Muntenia și Moldova – care au examinat și condamnat această manevră ungurească de calvinizare a românilor, iar el a redactat *Răspunsul* în care combate punct cu punct cu citate din *Evanghelii* și scrisorile *Apostolilor Catehismul calvinesc*.

Din tipografia instalată la Alba Iulia au apărut mai multe cărți dintre care cea mai importantă este *Noul Testament*, tipărit la anul 1648. Importanța acestei cărți în cultura neamului stă în prefața scrisă de mitropolitul, în care licărește nu numai conștiința unității neamului, ci și preocuparea de a crea o limbă literară comună pentru toate ținuturile românești. Deși vă este cunoscută tuturor prefața, totuși s-o reamintim: „Aceasta încă vă rugăm să luați aminte, că românii nu grăiesc în toate țările într-un chip, încă nici într-o țară toți într-un chip. Pentru aceia cu nevoie poate să scrie cineva să înțeleagă toți, grăind un lucru, unii într-un chip, alții într-alt chip: au vestmânt, au vase, au altele multe nu le numesc într-un chip. Bine știm că cuvintele trebuie să fie ca banii: că banii aceia sunt care umblă în toate țările, așa și cuvintele acelea sunt bune carele le înțeleg toți. Noi drept aceea ne-am silit de încât am putut, să isvodim așa cum să înțeleagă toți; iară *că* nu vor înțelege toți, nu-i de vina noastră, ce-i de vina celuia ce-au răsfirat românii printr-alte țări de s-au amestecat cuvintele cu alte limbi de nu grăiesc toți într-un chip". Este o idee fecundă care deschide drumul pe care se va mișca formarea limbii literare până în zilele noastre. Pentru cine urmărește evoluția literaturii noastre vechi este semnificativă necontenita pendulare a centrelor de cultură de cele două laturi ale Carpaților: când centrul de greutate al culturii era în Ardeal, când se strămută în Principate. Către sfârșitul veacului al XVIII-lea se petrece în Transilvania unul din acele evenimente care avea să aibă urmări hotărâtoare pentru toată istoria românească. În împrejurări pe care le cunoașteți – intrarea Transilvaniei sub austrieci – o bună parte din românime se unește cu biserica papală în anul 1700. Rezultatele politice așteptate de români de la acest act au fost nule, dar în schimb li s-au înființat școli românești și li s-au deschis larg porțile institutelor superioare de teologie din Budapesta, Viena și Roma. Tinerii candidați la preoție, dornici de a se instrui au găsit în monumentele *Cetății eterne*, și în bibliotecile papale mărturiile originei lor latine.

Și întorcându-se în patrie, în loc de a fi niște fanatici propovăduitori ai credinței catolice, ei au devenit înflăcărați apostoli ai redeșteptării naționale. Reluând firul vechilor cronicari cu o documentare mai largă ei s-au străduit să dovedească prin scrieri istorice și filologice latinitatea neamului nostru și persistența lui în Dacia, atât de contestată de istoricii unguri și sași. Ei încep un curent istoric și filologic, care pătrunzând în școlile românești se revarsă peste Carpați, unde întâlnindu-se cu ideile de egalitate și libertate ale Revoluției franceze și cu temele puse în circulație de romantismul francez, a provocat marea renaștere națională. Însuflețită de ideea latină și de romantismul francez, îmbogățită de comoara de legende ale vechilor cronici la care se vor adăuga tradițiile populare, literatura românească va intra în ritmul culturi occidentale. Dar cu aceasta am trecut peste hotarele literaturii vechi și am călcat pragurile literaturii moderne. Dacă ne oprim aci, e ușor de văzut acum că Transilvania a dat neamului în domeniul vieții spirituale muncă și idei care stau la temelia culturii noastre: începuturile literaturii, temeiul limbii literare, preocuparea de a alcătui o limbă literară comună pentru întreg neamul; valorificarea dinamică a ideilor privitoare la origina neamului – care a pregătit redeșteptarea noastră națională.

Această contribuție a Transilvaniei s-a contopit adânc cu munca desfășurată de cărturari în Principate și a format laolaltă un tot așa de organic, încât deși împărțiți până în 1859 în patru state, sub patru stăpâniri străine, totuși viața sufletească a neamului a fost *una.* Această muncă de cultură desfășurată de-a lungul veacurilor cu acea tenacitate dârză care caracterizează neamul nostru transilvan, pe linia unității neamului, acea păstrare neștirbită a credinței strămoșești, cu datinile ei și a limbii pe care au ținut-o cât mai aproape de graiul fraților din Principate, acel cult pentru latinitatea ridicată la simbolul unei redeșteptări naționale, acestea au asigurat în mijlocul lor cele mai grele prigoane și suferințe, persistența milenară a etnicului românesc. Poate niciodată mai mult decât acum nu ne-a apărut mai clară necesitatea de a ne întoarce cu pietate către trecutul, de cultură românesc pe care trebuie să-l cercetăm amănunțit în toate manifestările lui, să-l luminăm, să-l verificăm, să-i descifrăm *sensul adânc omenesc* și să-l aducem în *circulația literaturii noastre moderne.* Nu tăgăduiesc necesitatea ferestrelor deschise către marile literaturi ale lumii, dar pe fondul comun de cultură veche și de cultură populară, trebuie clădită civilizația noastră națională care să poarte pecetea specifică a geniului românesc.

Numai desfundând din trecut și ridicând din adâncurile neamului aurul curat al sufletului, înălțat prin munca fără preget a noastră a tuturor, la valoarea etern omenească, vom impune dreptul la viață al poporului nostru și vom păstra în ciuda granițelor artificiale neștirbită unitatea noastră etnică. Căci nu este putere în lume care să poată distruge sufletul ce rămâne nemuritor. Și numai sufletul acesta unitar întărit cu toate forțele morale și materiale, va putea dărâma iarăși la momentul istoric prielnic granițele artificiale și va muta din nou la locurile cuvenite pietrele adevăratelor hotare ale românismului.

N. Cartojan

O RECOMANDARE „MEMORABILĂ" A LUI RADU D. ROSETTI

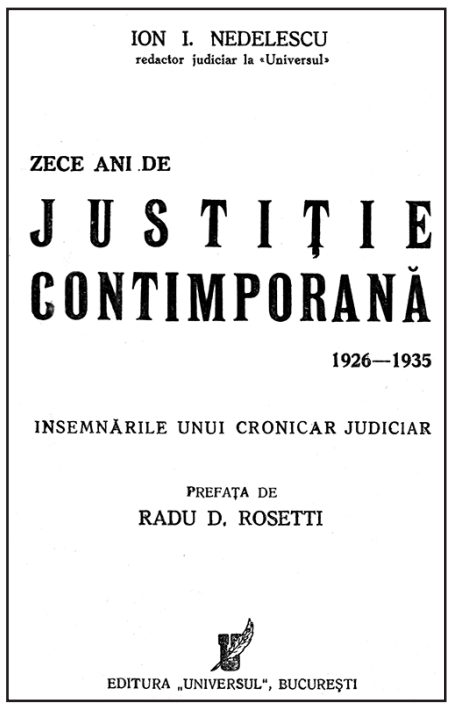
Una dintre personalitățile arhicunoscute ale justiției românești din perioada interbelică este și Radu D. Rosetti (1874-1964), poet, prozator, dramaturg, publicist, traducător și un excelent memorialist, care s-a bucurat de o foarte bună receptare critică din partea confraților.

Provenit dintr-o veche familie de boieri, instruit temeinic, în țară și în străinătate, Radu D. Rosetti a manifestat, întotdeauna, înțelegere, eleganță și o anume distincție specifică celor aleși.

A elaborat, în timp, rapoarte, prefețe, recomandări și alte mărturii de susținere a cărților unora dintre contemporanii săi, în care a relevat *valoarea* și *talentul* colegilor de generație.

În succinta, dar elocventa prefață la cartea *Zece ani de justiție contemporană 1926-1935. Însemnările unui cronicar judiciar* a mai tânărului său coleg, Ion I. Nedelescu[5] (n. 14 decembrie 1899, Giurgiu, jud. Giurgiu), Radu D. Rosetti remarcă, în cuvinte și sintagme convingătoare, necesitatea adunării unor astfel de cronici care reflectă, cu rigoare, realitățile vieții noastre atât de zbuciumate.

Apelând la mărturii și exemple din justiția franceză, Radu D. Rosetti subliniază valoarea de document ale acestor cronici, care peste ani vor fi absolut necesare *istoricului* și *romancierului* ce vor veni să reconstituie, cu fidelitate, epocile trecute.

Îl prețuiește pe Ion I. Nedelescu pentru cronica juridică din ziarul *Universul*, pentru onestitatea, munca susținută și „hărnicia" prin care s-a impus.

Marele gazetar și om politic, Stelian Popescu, patronul și directorul ziarului *Universul* știa să selecteze pe cei mai buni și mai inteligenți juriști și ziariști pe care îi promova în cotidianul său.

Cartea lui Ion I. Nedelescu a fost corect receptată și s-a bucurat de susținerea lui Stelian Popescu, care a acceptat să se publice în Editura „Universul" din București.

Ion I. Nedelescu, datorită rectitudinii sale morale și pentru că s-a manifestat în presa democratică în care a semnalat unele *grave injustiții*, a fost „izgonit" din viața publică a României de după 1948.

Restul e numai frustrare, întuneric și o neîncetată *tăcere*.

*

MAESTRUL RADU D. ROSETTI DESPRE: „ZECE ANI DE JUSTIȚIE CONTEMPORANĂ"

Henri Robert, în volumul său *Le Palais de Justice*, vorbind despre Cronica judiciară, spunea că „cel ce-o face trebuie să aibă, printre alte calități, și pe aceea de a fi psiholog" și că „scrisul său furnizează documente utile nu numai istoricului ci și romancierului".

În definitiv, Palatul de Justiție e viața întreagă. De la naștere și până la moarte, toate conflictele și interesele omenești în interiorul lui se ciocnesc; aici se vede ce este în stare să facă viețuitoarea pretinsă „regele animalelor" în urmărirea *Majestății Sale... Banul*.

Ascultați o clipă ecoul vocilor din *Sala Pașilor Pierduți* lovindu-se de lespezile de marmoră. E lugubru. Sunt vocile celor care așteaptă să fie judecați, sau au fost, și care acum indignate sau satisfăcute își manifestă pasiunile.

Slujitorii curierului judiciar, de aici își scot materialul literar, după ce audiențele și grefele le-au procurat evenimentele.

Se cer aptitudini și cunoștințe speciale. În Franța, bunăoară, rubrica e cultivată de ziariști ca Albert Bataille, Henri Voroven, Jules Moineanx, Géo London ș[i] a[lții].

Nu e vorba numai de talent ci și de îndemânare, fiindcă lucrul trebuie făcut gazetărește, adică repede și pe înțelesul tuturor. Câte o ironie sau o subliniere nu strică, păstrând, însă în acelaș[i], timp și imparțialitatea necesară.

La noi, sunt numai câteva zeci de ani de când Cronica judiciară a fost introdusă în presă. Printre ziarele care au adoptat-o, e și *Universul* care, grație colegului și amicului meu distins Ion Nedelescu, i-a dat o extindere considerabilă.

Avocat priceput și harnic, prin munca lui de fiecare zi, Nedelescu a dat mulțimilor o educație juridică aleasă, citirea sancțiunilor aplicate celor care înfrâng legea, fiind totdeodată și moralizatoare.

Acum, i-a venit în gând să adune într-un volum *Zece ani de justiție contemporană românească*, sintetizând reportajele sale din anii 1926-1935.

Nu cunosc textul întregului manuscris; dar, ca cititor statornic al rubricii din *Universul*, îl prevăd. La unele din dezbateri am jucat și eu micul meu rol. Iar citirea tablei de materii, cu titluri ca: *Dame voalate, Moașe criminale*, *Stupefiante*, *Controlul averilor*, *Schimbări de nume*, *Bursa neagră* etc. etc. mi arată încă odată ce dreptate avea fostul Decan al Baroului din Paris când afirma că autorul de Cronică judiciară face nu numai gazetărie ci și istorie.

Târziu, peste secole poate, cercetătorii moravurilor zilelor noastre, vor descoperi în lucrarea de față un izvor bogat.

București, 10 Iunie 1936
RADU D. ROSETTI

Notă: Acest cuvânt de deschidere al lui Radu D. Rosetti se transcrie din cartea lui Ion I. Nedelescu, *Zece ani de justiție contemporană, 1926-1935. Însemnările unui cronicar judiciar*. București, Editura „Universul", [1936], p. 5-6.

---

[1] George Apostoiu (n. 3 noiembrie 1939, Malu Spart, jud. Ilfov), diplomat, eseist și publicist. Autor al unor cărți extrem de valoroase privind lumea politică și diplomatică din ultimele decenii.

[2] George Iarin, *Elegii pentru pământ*. [București], Cartea Românească, [1977], 87 pagini. (Are înscris pe foaia de titlu dedicația – *Domnului G. Apostoiu, cu dragoste, cu tristețe, cu nostalgie. George Iarin, 17 iulie 1977*).

[3] Dan Simonescu, *Nicolae Cartojan – Bibliografie* în *Istoria literaturii române vechi. Postfață și bibliografii finale de Dan Simonescu. Prefață de Dan Zamfirescu*. București, Editura Minerva, 1980, p. 539-550.

[4] Nicolae Cartojan, *Contribuția Transilvaniei la cultura românească veche*, în *Licurici*, 1, nr. 4, aprilie 1941, p. 6-12.

[1] Ion I. Nedelescu a mai colaborat și la unele reviste literare, precum *Adevărul literar și artistic*, unde a semnat cu numele *Ion I. Nedelescu – Giurgiu.* Data decesului acestui jurist și publicist nu a putut fi încă identificată.

Ioana-Ruxandra Fruntelată

ETNO-LOG

Calendarul Moșilor

Cântecul Mare – piesă centrală a repertoriului ritual funerar folcloric românesc, cercetată etnologic prima dată de Constantin Brăiloiu în Gorjul de nord – este „spus" pe ultimul drum al omului, drumul de acasă la cimitir, de către un grup specializat de femei în vârstă numite, în unele sate, „Zoritoare", cu trimitere la alt cântec ritual funerar, „al Zorilor", pe care, de asemenea, aceste femei îl interpretează în cadrul solemn al despărțirii de un membru al comunității lor tradiționale.

Ca orice text ritual, Cântecul Mare vorbește despre ritualul în timpul căruia se actualizează, așadar, despre datinile și credințele vechi ale poporului cu privire la ceea ce i se întâmplă omului atunci când moare, adică „pleacă", pentru că, în mentalitatea folclorică – moștenitoare a gândirii arhaice și profund religioasă în esența ei – nu se produce o dispariție definitivă, ci decedatul – a„pribeagul", „călătorul" – pornește pe drumul spre „lumea cealaltă". Conținutul Cântecului explică semnificația datinilor de înmormântare în raport cu trecerea în bună rânduială a celui „plecat" prin toate etapele obligatorii pentru a ajunge la destinația călătoriei. Citățm fragmentar din acest text ritual: „Dar tu să-mi

Bradoș ritual din aluat, de la Băilești, jud. Dolj.
Sursa: Zaibar.ro

apuci,/ Către mâna dreaptă,/ Că-i calea curată,/ Cu boi albi arată,/ Cu grâu semănată/ Și-s tot mese-ntinse/ Și făclii aprinse./ [...]/ Și-ți vor mai ieși [înainte]/ Tineri și bătrâni,/ Tot cete de fete,/ Pâlcuri de neveste./ Să te uiți prin ei,/ C-or fi și de-ai tăi./ Ei când te-or vedea,/ Bine le-o părea/ Și te-or întreba:/ Datu-le-am ceva ?/ Bine să le spui,/ Că noi le-am trimes/ Lumini din stupini/ Și flori din grădini./ Și iar să le spui,/ Anume la toți/ Că noi i-așteptăm/ Tot la zile mari,/ Ziua de Joimari,/ Cu ulcele mari, Cu strachini cu lapte/ Și cu turte calde;/ Cu pahare pline,/ Cum le pare bine;/ Cu haine spălate,/ La soare uscate,/ Cu lacrimi udate [...]" (Constantin Brăiloiu, „«Ale mortului» din Gorj", [1936], p. 108-114, în *Opere/ Oeuvres*, vol. V, Studiu introductiv, traducere și îngrijire de Emilia Comișel, Editura Muzicală, București, 1981, p. 112-113).

„Zilele mari", în care strămoșii sunt așteptați să se întoarcă din „lumea ailaltă" pe la casele lor din satul de pe pământ, sunt nu numai Joia Mare din săptămâna anterioară Paștelui, ci toate ajunurile ori preîntâmpinările sărbătorilor calendaristice de peste an, când femeile îi pomenesc pe morții din neam de la a căror „plecare" au trecut mai mult de șapte ani. După încheierea perioadei de șapte ani, în concordanță cu tradiția Bisericii creștin-ortodoxe, credințele folclorice păstrează și transmit în mod ritual ideea că decedații nu mai au un statut individual, ci intră într-o „ceată" a strămoșilor cu care se poate comunica în porțile marilor schimbări ale timpului de peste an. Nu este o formă de uitare, ci dimpotrivă, de consacrare a integrării lor cu bine în „lumea de dincolo", unde petrec veșnic alături de alți „Moși" ai poporului ce întruchipează „îmbătrânirea" timpului: „Treptat, simultan cu scurgerea timpului, sfinții se maturizează, pentru ca spre sfârșitul anului să domine generația sfinților-moși: Moș Crăciun, Moș Ajun" (Ion Ghinoiu, *Vârstele timpului*, Editura Meridiane, București, 1988, p. 120).

Pomană dată peste mormânt în com. Nereju, jud. Vrancea, 2013.
Foto: Ioana Fruntelată.

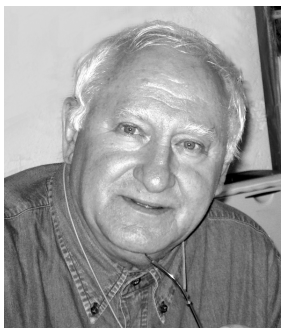
Cultura populară tradițională păstrează, în modalități adaptate prezentului, toate elementele unui sistem perfect funcțional, șlefuit prin transmitere neîntreruptă din vremuri străvechi. Practic, această cultură este un „manual de viață" nescris, dar unde găsim răspunsuri la marile probleme ale existenței, cu soluții potrivite pentru condițiile naturale și conjuncturile sociale experimentate de fiecare comunitate. Corespondența dintre ritmurile ample ale cosmosului și cele mici, ale viețuirii omului, este o caracteristică a tuturor culturilor tradiționale moștenite, pe care o regăsim și în legătura strânsă dintre sărbătorile populare românești calendaristice și cele familiale. Prin urmare, nu trebuie să ne mirăm că Moșii sunt celebrați înainte de postul Crăciunului și în ajunul sărbătorii Nașterii Domnului (Moșii de toamnă în noiembrie, apoi „Colindeții" pregătiți pentru copiii care umblă cu Moș Ajunul) și apoi, cu deosebită intensitate rituală, în perioada pascală, ce se întinde de la „Lăsatul Secului" pentru „Postul Mare" până în Săptămâna Rusaliilor.

Pe lângă acești Moși ai perioadelor festive hibernale și pascale, toți sfinții importanți pentru tradiția populară din calendarul creștin-ortodox erau și sunt încă „întâmpinați" cu practici speciale de pomenire a strămoșilor. Dăm ca exemplu obiceiul de a se împărți lapte în ulcele noi în ajunul zilei Sfântului Gheorghe, sfânt-patron al noului an pastoral în multe zone ale țării (v. Sim. Fl. Marian, *Sărbătorile la români* [*Păresimile*, 1899, *Cincizecimea*, 1901], ediție îngrijită și introducere de Iordan Datcu, Editura Fundației Culturale Române, București, 1994, vol. II, p. 311).

Mucenicii, celebrați în data de 9 martie a fiecărui an și asimilați, într-o oarecare măsură, calendarului Moșilor, au, totuși, o poziție deosebită, pentru că nu sunt plasați înainte de o mare sărbătoare calendaristică, așa cum este datina pentru ceilalți Moși, ci după o perioadă festivă străveche, aceea a „Zilelor Babelor", care „se țineau" pentru a media cu bine trecerea de la iarnă la primăvară, încălzirea pământului, renașterea vegetației și reluarea muncilor în aer liber, în gospodării și pe ogoare. „Anul Nou de primăvară" începe cu legarea Mărțișorului la mână, la picior, la cingătoare, la gâtul fetelor și al mieilor, la clanțele ușilor și ale porților, după cum e obiceiul fiecărei comunități tradiționale. Mărțișorul apără oamenii și satele de pericolele tranziției către vremea caldă, codificate mitic de legendele ce vorbesc despre capriciile bătrânei Dochia. După ce trec cele 8 zile îndătinate ale Mărțișorului, se fac Mucenicii („măcinicii"/ „sfinții"/ „sfințișorii"/ „bradoșii",), preparate de post din aluat modelat antropomorf sau zoomorf (albină, hulub) mai demult, îndulcit cu miere, presărat cu nucă și împărțit, cu ulcele de vin, pentru sufletele celor adormiți din neamurile noastre, dar și pentru cei „uitați": în veacul al XIX-lea, „în unele părți din Muntenia", femeile făceau, pe lângă cei 40 sau 44 de „bradoși" pregătiți după datină, încă unul, „mai mare, în formă de om, cu gură, urechi, nas, dar orb", numit „Uitata. Aceasta se face întru pomenirea tuturor morților, cari în timpul anului ar fi fost uitați nepomeniți [...], este jucată de copii în jurul focului, ce se face în bătătură, apoi unsă cu miere și mâncată" (Sim. Fl. Marian, *op. cit.* , p. 19).

În anul 2024, Moșii de iarnă (din calendarul pascal) și Mucenicii (Sfinții 40 de mucenici din calendarul creștin-ortodox, așezați la finalul „zilelor Dochiei" și marcând ritual, în unele zone ale țării, începerea muncilor agrare, „pornirea plugului") au fost celebrați în ziua de 9 martie, pentru că „au căzut" împreună. Bisericile au fost pline și preoții i-au strigat pe nume, ore în șir, pe toți cei plecați în „lumea cealaltă". Ca totdeauna în astfel de ocazii (interesante pentru etnologi) de suprapunere a două sărbători din calendare diferite, au avut prioritate „Moșii de iarnă", adică sărbătoarea mai pronunțat funerară. Femeile au adus colaci, vin și colivă, unele învrednicindu-se să pregătească și farfurii cu piftie, în tradiția sudică a acestor „Moși de piftii", cum mai sunt ei numiți, pentru a aminti că se încheie perioada cea dulce a sărbătorilor de Crăciun și a odihnei de iarnă.

La o biserică mare din inima Bucureștilor, între prinoasele frumos împodobite și luminate de flacăra bună a lumânărilor aprinse, Moșii și Mucenicii s-au întâlnit într-o cruce a timpului și a dorului, aducându-ne aminte de bogăția și diversitatea calendarelor tradiționale ce reîntregesc lumea românească „de aici" cu lumea „de dincolo".

Don Andreiță
– pălmaș cu condeiul –

Mămăliga zburătoare

Când mama a venit în casa bărbatului ei (tatăl meu de mai târziu), prin căsătorie pe furate, nu împlinise vârsta de 17 ani. Cu munca însă era învățată de mică. Rămasă orfană la nouă ani, a trebuit să-i crească și să-i îngrijească pe ceilalți frați mai mici: pe Marinică și pe Marioara; Ion, la doi ani după ea, era deja flăcău, se descurca singur. Marinică, de vreo doi-trei ani, se ridicase, copăcel, dar nu se dezlipea de fusta ei. Marioara; cu Marioara e o poveste. Nu împlinise anul, era pe-aproape, și fusese surprinsă în pat, lângă sânul mamei moarte, plângând și căutându-i țâța, să sugă.

Pentru Florica au fost cinci ani grei, de griji și necazuri. Dar și ani în care a crescut ea însăși, s-a împlinit, s-a făcut frumoasă și atrăgătoare. Ani în care femeia adusă de ăl bătrân să răspundă de rostul casei, o chema, și ea, în bucătărie, dădăcind-o: „Te măriți mâine-poimâine, și nu știi să-i faci mâncare bărbatului; o ciorbă, o tocană, friptură – și ce-o mai fi". Și Florica tăcea, asculta, învăța.

După măritiș, soacra, fericită că are așa noră, tânără și frumoasă, n-o lăsa să pună mâna pe nimic; făcea ea totul: mâncare, curățenie, îngrijitul păsăretului – și ce mai era nevoie la casa omului; „Tu ai grijă de odaia ta și a bărbatului tău". Dar mama n-a acceptat mult timp acest armistițiu – și a venit lângă ea, la bucătărie. Și iar s-a bucurat soacra, văzând că nora este vrednică și pricepută.

Când tata s-a întors de pe front, de la Mărășești și de pe unde mai hălăduise el niște ani, a găsit acasă, alături de bătrâna mamă, trei frați și două surori. Chițu, cu care făcuse războiul (împreună cu tatăl lor, mort pe câmpul de luptă) era însurat dinainte. A ajutat fetele să plece mai repede la casa lor, făcându-le oarecare zestre. Măria s-a măritat cu nea Oniță Gae de pe Măgură, om harnic, fără odihnă, priceput la toate – și se zice c-a nimerit bine. Cornelia a făcut casă cu Stancu Leasă, harnic și el, dar mai harnic la pahar. Avea o brișcă și-un cal, cu care făcea chirigie. Și ori de câte ori se întorcea de la drum, făcea popas la *mat,* dădea repede pe gât două-trei țoiuri de *verde* ori g*albenă*, *chimion* ori *secărică*; orice s-ar fi găsit pe rafturile lui Tite Cosma – „Mi-a intrat atâta țărână pe beregată (se justifica el, deși nu-i cerea nimeni socoteală) cât într-o zi la curul mașinii de treirat !" – și povestea celor ce voiau să-și desfunde urechile întâmplări din scurtele lui cărăușii. Aghesmuit bine, se urca în brișcă – și până acasă o ținea tot într-un cântat: „*Leasă bea, Leasă plătește / Și Cornela se jelește*"… Așa-i zicea, când voia s-o răsfețe: *Cornela*. Iar când se înfuria: „*Cornelie, Cornelie, iar ți-e dor de codilie* ?" – și-i arăta biciul din droașcă; dar de lovit n-a lovit-o niciodată. Ea îl aștepta în poartă, cu mâinile în șolduri: „Aba, mă, îi băuși pe toți ? și copii stau în curul gol !" – și se punea pe jelit.

Urmau, la rând, băieții – trei: Ilie, Scarlat și Gâșă – găsiți de tata, la întoarcere, în casa părintească. Nea Ilie – și mă întreb acum, târziu, de ce noi, eu și frații mei, nu le-am zis niciodată *unchiule*, acestor frați buni ai tatei; totdeauna *nea* – ca la orice om din sat: nea Ilie, nea Gâșă, nea Scarlat – și nici acum nu-mi pot explica. Nea Ilie, zic, de fapt nea *Urâtu*, cum i se spunea de toată lumea, deloc batjocoritor, poreclă cu care se obișnuise și el – nici nu era urât, dimpotrivă, era un tânăr suplu, potrivit de înalt, plăcut de fete. Avea un singur melic, care se născuse cu el odată: vorbea subțire, în spicul limbii, și nu-l putea pronunța pe „ș" – *pastilii* ei de viață ! asta-i viață ? – ceea ce îl făcea și mai simpatic. Cred că asta o împinsese pe Rița, fată frumoasă și înstărită, din neamul Ghimișeștilor, să-i zică într-o zi, după horă: „Urâtule, mie mi-e drag de tine, n-ai vrea să ne luăm ?" – și, din momentul acela, nea Urâtu n-a mai plecat din casa Riței, în cătunul Ghimișeștilor, pe malul Iminogului, între sălcii pletoase și duzi cu dude negre și dulci, vecin cu Mitu lui Jarcă, o rudă mai îndepărtată.

Gâșă și Scarlat au rămas în casa părintească; ori nu le venise sorocul, ori le plăcea lor să mai întindă de viața de holtei, chit că făcuseră armata. Nea Scarlat, om blând, cu ceva școală, era harnic și ascultător; toată

Satul din colțul ochiului (5)

ziua găsea ceva de făcut. Avea și el un melic: la un pahar, avea totdeauna un cântec al lui, neauzit în satul nostru, adus din militărie: „Roata morii se-nvârtește, țac, țac, țac / Inima se chinuește, țac, țac, țac… Morărița cu fuiorul, țac, țac, țac / Și fuiorul toarce dorul, țac, țac, țac"… – mai mult nu știa, dar îl repeta până-i scotea din sărite pe cei de la masă. Mai târziu, pe la începutul colectivizării, chiar a ajuns responsabil de moară, la Mierlești; după câțiva ani, însă, a fost dat afară – fusese prins cu mâna în uiumul statului.

Gâșă era opusul lui Scarlat. Arțăgos, certăreț, mereu cu țâfna pusă. Harnic, însă. Dar când îl apucau pandaliile, nu se mai înțelegea nimeni cu el. Lăsa plugu-n brazdă – și pleca. „Du-te, bă, îi zicea lui Scarlat sau cui se nimerea prin curte – că stau boii înjugați pe arătură, și e păcat de ei" – și se încuia în odaie ori pleca la cârciumă.

Pe ei doi îi găsise mama la venirea în casa bărbatului, și se străduia să le intre cât mai bine în voie. Cu Scarlat fusese ușor; era bun, sărea mereu s-o ajute la câte ceva prin bătătură. Gâșă, însă, nimic; tot timpul țâfnos, cu privirea rea pe sub sprâncene.

Într-un astfel de moment, când trecuseră câteva luni de zile și totul – viață, obiceiuri, muncă – părea să se scurgă pe vad bun, atunci s-a întâmplat ce s-a întâmplat. Era o duminică frumoasă, de vară. Toți ai casei, în jurul mesei, așteptau mâncarea. Bunica doar ce venise de la biserică – și-o urmărea pe mama cum termină mestecatul mămăligii; să fie caldă, alături de ciorba și puiul rumenit pe grătar. Răstoarnă, mama, mămăliga pe fundul de lemn din mijlocul mesei rotunde, joase, cu trei picioare – și se-nfig, grăbite, lingurile în aurul moale aburind. Și, deodată, Gâșă scuipă dumicatul din gură, înjură, și pune mâna pe fundul cu mămăligă. Pe mama o taie imediat gândul că uitase să pună sare; speriată, dă să fugă în bătătură, face doi pași, dar Gâșă, iute de mână, zvârrr ! cu mămăliga fierbinte în spinarea ei: „Te-ai măritat și nu știi să faci mămăligă ! ? paștele și grijania cui te-a fătat !"… – răstoarnă masa, și pleacă, înjurând.

Multă vreme, mama a simțit arsura mămăligii în spinare, ca pe un blestem de care nu putea să scape. Toată viața a trăit cu spaima de Gâșă; de câte ori îl vedea, o apuca tremuriciul și-i lua foc spinarea. A murit cu harta acelei mămăligi încrustată pe piele.

N-a mai avut răbdare nici tata. I-a cumpărat căruță și boi și l-a grăbit să se însoare cu Lina, din neamul alor lui Burciu, care-l aștepta. Căci așa era pe atunci tainul însurătorii: fetele, mergând în casa băiatului, să aducă ceva pământ de zestre; băieții, dacă nu aveau casă și intrau în familia fetei, trebuiau să vină cu căruță, boi la jug și plug în căruță. Lina l-a luat din arat și semănat. Printre picături – care picături ? grindină ! – avea și grija noastră, a celor mici, care începeam să luăm drumul școlii; și grija pâinii celei de toate zilele. De dimineață până în târziul nopții, nu-i stăteau mâinile. Spre bătrânețe, când neputințele începeau s-o cuprindă – bunica plecase de mult, în deal, la cimitir, lângă mormântul gol al bunicului, rămas să îngrașe câmpul Mărășeștilor – o auzeam uneori, șoptind pentru sine: „Am muncit cât pentru două vieți… Să mă ajute Dumnezeu să merg până la capăt"…

…Mă ridicasem mărișor, când rostea ea aceste cuvinte, crezând că n-o aude nimeni. Îi priveam mâinile umflate de muncă, fața suptă și obosită, călcâiele crăpate ca pământul cu care se lupta. Mă năpădeau gânduri și sentimente amestecate, confuze, în care mintea mea înota căutând lumina sau limanul. Târziu, când mama nu mai era – se dusese să pună de-o mămăligă nouă, cu bunica, pe pirostriile cerului – am izbutit s-o zăresc pe mama, în lumina de atunci. Și-am topit această imagine într-o poezie, pe care o împărtășesc cu dumneavoastră, iubitori fii de mame:

Mama mea cu vorbe bune

Mama mea cu vorbe bune
Seamăn tu nu ai pe lume
Nici la faptă, nici la nume –
Mama mea cu vorbe bune

Mama mea cu vorbe dulci
Spuse seara, când mă culci,
Unde pleci ? Unde te duci ? –
Mama mea cu vorbe dulci

Mama mea cu vorbe-amare
Adunate pe-o cărare
Mai mult umbră decât soare –
Mama mea cu vorbe-amare

Mama mea cu vorbe-adânci,
Viață trăită pe brânci,
Umbră risipită-n lunci –
Mama mea cu vorbe-adânci

Mama mea cu vorbe bune
Seamăn tu nu ai pe lume
La făptură și la nume –
Mama mea cu vorbe bune.

Un volum de studii și cercetări despre Mănăstirea Strâmbu-Găiseni

Luminița Cornea

Editura Sud din Bolintin Vale a tipărit, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului, în anul 2022 și, respectiv, în 2023, două volume intitulate *Mănăstirea Strâmbu-Găiseni: studii și cercetări*, I și II, ambele fiind coordonate de monahia dr. Benedicta Moldovan. Volumele au la bază lucrările prezentate la Simpozionul Național: *Mănăstirea Strâmbu-Găiseni, monument de cultură și credință românească*, ediția a II-a, 2021, și ediția a III-a, septembrie 2023. Ambele tratează teme în legătură cu istoria Mănăstirii Strâmbu-Găiseni, cu împrejurimile acesteia, cu și despre viețuitorii străvechii mănăstiri, în mod special despre Iosif Naniescu (1818-1902), stareț al Schitului Strâmbu-Găiseni, devenit, peste ani, Sfântul Iosif cel Milostiv, mitropolitul Moldovei, al cărui principal succes a fost „construirea măreței catedrale din capitala Moldovei, după 40 de ani de ruină" (Ambrozie, Episcopul Giurgiului, p. 6).

Mănăstirea Găiseni, „numită la începuturile sale Strâmbul, este amplasată într-un spațiu al apelor, definit de cursul Argeșului spre apus și de cel al Răstoacei, spre răsărit" (Drd. Vasile Grigore, p. 15, vol. I).

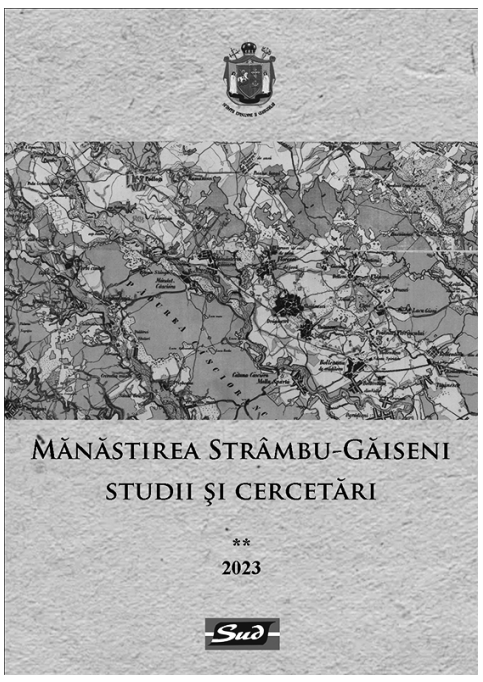
Ambele volume au câte un cuvânt înainte semnat de Preasfințitul Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului, și o introducere realizată de monahia dr. Benedicta Moldovan.

În cele două volume, întâlnim studii substanțiale semnate de monahia dr. Benedicta Moldovan, drd. Vasile Grigore, prof. dr. Nicolae Scurtu, dr. Laurențiu-Ștefan Szemkovics. În volumul al doilea, de care ne vom ocupa în continuare, numărul autorilor este mai mare.

După mărturisirea monahiei dr. Benedicta Moldovan, din *Introducere*, tema principală a comunicărilor din volumul II o constituie opera și personalitatea Sfântului Ierarh Iosif cel Milostiv, la care se adaugă alte câteva comunicări cu tematică istorică legate de perioada istorică și spațiul înconjurător al mănăstirii Strâmbu-Găiseni.

Prof. dr. Nicolae Scurtu, în comunicarea *Iosif Naniescu și contemporanii săi*, restituie câteva din epistolele trimise ierarhului de la Iași de către D. A. Sturdza, Nicolae Rosetti Roznovanu, Iosif Vulcan și George Bibescu. În expunerea *Iosif Naniescu și arta portretului*, Nicolae Scurtu menționează că Iosif Naniescu „ne-a lăsat câteva portrete de o reală valoare stilistică și morală ale unor personalități precum Chesarie de la Buzău, Gheorghe Asachi și Mihail Kogălniceanu" (p. 20), restituind o cuvântare la statuia lui Gheorghe Asachi (1890) și un discurs la înmormântarea lui Mihail Kogălniceanu (1891). Cu acribia binecunoscută, prof. dr. Nicolae Scurtu, în comunicarea *Întregiri la biografia lui Iosif Naniescu*, aduce completări după cele mai recente cercetări efectuate, în principal, la Arhivele Statului din Giurgiu.

Un studiu amplu, bine documentat, realizează monahia dr. Benedicta Moldovan sub titlul *Sfântul Iosif cel Milostiv, Mitropolitul Moldovei, egumen al Mănăstirii Găiseni*, în care istoricul mănăstirii se împletește cu aspecte din viața sfântului egumen Iosif, devenit ulterior mitropolit al Moldovei, al cărui chip „smerit și blând" se desprinde „din șirul celor care de-a lungul veacurilor au ținut nestinsă flacăra rugăciunii la această mănăstire, conferindu-i un plus de valoare" (p. 34). Autoarea redă còpiile mai multor documente, unele, însă, greu lizibile.

Subliniem valoroasa contribuție a dr. Oana-Mădălina Popescu din comunicarea cu titlul: *Câteva piese valoroase din biblioteca Mitropolitului Iosif Naniescu date Bibliotecii Academiei Române din București*, cu mențiunea îndelung prezentată că egumenul Mănăstirii Găiseni Iosif a fost mare bibliofil și colecționar de cărți și documente rare. Biblioteca sa, formată din documente istorice colecționate, din cărți deopotrivă tipărite sau manuscrise, a fost donată prin testament Academiei Române, la 8 noiembrie 1900, cu scopul de a fi „de folos și accesibile tuturor celor ce doresc să cerceteze istoria neamului și a Bisericii" (p. 68). Donația lui Iosif Naniescu a fost considerată „cea mai numeroasă colecție depusă vreodată la Academie de o persoană particulară", formată din 8000 de cărți și 288 de manuscrise (Dorina N. Rusu, *Donatori și donații (1860-1948)*, în seria *Tezaurul Academiei Române,* vol. I, București, 2012; p. 67)

Protos. Antim Motorga, stareț al Sf. Mănăstiri Suiești din Arhiepiscopia Râmnicului, în comunicarea *Documente inedite privind situația contabilă a schiturilor închinate Eforiei Spitalelor Civile*, prezintă documente inedite care dezvăluie date și proceduri de contabilitate ale Eforiei Spitalelor Civile și schiturilor închinate ei. Aceasta, deoarece Sfântul Iosif Naniescu a fost egumen la două dintre aceste schituri, respectiv Schitul Șerbănești-Morunglav (1849-1857) și Schitul Găiseni (1857-1863). De menționat că venitul acestor schituri ajungea la bugetul Eforiei, pentru opera de asistență socială efectuată în spitale.

Prof. univ. dr. George Coandă, în lucrarea *Neagoe Basarab-primul mare poet creștin al românilor*, lansează o idee deosebit de îndrăzneață care vine în contradicție cu afirmațiile istoricilor literari și cu cercetătorii consacrați ai literaturii noastre vechi. *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie* este capodoperă a literaturii medievale românești în limba slavonă, dar până la afirmația că Neagoe Basarab este primul mare poet creștin al românilor este, cum se spune, cale lungă.

Drd. Vasile Grigore, în studiul *Sistematizare și locuire în câteva sate vlăscene în perioada regulamentară*, tratează detailat aspecte ale locuirii și sistematizării rurale din sate ale județului Vlașca din prima parte a secolului al XIX-lea, din perioada Regulamentului Organic. Capitolele *Sursele documentare*, *Satele studiate, Sistematizarea, Aspecte ale locuirii în satele plășii Ogrezeni, județul Vlașca* evidențiază problemele studiate, cu tabele sistematice în funcție de anumite criterii clar stabilite, bibliografie bogată în domeniu, cu exemplificări-citate din opera unor călători străini prin satele din acea perioadă, obiectul studiului. Interesantă este, spre exemplu, analiza „gradului de aglomerare" din casele sătenilor vlăsceni, plasa Ogrezenilor.

Dr. Laurențiu-Ștefan Szemkovics, în comunicarea domniei sale, prezintă sigiliul mitropolitului Nifon validând un document din 30 decembrie 1859, precum și sigiliul satului Găiseni imprimat pe un document din 1 septembrie 1860. De asemenea, deplin informat, se oprește asupra unor documente și decorații conferite mitropolitului Iosif Naniescu în perioada 1877-1882, pe care le interpretează și le prezintă textual și prin reproduceri fotografice. Toate sunt foarte importante, fiind pentru prima dată tipărite și având, în principal, sursa credibilă: Arhivele Naționale Istorice Centrale din București.

Autorii comunicărilor dovedesc exigență, capacitatea de a sistematiza și de a analiza cele cercetate, consecvență în urmărirea problemelor studiate, încât le considerăm studii pertinente în studierea vieții și a activității egumenului și, apoi, Mitropolitului Iosif Naniescu, la care se adaugă studiile aprofundate despre istoria spațiului și a mai multor sate din județul Vlașca.

Între nostalgia paradisului și discreția rugăciunii

Aureliu Goci

Cartea dlui Văduva cristalizează impresia că poetul își învăluie poemele într-o zonă de descrieri și referințe critice bine alese care pregătesc o receptare deschisă, favorabilă interpretării rafinate și substanțiale. Cartea este structurată în cicluri, și primul dintre ele, „Patul de scoici" invocă un univers de o materialitate grea care se estompează în ciclul secund, „Poarta lunară", în care poezia devine mult mai rafinată și minuțios conturată imagistic: *Cuvântul meu nu-i de pe pământ,/ Poartă lunară/ În taina luminii,/ Poruncă, întorcându-se în depărtări./ Rugă trecută prin somn,/ Repetându-se în duhul coborât peste toate./.../ Zboruri stranii/ În volutele pescărușului/ În luptă cu zodiile,/ Rătăcesc pe sub nori/ Rostind văzduhului Crezul/ Ce va deschide poarta lunară.* („Poarta lunară").

Autorul are o predilecție, devenind formulă tematică, pentru imaginile cosmice, pentru peisaje somptuoase din imaginarul cosmogonic care rezultă credibile prin exprimarea lingvistică. Cuvântul devine atotputernic în toate temele sale – poruncă, rugă, duh, visare – până ajunge la ultima esență, cuvântul din cuvânt. Cu acesta formulează Crezul, rugăciunea cosmică. De subliniat că această puternică atracție religioasă nu conduce la o poezie monotematică, pentru că nu este foarte subliniat religioasă, pentru că esența sa se interferează cu sugestii din alte zone, cu alte rezoluții tematice cu care se află în solidaritate structurantă.

Un amestec intelectual de referințe complexe de ordin mitologic și de simboluri naționale, multe evenimente religioase, o ținută sapiențială cristalizează un discurs de viziune lirică ce ține la mare preț valoarea comunicativă a cuvintelor. D. Ion Văduva este un poet cu mesaj explicit care transmite sentimente și idei într-un mod unitar și coerent, fără să insiste asupra vreunei „noutăți" sau a unei exprimări eflorescente.

Apreciez ca foarte interesant și original modul în care autorul își structurează textul, în sensul că nu vom găsi pur și simplu poeme religioase de pildă, sau de dragoste, sau de meditație filosofică, ci un amalgam de elemente specifice tuturor acestor zone, pe care le interferează în desfășurarea fiecărui poem. În felul acesta creația sa atinge o plurivalență tematică, păstrând-o însă într-o unitate structurantă deosebită. Iată un exemplu: *Unde ești tu, cel de-atunci/ Cel de-acuma,/ Risipit în puzderii de stele/ În care să te descopăr./ În ce galaxie, obosit/ Te poartă mâhnirea,/ Metafora care te-a îmbrăcat./ Unde ești tu, cel de-atunci,/ Cel de-acuma,/ De unde te-așteaptă/ Strada să-ți povestească/ Prin câte a trecut/ Cu iubirea de tine, de țară.* („Risipit în puzderii de stele").

Poetul deține autocontrolul asupra discursului, metaforizează echilibrat, conștientizează repertoriul imagistic, evitând îndrăzneli inutile și mai ales, nu lasă cuvintele în libertatea unui dicteu automat. De aici și o anumită solemnitate de atitudine care păstrează direcția religiozității - și explicit, și subtextual. Astfel, toate poemele implică o atitudine dominant „naturală", autentică, fără a lăsa impresia vreunei „inginerii" absconse. Textul nu doar particularizează universul auctorial, ci subliniază și complexitatea semnificativă a evenimentului, ceea ce conduce la unicitatea sa.

Ciclul secund „Poarta lunară" ne proiectează într-un spațiu generos în care semnificația religioasă se interferează cu interogații și meditații creștine, cu teme erotice și chiar cu aluzii politice, totul însă într-un univers metaforic și imaginar, deasupra oricăror reprezentări comune. Nu-i de mirare că o bună parte dintre texte sunt o rugăciune discretă sugerând o profundă liturghie cosmică: *De lângă lună/ Fâpturile se furișează sub frunzișul/ Unde încep rugăciunile,/ Cântările pământului,/ Strânse în icoane și-n vremea/ Dată drumețului întors către Domnul./.../ Drumețule, ascultă muzica/ Sub streșini, mărturisire/ Luceafărului, în aceeași limbă/ În care se-adună desăvârșirea./ Drumețule, să luăm din lumina/ Celui fără de-nceput/ Prin cuvintele ce-nalță fruntea/ Dincolo de nălucire.* („Dincolo de nălucire").

Deși marcarea ciclurilor vrea să sublinieze dacă nu o schimbare de registru, măcar o mutație de tonalitate, totuși volumul afirmă o unitate semnificantă remarcabilă, un bloc monolitic, o consecvență de atitudine și viziune evidente.

Spre finalul volumului caracterul religios, de spovedanie smerită, se accentuează, iar discursul se umanizează sub luminiscența Credinței. Dar există și anumite accente de caracter diferit – o pasiune pamfletară, alături de dominante simbolice eminesciene: marea, pădurea, noaptea, cartea, dar și o eflorescență de înnoire a universului eminescian, deși dominanta referențială rămâne filosofia lui Emil Cioran: *S-aștepți la marginea zării/ Ca și mine/ Să se vestească lutul de cuvinte/ La bordul unui avion,/ Să se citească din Cartea amăgirilor/ Păstrată-n caseta Cioran/ Sau în depresiile filozofului/ Rândaș la propria insomnie./ Deghizat în nebun,/ Nero mistuia cetatea eternă/ În disprețul focului/ Față de cei prezenți,/ Linșați de propriile umbre...* („Linșați de propriile umbre").

„Poarta lunară" reprezintă a noua carte a dlui Ion Văduva din ultimii 10 ani, timp în care domnia sa nu a încetat să-și îmbogățească biografia. A publicat versuri în toate revistele literare importante, iar în volum a debutat la 66 de ani cu cartea „Bluze de vânt", ed. Betta, 2011. Au urmat „Lumină nenserată" (2012), „Descântec de fluturi" (2014), „Anotimpul verbului a fi" (2016), „101 poeme", colecția Ideal, Chișinău (2016), „Călăuză și cântec" (2017), „Rădvanul cu îngeri" (2018), „Conspirația cuvintelor" (2019).

După cum se vede, poetul este un împătimit al versului într-o epocă în care s-a cristalizat creația postmilenaristă, dar autorul reactivează într-un mod original „corola de minuni a lumii" prin structuri de semnificație proprii, de certă valoare lirică, fără corelații post-postmoderniste.

(Ion Văduva, *Poarta lunară*, versuri, București, Editura UZP, 2022)

Ancelin Roseti sau un poet din universala provincie

Șerban Codrin Denk

Poetul mărturisea cu umor într-o revistă literară că destinul său a fost să piardă un „t” dintr-un nume propriu cu trecut de luat în seamă în istoria și cultura românească; aș adăuga amănuntul că pierzătorul pare să fi adăugat vechiului nume „ciuntit” un nou renume. Apărut dintr-un oraș de provincie, Bârladul vasluian, care a onorat înalta creativitate cu personalități tutelare, de-ar fi să pomenim numai pe Victor Ion Popa, tatăl literar al faimosului trio Take, Ianke și Cadâr, pe Nicolae Tonitza, pictorul luminii din ochii inocenței, pe prietenul meu, muzicianul Jean Cheptea, cu uriașul talent stins în Slobozia; i-aș aminti inclusiv pe Cristian Simionescu din „ținutul bufonilor”, pe macabrul Cezar Ivănescu, sau pe demnul profesor, eseist, editor și critic literar Gruia Novac; astfel aș ajunge la puțin cunoscutul și mediatul Ancelin Roseti (25.05.1967 – 19.06.2022), un poet care spunea despre sine: „sunt șarpe bolnav, fac apel la idee, în lumea aceasta impersonală, unde mi-a fost nașterea închisă, sunt șarpe umil, dar cu boală distinsă”.

Dacă recunoașterea îi va fi favorabilă, poetul venit pe lume în *Baadul* copiilor și plecat cu discreție ar putea fi un fruct într-un viitor pom al poeziei secolului XXI. Nu știm cine va fi trunchiul, ale cui vor fi ramurile, dar pe o coajă pârguită, sau pe mai multe, probabil se vor găsi niște înscrisuri: „nu e suficient doar să trăiești”, sau „voi vorbiți despre îngeri, eu vorbesc despre oameni”, „m-am retras în craniul unde mi-am dat foc de atâtea ori pentru a fi liber”. Repet, probabil... Pe Mihai Eminescu l-au descoperit, apoi l-au cultivat ca înaintemergător junimiștii, semănătoriștii, simboliștii, legionarii, comuniștii, anticomuniștii, deloc postmoderniștii, fracturiștii, mizerabiliștii și așa mai departe, deci a fost în centrul atenției și al balanței...

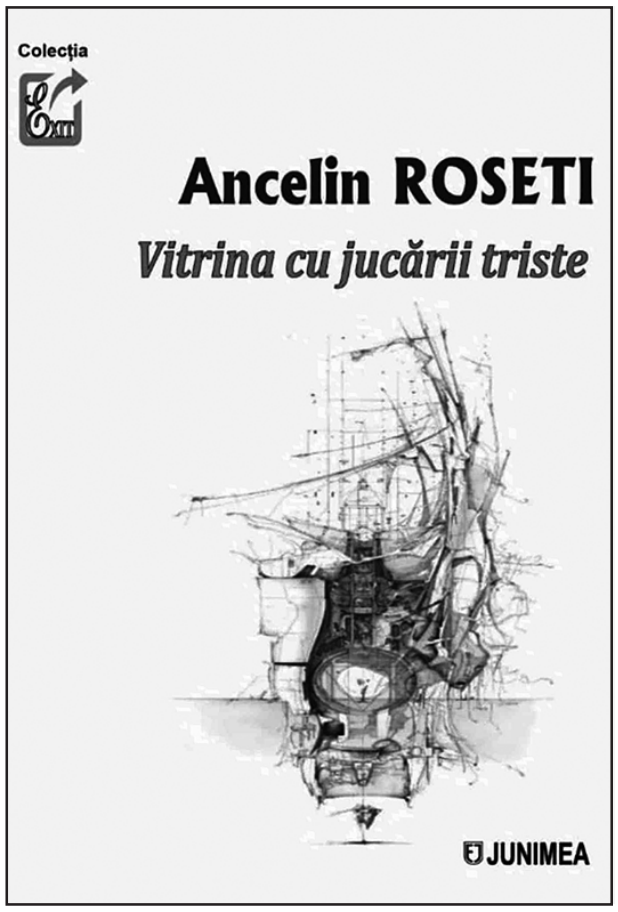
Preferând versetul lung sau scurt, adeseori ritmat și rimat, în locul versului, Ancelin Roseti nu joacă numai rolul unui mare inocent, ci pur și simplu este inocentul. Cu o gravă conștiință a nevinovatului, se dovedește capabil să conducă autoritar, cu putere de expresie acea mână/voce, care scrie/ cântă/ declamă: „Învață-mă riscul de-a te opune balanței/ și te voi crede,/ învață-mă umilința de a rămâne veșnic/ și te voi vedea... !/ Bine pentru cei ce n-au perceput strigătul Corbului... / Mărturie ți-e chipul că spaima există.” Altădată mărturisește: „N-ai știut să te închini spaimei și-ai ascuns lamentația lumii viitoare, ai căutat disperat ironia defuncților prin măruntaiele fiecărei clipe, trădându-te – și somnul îți semăna cu târfa îmbrăcată în rochie de mireasă.”

Gheorghe Grigurcu, ca să-i respectăm autoritatea, recunoaște într-o prefață: „Ancelin Roseti e un poet cu marcată individualitate. Atât de diferit de alții, atât de îmbietor în solemna-i armură stilistică, în fond deschisă spre o lăuntrică libertate. I se cuvine neîndoios prețuirea pe măsură.” Să credem în verdictul criticului, tocmai pentru că despre un altul, zeificat și mumificat și expus în vitrine literare, a avut curajul să susțină exact contrariul și, pare-se, dreptate mare are.

Deocamdată Ancelin Roseti există între coperțile unei cărți unde sunt reeditate cele trei volume anterioare. Suntem prea aproape de întâmplare, cerneala nu s-a uscat, scriitura este prea proaspătă, oasele nou născutului sunt moi, alunecoase, fragile, mai aproape de inexistență decât de puterea de a supraviețui, însă energia interioară încălzește împrejurimile până la câteva explozii vulcanice. „Miezul fierbinte” al „magistrului Ancelin” recunoaște: „Maxilare de porțelan mușcă din voluptatea cărnii imprimându-i zvâcnirea atât de mult dorită – istoria se repetă: răsuflarea e un pretext, bucuria o patimă...” Să-l credem pe cuvânt: are puterea să „muște”, bucuria lui de a exista cu voluptate este o „patimă”. De acum înainte vor veni exegeții, „neîndurații ochi de gheață” eminescieni, nu în ultimă strigare răutăcioșii cititori, care „nimic nu trec cu vederea”, dar poetul îi întâmpină elegant, interogator, meditativ, încrezător în ceea ce mărturisește, este lucid în lămuriri și profund în sensibilitate. În ceea ce privește fluxul imaginativ, fiecare poem este o altă felie de lume, de univers, de „vitrină cu jucării triste”. Deși autodidact, (toți creatorii sunt autodidacți, numai profesorii sunt belferi cu patalamale birocratice), inițiat în unele arcane ale filozofiei, întrebările îi sunt rare, însă în contextul amplu al temelor literare abordate, moarte, destin, viață, dumnezeire, copilărie, dragoste, anxietatea izvorâtă dintr-un „imperiu al mâlului”.

Virtuozitatea limbajului este evidentă, iar stilistic, recurgerea la oximoron pare uneori prea abundentă. Se simt pretutindeni umbre protectoare, poetul se dă în vorbă cu Urmuz, iar uneori se preface înfiorat, când îl bat pe umeri unii sau alții, probabil Samuel Becket sau Eugen Ionescu sau Saint-John Perse, deci nu e singur, cum își deplânge soarta de „cheie din broasca țestoasă”. Cândva/acum l-a venerat/îl venerează pe Bacovia, învinsul neînvins al provinciei, devenit monument de bronz odată cu trecerea anilor, însă se ambiționează să i-o ia înainte, să răzbată spre alte abisuri probabil mai negre, mai lugubre. Iată-l, compensatoriu, pe Ancelin Roseti, cu alură de neînvins, căutându-și prilejuri de a eșua, de a decădea, de a se preda umbrei implacabile, „Le grand macabre”: „astăzi aud cum crește sămânța acelui cântec îmbrăcat în țoale de mort.”

Pe de o parte, lumea lui Ancelin Roseti este a

înstrăinării, a frustrării, a anxietății accentuate, a suferinței fără nume sau, dacă are nume, pare să se întrevadă câte un personaj tragic din teatrul antic sau din romanul dostoevskian, „a suferi spre a înțelege”, (Eschil, Agamemnon, Orestia), pe de altă parte, abundă, dă peste margini o lume degradată, de bâlci, de gropi de gunoi, de momâi, de saltimbanci, de politicieni: „Vin clovnii... ! Auzi ?... Mari fericiri se pun la cale.” În cele din urmă, apare senzația că tragicul este abandonat, parodiat, întors pe dos, devine băşcălie: „Te-aud plângând printre viori, în pieptul meu mușcat de ciori: „Haid să tragem viața pe sfori și-apoi să smulgem miezul din zi; hai să-nnoptăm cu capul în nori, și florile dalbe, și sperietori,// și fie ce-o fi...” (Colindul momâilor), sau o băşcălie ceva mai solemnă, de clovn cu lacrimi grave, amare: „O !, lampa mea pentru fluturi,/ o !, biserica mea în care (unde, n.n.) dau buzna fluierând părăginitul plânset ce adastă la liziera sufletului,/ dar dă-mi odată un nume fără sfârșit și voi trage stăruitor cu praștia în univers după tine și voi coșcovi învelișul lumii până la vis - / natala mea Femeie,/ atât de fericit voi fi pe la colțuri, știindu-te familiarizată cu oasele mele ce vor hodorogi aidoma unor poezii..., poezii.../ poezii... !” (*Fericit pe la colțuri*)

Iată un probabil autoportret, care merită să fie luat în seamă, unde se condensează aluzii la viața sa interioară asediata de neliniști, angoase, „dresaje de vedenii”: „de-atâtea ori am ascultat mascarada acestui poet născut în clopotniță, însămânțând cu vorbele mele lumea, de-atâtea ori am dezertat din propria-mi inimă, dând bir cu tot felul de otrăvuri lipsite de curaj, de-atâtea ori mi-am atârnat tinerețea de sunetul lung al omenirii, de porțile înalte ale cuvântului,/ De-atâtea ori am găzduit în ochi tot nisipul Saharei,/ De-atâtea ori mi-am așezat dinainte farfuria de sacrificiu ca și cum aș fi ținut dinadins să reconstitui cina cea de taină, ca și cum aș fi vrut să împart cu nimeni nimic,/ Dar chipul meu creștea în blid și se-oglindea în el:/ - Spune-mi adevărul !.../ - Ce adevăr ? ! Și ce secret, ce masă de seară... ? !/ De-atâtea ori asemănându-se cu alte case părăsite...” (*Farfuria de sacrificiu*)

Trebuie să recunoaștem, există un spirit plin de virtuozitate sub „cerul suveran al poetului”, îl asediază virtuți expresive și de viziune lirică, deci se exprimă depășind mai vechi limite de competență ale altor autori, fiindcă îl ajută „talent cu carul și hectarul” (Daniel Corbu). I-aș reproșa unele exagerări, dar să nu mi se întoarcă împotrivă: probabil tocmai aceste temerități bruschează limitele și-i deschid căi noi. Zis pe scurt, poetul te invită să îl citești, să îl studiezi dincolo de multele îndrăzneli de credință, de morală, de estetică, de revoltă în gura mare în „imperiul mâlului”.

Ideea de „decadență” a poeziei lui Ancelin Roseti, lansată de comentatori (Dumitru Mureșan, dar și alții), este un elogiu, l-ar apropia de viziunile unor poeți și prozatori notorii, precum Juris-Karl Huysmans, Oscar Wilde, care și-au supraîncărcat operele cu un estetism extrem (și au publicat în revista *Le Decadent*, care apărea la Paris !). În poezia românească, la familia *decadenților* ar putea fi anexați Alexandru Macedonski, Mateiu Caragiale, Tudor Arghezi al poemelor în proză și alte mari nume, de la Bacovia terorizat de ploile de toamnă la Leonid Dimov, oniricul, și, iată, Ancelin Roseti.

„E noapte !.../ Trag de coadă istoria/ și-mi răspunde cu strigătele înecaților:/ «Mâine, în nu știm ce inimi, se vor desfășura preliminariile campionatului mondial de singurătate... !» – apoi zornăit de chei și de taine, și-n cele din urmă, șerpoaica sângerează amănunte cu miros aţâţător.// În cerurile abia îndomesticite,/ șuții de buzunare declamă marile poeme antice/ și lumea aleargă pe clapele lumii, sub largile veșminte ale despărțirii, trăgând funiile de sisal ale fricii și trezind moartea în roadele ei.../ moartea din roadele ei !...// Vocea mi-apare în public arzând:/ „La colțul străzii, Omul de paie își pune inima la punct – o cutie de conservă: «Departe cântă o prăpastie și nu-i găsesc nicio vină.» Eu, unul, zic să ne naștem când vom avea timp... !” (*Cutia de conservă*)

Aproape fiecare poem este încărcat, chiar spraîncărcat, de simboluri, de limbaj dublu, de aluzii la istorie și la ideologii tâmpite, de imagini spectrale, un fel de *zi a mâniei* se infiltrează pretutindeni, insistent, din dedesubturi spăimoase spre suprafața „obiectelor de azi”.

„Strig panteonul – / Toți zeii sunt prezenți. Începem,/ Prăbușiți-vă îndărătul inimilor noastre, în curând veți vedea un rege purtându-și coroana prea mică, un ucigaș îngrozit de chipu-i, în numele batjocorii, un miel spânzurat de zorii omenirii.// Râsul e interzis ! Ne apropiem de ziua în care (când, n.n.) puteți simți gustul întunericului. Mâncătoarea de spurcăciuni e paznicul hranei noastre...// Nu poți uita măslinul. Uită-l !.../ Pregătiți biletele de călătorie, nu puteți merge ilegal spre eternitate.” (*Nu poți uita măslinul*, 2)

Comentariul se poate oricât prelungi. Se va întâmpla, cu cât poetul va fi descoperit sau nu, apreciat sau nu. Triumful unui creator, scriitor, compozitor, pictor, arhitect, depinde de cele zece nevoi (Solomon Marcus) ale omului. Poezia românească a avut și are nevoie de Eminescu, de Macedonski, de Arghezi, de Bacovia, de Blaga, de Ion Barbu, de Nichita sau Dimov. La serviciile cărui *creator* va mai recurge ? Cine sunt deja creatorii importanți ai primului sfert de secol XXI ? Ce creatori se nasc în aceste zile și nu-i vom descoperi decât peste jumătate de veac, umiliți, uciși sau învingători ? Priviți spre secolele din urmă...

„Matur și liber vine poetul, lumea pentru a-i da ascultare,

Nu se mai strigă panteonul – zeii sunt liberi.

În trecerea-i vibrantă ne face cunoscut drumul de la om la înger:

Nemișcat parfum amar, încremenită văpaie ce te avânți în visul meu ca o revanșă, bijuterie mi-ai fost și trandafir și piele dezgolită..., pasăre plângând suferința și nesuferința, de oțel sunt rănile tale care nu se închid niciodată...”

„Prin vene-mi curge înserarea...

Luați-mi talpa iadului de pe gât !” (*Nu poți uita măslinul*, 4)

Opera lui Ancelin Roseti este retipărită și recuperată în ediție finală și completă prin grija Doamnei Simona Nedelcu, soției poetului, căruia îi respectă memoria, ba încă o face cu deplin devotament.

Între timp, aceeași editură a tipărit un amplu volum de poeme recuperate, rodul din ultimii 16 ani pe masa de lucru din atelierul poetului, urmând ca totul să se încheie cu eseistica și activitatea jurnalistică, se spune, destul de consistentă și polemică.

Ancelin Roseti, *Vitrina cu jucării triste*, antologie (*Imperiul mâlului*, *Împăierea lumii*, *Fericit pe la colțuri*), cuvânt însoțitor: Gheorghe Grigurcu, Editura Junimea, Iași, 2022.

2024 – Anul reîntoarcerii Europei la propriii săi cetățeni și alungării globaliștilor neo-marxiști din structurile sale instituționale ?

Gl. BG. (rtr) Gheorghe Dragomir
Președintele Centrului de Etică și Strategii

Motto: *Cum declinul unei civilizații indică deopotrivă atât o criză a culturii și una a religiei, UE este pusă azi în fața definirii identității sale, condiție a existenței sale ca actor important pe scena internațională. Pentru aceasta este nevoie să-și asume cu responsabilitate și sinceritate istoria, cu tot ce a avut aceasta în momentele ei de iluminare sau cele de întuneric. Să nu uite fermenții care au generat războaie fratricide, fie pe cele duse din rațiuni politice, fie pe cele purtate sub steagul Bisericilor pentru a potoli setea de sânge a forțelor telurice. Și să nu uite că Europa, cea în care trăim astăzi, a fost construită cu sabia într-o mână și cu crucea în cealaltă, cu lumina științei și integrismul religios. Popoarele Europei au nevoie acum, mai mult ca oricând, de o perspectivă istorică limpede din care să nu fie eliminate treptele de lumină construite cu trudă pentru unitatea continentului, cele care au contribuit la consacrarea unei pedagogii pozitive a modului în care poate fi gândită Europa.* (Gheorghe Dragomir, *Europa cu capul în stele și trupul însângerat*, Editura „România în lume", 2011)

Iată că, la peste un deceniu de la lansarea acestei lucrări în care atrăgeam atenția asupra unor provocări ce vor amenința evoluțiile viitoare ale proceselor din interiorul UE, starea de spirit la nivelul continentului european a devenit tot mai tensionată, confuză și conflictuală, neîncrederea cetățenilor în viitorul actualei arhitecturi instituționale și a conducătorilor ei s-a transformat într-un amplu fenomen de euroscepticism care anunță noi și posibile retrageri din acest proiect, chiar a unor membre fondatoare ale organizației. Cred că este util pentru cititor să-i aduc în atenție câteva din riscurile și provocările cu care urma să se confrunte UE în perioada 2011-2024, la care făceam referire în lucrarea amintită, prezentate sub forma unor întrebări:

– „Care ar trebui să fie strategia UE în relațiile cu Rusia și SUA, de care sunt legate interese geopolitice, geo-economice și de securitate ? Dar cu țările emergente – China, India, Brazilia – Care au devenit actori dinamici și influenți pe harta geopolitică a lumii și sunt percepute ca amenințări la adresa influenței Europei în Africa, Orientul Mijlociu, Asia și America Latină ?

– Mai este posibilă continuarea măsurilor de consolidare a Politicii de Securitate și Apărare a UE în condițiile în care bugetele militare naționale și bugetul militar al UE s-au redus drastic ca urmare a efectelor crizei economico-financiare din 2008-2009 ?

– Actualul buget al UE permite suportarea de noi costuri pentru dorita extindere spre est și în sudul Mediteranei (proiectul inițiat de președintele Sarkozy de Uniune pentru Mediterana) în contextul actualei crize economice și atacului asupra euro ?

– Se vor opera concedieri și vor fi luate măsuri de austeritate prin reducerea cheltuielilor de funcționare a numeroaselor instituții și agenții europene, cât și a zecilor de mii de funcționari care nu-și justifică existența, după modelul măsurilor de austeritate impuse de UE țărilor membre ?

– Cum va reacționa UE în fața unui Islam tot mai agresiv, care tinde să sufoce continentul în urma valului de emigranți musulmani generat de *Primăvară arabă* care a incendiat întregul Orient Mijlociu ? Dar față de Rusia și China, care sunt tot mai prezente în viața economică, culturală și spirituală a Europei ?

– Cum va reacționa UE în relația cu SUA, când deja se simt unele nuanțări în privința parteneriatului strategic, de la parteneri egali s-a ajuns la rivali în lupta pentru păstrarea zonelor de influență și acapararea de noi puncte de influență geopolitica și geo-economică ?"

Sunt doar câteva întrebări cărora, dacă li s-ar fi acordat atenția cuvenită, situația în care se află azi Europa și UE în anul de grație 2024 ar fi arătat cu totul altfel.

Dar ghinion !

În ultimul deceniu, pe măsură ce globaliștii neo-marxiști din America și Europa au căpătat tot mai multă putere și influență, popoarele au fost aruncate în era întunericului, a dictaturii bazate pe inducerea temerilor și fricilor de tot felul, ignoranța, intoleranța și aroganța liderilor europeni și naționali în relația cu cetățenii au devenit virtuți pentru promovarea în demnități publice la nivel național și european.

Efectele acestei noi „Cruciade" împotriva democrației, libertăților și drepturilor cetățenești, au condus la sărăcirea unei mase mari a populației urbane și rurale, haos instituțional, mai multă birocrație, corupție și risipă a banului public, în condițiile în care cele mai puternice economii europene au stagnat sau au intrat în recesiune.

Gradul de îndatorare publică a atins cote alarmante din PIB (120-170%) în Franța, Italia, Spania, Grecia, iar moneda euro dă semne de oboseală.

La toate acestea se adăugă și o aberantă cursă a înarmărilor în țările membre NATO și îndeosebi a țărilor aflate pe frontiera de est, alocările bugetare militare crescând de la 2 la 2,5% din PIB în detrimentul bugetelor pentru sănătate, educație, protecție socială, investiții.

De asemenea, fondul de ajutorare a Ucrainei de peste 50 de miliarde de euro și măsurile luate de Comisia Europeană de a favoriza importurile de cereale și produse agro-alimentare din Ucraina, neconforme standardelor fito-sanitare și de calitate, au produs perturbări pe piața internă a UE și un val de revolte, din ce în ce mai violente, din partea fermierilor și transportatorilor europeni, inclusiv din România.

Cu toate că starea națiunilor și instituțiilor supranaționale europene a devenit precară, incompetența, nepotismul și clientelismul politic au devenit criterii de ocupare a unor poziții până la cel mai înalt nivel. Din păcate, de la cel mai mic funcționar până la liderii de vârf se manifestă o atitudine de indiferență față de greutățile și problemele cu care se confruntă cetățenii europeni, de la scumpirea coșului zilnic la nemulțumiri privind disfuncții în relația cu stufoasa birocrație instituțională și reglementările aberante care ruinează economiile cu justificări legate de angajamentele luate pentru trecerea la economia verde la orizontul 2030-2035.

Pe fondul acestor evoluții tensionate, în luna iunie a.c. se vor organiza alegeri europarlamentare care deja anunță consolidarea pozițiilor partidelor politice suveraniste, extremiste de dreapta, populiste, care amenință actuala configurație de putere, ceea ce a creat îngrijorări serioase neo-marxiștilor globaliști. Drept urmare, s-a sunat goarna și oculta globalistă a chemat „sub arme" întregul potențial uman, material și din mass-media pentru a lansa o amplă campanie de diabolizare și discreditare a oponenților politici, știind că dacă pierd această bătălie proiectul de realizare a NOM după „chipul și asemănarea" lor va fi încetinit sau chiar amânat, ceea ce afectează serios „blazonul" marii familii de păpușari.

Pe acest fond, G. Soros a convocat armată de foști și actuali lideri europeni pentru a forma o alianță „împotriva extremismului" și creiona strategia de acțiune atât la nivel european, cât și în pregătirea alegerilor prezidențiale din SUA.

Cred că a venit timpul ca cei care au ruinat visul părinților fondatori pentru o Europa a cetățenilor, care să trăiască în armonie și respect pe acest „tărâm al făgăduinței", să fie trași la răspundere pentru nelegiuirile lor și să fie înlăturați din structurile instituțiilor europene și naționale.

Cred că într-o lume aflată într-o profundă schimbare a modelelor de guvernanță și de organizare spirituală a societății, în care economia data și revoluția noilor tehnologii ale cunoașterii și IA modelează viitorul civilizației umane, la nivelul UE și guvernelor naționale să se găsească soluții realiste și vizionare de adaptare și regândire a întregii construcții europene, altfel UE va fi condamnată să devină un actor secundar pe scena internațională.

Totul trebuie gândit prin prisma unei viziuni cuprinzătoare asupra viitorului omenirii și nu prin ochelarii intereselor meschine de grup sau a familiilor politice, punându-se reguli și control a activităților lobbiștilor care au transformat Bruxelles în Fanar, unde se tranzacționează la „tarabă" și cu banii la „pungă" soarta economiilor, suveranitatea și integritatea teritorială a popoarelor europene, promovarea în diverse sinecuri (agenții sau instituții) a reprezentanților corporațiilor, clientela politică, rudele și relațiile „de încredere" în detrimentul meritocrației.

Cred că a sosit momentul ca „omerta" care acoperă cu valuri dense jafurile din banii contribuabilului european să fie demascată, cu atât mai mult cu cât în aceste infracțiuni sunt implicate personaje de vârf ale Comisiei și Parlamentului european, dar și la nivelul unor agenții subordonate.

Mai grav este că în ciuda instrumentării și trimiterii în instanță a vinovaților, aceștia primesc pedepse cu suspendarea executării fără a se recupera prejudiciile produse de faptele lor de corupție și abuz în serviciu, continuând cu aroganță să ocupe funcții importante în sistemul decizional european. Cazuri sunt multe și binecunoscute, de aceea nu le voi nominaliza. Această situație jenantă în care se află majoritatea *liedership*-ului european se datorează sprijinului și protecției de care se bucură în cadrul ierarhiilor masonice din care face parte și, bineînțeles, din partea maestrului păpușar al neo-marxiștilor globaliști, G. Soros și mai recent de la moștenitorul „Imperiului sălbăticiei", fiul său, Alexander Soros.

În fața valului de nemulțumiri populare, care s-au transformat în adevărate revolte în stradă ce au blocat săptămâni la rând marile orașe europene și activitățile economice și sociale, cât și dezvăluirile tot mai frecvente din mass-media privind corupția endemică și amenințările neo-marxiștilor cu noi crize economice și recesiuni, cu pandemii și războaie, elita globalistă americană și europeană este îngrijorată privind viitorul SUA și UE în cazul pierderii alegerilor prezidențiale din SUA și celor europarlamentare din UE, fapt ce a determinat pe nonagenarul Soros să cumpere rapid 52 posturi de radio americane pentru susținerea campaniei anti-Trump și pentru manipularea opiniei publice euro-atlantice privind pericolul implicării serviciilor de informații rusești în procesele electorale și pregătirea unor noi „operațiuni speciale" vizând R. Moldova și unele state membre NATO. Aceasta demonstrează deruta și panica în rândul globaliștilor care își văd amenințate pozițiile dacă Donald Trump va fi ales președinte, iar în Europa vor avea majoritate în Parlamentul european și în cele naționale formațiuni politice de dreapta, extrema dreaptă și suveraniste care ar putea răsturna actuala ordine impusă de neo-marxiști.

Lucrările Forumului Economic Mondial (2024) s-au axat în principal pe creșterea „tensiunilor geopolitice, nevoia de a aduce noi clarificări în abordarea schimbărilor climatice, preocupările economice și progresele tehnologice rapide care influențează politicile și deciziile, gestionarea riscurilor pe fundalul tensiunilor geopolitice, incertitudinii macroeconomice și perturbărilor tehnologice", oferind prilejul premierului chinez Li Qiang să reafirme preocupările Chinei pentru continuarea creșterii economice post-pandemie în condițiile în care economiile marilor puteri au avut o creștere mediocră sau stagnare. „În 2023, creșterea economică a fost de 5,2%. Nu am căutat să obținem creștere economică pe termen scurt prin acumularea riscurilor pe termen lung, ci ne-am concentrat pe consolidarea factorilor interni de creștere." (citat preluat de *Financial Times*) Premierul chinez a mai subliniat interesul țării sale de a atrage investiții străine și a avea afaceri la nivel înalt internațional. „Alegerea pieței chineze nu este un risc, ci o oportunitate. Îmbrățișăm investițiile din toate țările."

Am redat aceste informații deoarece guvernul chinez, în toate luările de poziție în organisme regionale și internaționale, exprimă o viziune pragmatică privind modul în care trebuie să funcționeze mecanismele economice la nivel global pe baza competiției colaborative și nu pe rivalități amenințătoare.

Li Qiang a criticat voalat SUA că acționează unilateral în relațiile internaționale, de aceea a ținut să precizeze printr-o întrebare „care este adevăratul multilateralism ? Cine va stabili regulile ? Dacă regulile sunt stabilite de anumite țări, de foarte puține țări, atunci trebuie să plasăm multilateralismul între ghilimele, întrucât încă este unilateralism." În continuare premierul a solicitat „intensificarea coordonării internaționale în materie de politici macro-economice", cu referire la SUA și națiunile partenere care și-au „declarat disponibilitatea de reducere a dependenței de rețelele de aprovizionare chineze".

La această aluzie, președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, a afirmat că: „UE nu vrea să se decupleze de la economia chineză, ci reducerea riscurilor în materie de aprovizionare." De asemenea, domnia sa a cerut „menținerea solidarității UE pentru că ne confruntăm cu cele mai mari riscuri asupra ordinii globale. Aceste riscuri sunt grave, întrucât limitează abilitățile de a aborda provocările globale majore cu care ne confruntăm: schimbările climatice, modificările mediului geopolitic, dinamica demografică și tehnologică, conflictele regionale, intensificarea competiției geopolitice și impactul acestora asupra rețelelor de aprovizionare la nivel mondial. Este momentul să construim încrederea, să stimulăm mai

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

multicolaborarea la nivel mondial. Sunt necesare reacții imediate la nivel structural, pe măsura provocărilor globale. Cred că pot fi făcute aceste lucruri, cred că Europa poate și trebuie să-și asume un rol de conducere în configurarea relațiilor la nivel global."

Președinta Comisiei Europene a insistat și pentru continuarea sprijinului pentru Ucraina, deși a admis că „impactul asupra costurilor afectează nivelul de trai al cetățenilor și companiile europene, dar lumea în care trăim se află într-o eră a conflictului și confruntărilor, a fragmentărilor și temerilor".

Conferința Internațională de Securitate și Apărare de la Munchen (16-18 februarie 2024), moment de trezire la realitățile geopolitice ale zilei

A 60-a Conferință Internațională de Securitate și Apărare a reunit șefi de state și guverne, miniștri ai apărării, șefi ai serviciilor de informații, diplomați, experți în problematica războiului și a păcii într-o atmosferă tensionată, confuză și cu abordări contradictorii în legătură cu războaiele din Gaza, Ucraina, Yemen, Liban și cu multe alte îngrijorări.

Participanții au evocat existența unor conflicte înghețate care în orice moment se pot transforma în confruntări militare sângeroase, în ciuda dezbaterilor și negocierilor ce se poartă în diferite organizații regionale și internaționale. Această stare permanentă de confruntare și agresivitate la nivel planetar îngrijorează și exprimă gradul ridicat al nemulțumirilor și neîncrederii popoarelor în actualul sistem de guvernanță mondială, gestionat de lideri captivi intereselor oculte ale corporațiilor și finanței mondiale, lideri care s-au îndepărtat de agenda propriilor cetățeni și de credință în Marele Arhitect al Universului și respect față de Creația divină care este Omul și natura.

Încă de la deschiderea lucrărilor, președintele Conferinței, Christoph Heusgen, în raportul prezentat a ținut să sublinieze că: „Anul 2024 va fi marcat de o creștere a tensiunilor geopolitice și de o insecuritate economică. Îngrijorările celor 12.000 de persoane care au participat la un sondaj de opinie, aparținând statelor G7, Braziliei, Chinei, Africii de Sud și Ucrainei, au estimat drept amenințări și riscuri la adresa securității internaționale: migrația din zonele de conflict sau lovite de calamități naturale, instabilitatea politică și tensiuni interetnice, lipsa hranei, a apei, medicamentelor, sărăciei. De asemenea, riscul de escaladare a conflictelor este perceput mai puternic decât în anii anteriori, teama unor confruntări militare în zona Indo-Pacific, între China și Taiwan, cu atât mai mult cu cât China este din ce în ce mai sigură de forță sa militară pe care o proiectează în acest areal, dar și la nivel global. Această situație îngrijorează Japonia, SUA, Filipine și chiar Germania. Pe de altă parte se reține că influența Rusiei în lume a scăzut și este percepută drept o amenințare continuă, dar mai puțin probabilă, Rusia nefiind plasată în capul listei ca preocupare."

Raportul președintelui Conferinței amintește că: „recentă lovitură de stat din Sahel a arătat că influența Franței în regiune a scăzut în beneficiul Rusiei, dar toate aceste lovituri de stat sunt sinonime cu o violență mai mare decât a fost înainte, ceea ce conduce la un oarecare pesimism din partea europenilor privind viitorul regiunii. Cetățenii principalelor țări occidentale consideră că alte state vor deveni mai puternice și că țara lor va fi mai puțin relevantă în viitorul deceniu. În schimb, India și China sunt mult mai optimiste privind viitorul lor." Și, adaug eu, că au și de ce, întrucât cele două puteri își dispută în viitorul deceniu locurile unu și trei ca cele mai puternice economii ale lumii, detronând SUA, Japonia, Germania. De asemenea, raportul se referă și la „ansamblul nemulțumirilor față de condițiile economice, mondializarea face un pas înapoi, China, în particular, vede fluxurile sale de capital diminuându-se la scară mondială. Intensificarea rivalităților geopolitice a îngropat credința potrivit căreia mondializarea condusă de piață conduce la repartizarea echitabilă a beneficiilor. Dar, în loc de reformare, ordinea internațională, de o manieră care să sublinieze că se ține de promisiunea de a profita un număr cât mai mare de persoane de beneficii, comunitatea internațională evoluează astăzi în direcția opusă. Această tendință ar putea declanșa dinamici care în final nu ar aduce decât perdanți." Este interesant că raportul nu face decât o constatare a realității dureroase a zilelor noastre, când inegalitățile economice și sociale se adâncesc continuu, iar o minoritate de 2500 de milionari și miliardari deține peste 60% din avuția lumii.

În finalul Conferinței s-au luat unele măsuri menite să înăsprească tonul la adresa Moscovei, exprimându-se intenția de creștere urgentă a capacităților de apărare în contextul amenințării retragerii ajutorului american pentru Ucraina.

Șefa Comisiei Europene a promis că în trei săptămâni va propune o strategie industrială a apărării și numirea unui comisar pentru apărare în cazul realegerii sale.

Întreb și eu, dacă nu va fi reales nu ar mai fi necesară numirea unui asemenea comisar ? În continuare, domnia sa a precizat că va lua în considerare ideea descurajării nucleare proprie UE, idee respinsă de Secretarul General NATO.

Problema războiului din Ucraina s-a aflat în centrul dezbaterilor, vice-președinta SUA, Kamala Harris, a reamintit rolul fundamental al SUA în susținerea Ucrainei, în războiul cu Rusia, însă senatorul republican J.D. Vance, apropiat al fostului președinte Trump, a subliniat cu fermitate că „europenii trebuie să se descurce pentru a produce mai multe arme și a ajuta Kievul, afirmând că acest conflict nu este o prioritate pentru SUA." Cred că se impune a aminti că motivul pentru care SUA, condusă de democrații neo-marxiști globaliști, au împins în conflict Ucraina condusă de marioneta lor, Zelensky, este binecunoscut în cercurile de putere euro-atlantice, dar trecut sub tăcere.

Scriam încă din 2005 că parteneriatul strategic SUA-UE se va transforma într-o rivalitate geopolitică necruțătoare ca urmare a raporturilor extrem de strânse economice, comerciale și tehnologice dintre Germania, Franța și Rusia, care asigură Europei aprovizionarea cu materii prime și energie ieftine, contribuind astfel la o dinamică fără precedent a economiilor și indirect la o competiție serioasă pentru corporațiile americane care s-au văzut în dificultate pe piața europeană. Deci, trebuia să fie boicotat acest parteneriat cu Rusia, pentru ca UE să devină vasala intereselor geopolitice, geostrategice și geo-economice ale SUA.

Din războiul ruso-ucrainean câștigătoare a ieșit SUA, care au lăsat în urma lor un continent european fragmentat, confuz și cu tensiuni sociale devastatoare pentru viitorul construcției comune. Este rețeta clasică a strategilor americani care declanșează conflicte în numele apărării democrației, libertății și statului de drept, după care îndatorează țările care trebuie să se înarmeze de la companiile americane, după care se retrag așa cum au procedat în mai toate războaiele în care au fost implicați: Irak, Afganistan, Iugoslavia, folosindu-se de NATO ca braț înarmat al corporațiilor americane. La fel se întâmplă și în Ucraina, când după ce a dat peste cap Europa cu trecerea economiilor și industriilor în regim de război și creșterea bugetelor militare naționale pentru contribuția la NATO cu 2,5% din PIB, acum, când se simte că Rusia va câștiga războiul, SUA pasează UE povara ajungerii la negocieri de pace și de a discuta cu Moscova după ce în ultimii ani a împins UE să se alăture la pachetele succesive de sancțiuni aplicate Rusiei. Sper să mă înșel, dar vom monitoriza cu atenție evoluțiile și nuanțările ce apar în acest război.

Revenind la Conferința de la Munchen, reținem ca interesantă întâlnirea dintre noul președinte finlandez, Alexander Stubb, cu președintele Zelensky, prilej în care demnitarul finlandez a dat asigurări că „noi vom sprijini Ucraina indiferent de costuri și sperăm cu toții ca Rusia să se așeze la masa negocierilor, dar aceasta nu se va întâmpla decât la presiunea internațională." De asemenea, președintele finlandez a mai subliniat că „este nevoie ca la negocierile de pace să fie implicate și țări ca India, China, Brazilia, Arabia Saudită, Africa de Sud, Nigeria". Se așteaptă ca negocierile de pace să fie organizate de Elveția, care la conferință a fost reprezentată de secretarul de stat al apărării, Makus Mader și de directorul serviciilor de informații, Christian Dussey, ambii demnitari având o poziție neutră în discuțiile ce s-au purtat în timpul lucrărilor.

Ca de obicei și la această Conferință am avut parte de un dialog al surzilor între șeful diplomației chineze, Wang Yi și cel al diplomației americane, Antony Blinken, care au susținut propria partitură conținând reproșuri și ironii.

Astfel, Antony Blinken a subliniat că „este important să se continue punerea în aplicare a progreselor înregistrate cu prilejul summit-ului din California și menținerea păcii în strâmtoarea Taiwan și în Marea Chinei de Sud". Totodată, diplomatul american a reamintit îngrijorarea Washingtonului privind ajutorul militar chinez către Rusia, inclusiv sprijinul adus industriei de apărare.

La rândul său, șeful diplomației chineze, Wang Yi, a subliniat necesitatea ca cele două părți să lucreze „pentru promovarea și dezvoltarea unor relații bilaterale sănătoase, regulate și durabile". În acest sens, a cerut „ridicarea sancțiunilor unilaterale și ilegale față de întreprinderile chineze și să se pună capăt hărțuirii și interogatoriilor cetățenilor chinezi și să se promoveze activități care întăresc înțelegerea reciprocă între cele două popoare". De asemenea, Wang Yi a reproșat SUA „influența în Asia-Pacific și sprijinul acordat Taiwanului pentru independență".

În oglindă, Antony Blinken a denunțat „viziunile expansioniste ale Chinei în Marea Chinei de Sud, cât și problema sa industrială". În privința Rusiei, diplomatul american a exprimat temeri legate de dezvoltarea unor capacități anti-satelit care produc dezactivarea lor. Știrea morții opozantului politic rus Alexei Navalny a suscitat emoție și indignare, vice-președinta americană, Kamala Harris, afirmând că „indiferent de ce istorie povestește Moscova, Rusia este vinovată și responsabilă".

Ca de obicei, pe culoarele Conferinței se lansează discret tot felul de „informații" care să ajungă la urechile celor interesați. Astfel, s-a făcut cunoscut că membrii delegației ucrainene au „dezvăluit" că pregătesc o grupare paramilitară sprijinită logistic de către serviciile de informații militare pentru capturarea lui Putin și răsturnarea regimului politic de la Moscova. Ar fi vorba de Armata Națională Republicană (ANR) condusă de Ilya Ponomarev, fost membru în DUMA de Stat a Rusiei, care încă din 2010 a fost singurul parlamentar care a votat împotriva anexării Crimeii și a legii „împotriva propagandei gay". Ponomarov face parte astăzi din Congresul Deputaților Poporului, un parlament rus în exil cu sediul în Polonia, iar din 2022 este membru al Forțelor Armate de Apărare a Teritoriului Ucrainei. Acesta a publicat recent o carte având un titlu convingător: „Trebuie să moară Putin ?", care se referă la felul cum Rusia devine democratică după pierderea războiului în Ucraina.

Ponomarev se află în exil din 2016, Moscova acuzându-l de delapidare și implicarea ANR în asasinarea blogerului pro-război Vladen Tatarsky și a Daryei Dughina.

ANR, definește drept ținte legitime pe „toți cei care finanțează războiul, organizează razboiul (funcționari publici guvernamentali), cei care dețin companii care produc arme și cei care se află în orice loc al lanțului războiului".

În problema războiului din Gaza, șeful diplomației europene, Josep Borrell, s-a lansat într-un atac fără precedent la adresa Israelului, acuzându-l că a finanțat înființarea și apoi a susținut dezvoltarea grupării militante palestiniene Hamas. „Da, Hamas a fost finanțat de guvernul israelian ani de zile într-o încercare de a slăbi Autoritatea Palestiniană condusă de Al Fatah". Recent, într-o alocuțiune prezentată la Universitatea spaniolă din Valladolid, Josep Borrell a afirmat că „poziția UE în problema palestiniană este clară și anume, noi credem că doar o soluție cu două state impusă din afară ar putea aduce pacea, chiar dacă Israelul insistă că nu." În aceste zile, când scriu aceste rânduri, Parlamentul israelian a votat cu o largă majoritate propunerea avansată de premier de a „respinge recunoașterea unilaterală a unui stat palestinian care ar echivala cu o recompensă acordată terorismului și Hamas". Situația în zona devine explozivă, conflictul israeliano-palestinian tinde să inflameze întreaga regiune, inclusiv țările din Golful Persic.

În încheiere, aduc în atenția cititorului viziunea părintelui Nicolae Velimirovici, episcop de Ohrida, despre cauzele războiului, prezentată în lucrarea sa „Războiul și Biblia" (Editura Sofia, 2010): „Cauzele viitorului război sunt moștenite de la războiul precedent. Ele au început să se acumuleze de la ultima conferință de pace. La această conferință au fost convocate multe țări beligerante; dar nu a fost chemat nici prin rugăciune, nici prin mulțumire Acel al Treilea, Atotvăzător și Hotărâtor factor fără de care nimeni nu biruie și nimeni nu este înfrânt... În timpul nenorocirilor războiului, Dumnezeu este chemat în ajutor, însă odată ce războiul a încetat oamenii l-au înlăturat pe Dumnezeu din treburile lor. Ca atare, la această Conferință de pace s-a vorbit mai puțin de pace și mai mult de război. A lipsit binecuvântarea lui Dumnezeu și de aceea s-a încheiat o pace care a făcut din lume o fabrică de războaie și care s-a pus, cu toate puterile și bunurile sale, în slujba neobosită a viitorului război... Atâta vreme cât oamenii se războiesc cu Dumnezeu prin gândurile, poftele și faptele lor, degeaba visează la pace... În zilele noastre se vorbește în gura mare despre pace mai mult ca oricând, în vreme ce popoarele se pregătesc de război mai mult ca oricând. Este greu ca această fățărnicie să nu fie pedepsită prin război..." Cuvinte de adâncă înțelepciune ale Vlădicăi Nicolae !

Într-adevăr, trebuie să remarc că o mare fățărnicie a pus stăpânire pe conducătorii popoarelor creștine, care vorbesc mult de pace, dar încheie tratate secrete unii împotriva altora. Și fiecare astfel de tratat secret al lor înseamnă de fapt o pregătire de război.

Deci, în primele decenii ale secolului XXI asistăm la construirea unei civilizații războinice și de aceea sugerez să luăm aminte la cuvintele înțelepte ale lui Pitagora care ne îndeamnă: „învață să vezi mai departe decât pot ajunge privirile tale" (Legile morale și politice), dincolo de aparențele înșelătoare livrate poporului, de mass-media, influenceri și politicieni captivi diverselor grupuri de interese oculte care promovează un patriotism de fațadă.

Pe curând și să vă călăuziți după lumina binefăcătoare a credinței !

Noi convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (XIV)

„Hristos S-a lăsat ispitit”

Luminița Cornea (L. C.): Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, să presupunem că ne aflăm în duminica a 15-a după Rusalii, când s-a citit Sfânta Evanghelie de la Sfântul Evanghelist Matei, capitolul 22, versetele 35-46, despre *Cea mai mare poruncă din Lege*. În această evanghelie se narează despre un învățător de Lege, care s-a apropiat de Hristos și, ispitindu-L, „L-a întrebat: Învățătorule, care poruncă este mai mare în Lege ? El i-a răspuns: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău”. Aceasta este marea și întâia poruncă. Iar a doua, la fel ca aceasta: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți”. În aceste două porunci se cuprind toată Legea și prorocii”.

Îps. Ioan: Mulțumiri de grăirea acestor cuvinte pe care le-a rostit Hristos și l-a învrednicit Dumnezeu, acum, să le rostească și preotul. Ce mare lucru este acesta ! Ce mare har de la Dumnezeu are preotul că îl lasă Hristos, cu buzele lui, să rostească ce a rostit El în urmă cu două mii de ani ! Auziți ce har primește de la Dumnezeu cel care citește Sfânta Scriptură ! ? De aceea, apropiați-vă și citiți ! Lăsați să picure pe buzele frățiilor voastre cuvintele rostite de Hristos ! Cuvintele de pe buzele lui Hristos vin și se așează pe buzele tale ! Ce dar mai mare poate fi acesta decât să fii bun cititor al cuvintelor rostite de Hristos Domnul !

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, în ce moment din viața Mântuitorului s-a petrecut întâlnirea aceasta ?

Îps. Ioan: Cuvintele din această sfântă evanghelie au fost rostite de Hristos după intrarea Sa triumfală în Ierusalim, înainte de Paști. Într-o zi de duminică, Hristos a intrat în Ierusalim – sărbătoare pe care să vă învrednicească Dumnezeu s-o ajungeți, că încet, încet, ne apropiem de ea. Fiind toată săptămâna aceea în Ierusalim, iată că un fariseu, un învățător de lege, se apropie de El. L-a văzut, L-a cunoscut, știa deja cum învață poporul, auzise ce minuni a săvârșit, că deja trecuse mai bine de trei ani și jumătate de când Hristos, de la Botez deja își desfășura viața publică și atunci, iată, din răutate, zice: *Ia să-L ispitesc eu pe Hristos* ! Și-L întrebă: „*Care este cea mai mare poruncă din Lege ?*”

Ați văzut că Mântuitorul nu-l alungă, nu-i spune: *De ce ai venit să mă ispitești ?* Ci se lasă ispitit, se lasă înjosit. El, care a dat Legea aceasta, putea să spună: *Mă întrebi pe Mine, Cel care v-am dat Legea aceasta pe Sinai ? și tu mă întrebi pe mine ? !* Nu. Vedeți, s-a plecat în fața unui ispititor ! Noi, când simțim că ne ispitește cineva, repede îl lovim, îl plesnim și imediat îi întoarcem spatele. Hristos, nu, S-a lăsat ispitit și de om și S-a lăsat ispitit și de Satana. De Satana, atunci când i-a spus – vă aduceți aminte ? – după Botez, când S-a retras în cele 40 de zile, în post, și I-a arătat bogățiile lumii și tot ce este...

Ei ! Mântuitorul îi răspunde: „*Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău”*. Așa a dat Dumnezeu Legea: să-L iubim din toată inima, din tot cugetul și cu toată puterea noastră. Auziți ! *Din toată inima trebuie iubit Dumnezeu* !

Iubește și nu mai ispiti !

L.C.: Oare, astăzi, putem afirma că noi, creștinii, îl iubim din toată inima pe Dumnezeu ? Avem motivarea interioară ?

Îps. Ioan: Dumnezeu, care este creatorul nostru și al lumii, nu vrea ca ceva din lumea aceasta să fie mai iubit decât El. În centrul iubirii noastre să fie Dumnezeu. Însă, cum este lumea de astăzi ? Ce iubește mai mult lumea, astăzi ? Pe Dumnezeu sau ce ? Averea, mașinile, altele dintre acestea. De aceea a spus așa Dumnezeu. Știa ce se va întâmpla după două mii de ani, după trei mii de ani. Știa că Îl vom părăsi și nu-L vom iubi. De aceea a spus acolo: *din toată inima ta să-L iubești pe Dumnezeu, mai mult ca pe orice pe pământ și în lumea aceasta.*

ÎPS Ioan la Întorsura Buzăului, 29 octombrie 2023

Știa Dumnezeu de mulțimea idolilor, știa Dumnezeu câte și mai câte o să apară în decursul vremii și omul se va lipi mai mult de cele materiale decât de cele dumnezeiești. Fiți binecuvântați că frățiile voastre, mergând la sfânta biserică, sunteți aceia care Îl iubiți din toată inima pe Dumnezeu. Puteați sta în casă la televizor, ori la alte și alte lucruri, dar ați lăsat păcatul lumii acesteia și mergeți la sfânta cruce. Nu vă opriți dacă ați pornit pe drumul acesta al crucii, nu vă mai uitați înapoi ! Ați văzut că, odinioară, când plugarul punea boii în brazdă, își punea mâinile lui aspre de muncă pe coarnele plugului, nu se mai uita înapoi. Tot așa și frățiile voastre nu vă mai uitați înapoi, nu vă mai uitați ce face unul și ce face altul și uitați-vă la Cel ce suferă și astăzi pe cruce, Hristos Domnul.

Mântuitorul bagă de seamă că fariseul a fost mulțumit de răspunsul pe care i l-a dat, pentru că nu vedem consemnat de Sf. Ev. Matei că i-ar fi zis: *Ai răspuns cam binișor.* Dar n-a zis nimic, ceea ce înseamnă că a fost mulțumit de răspunsul pe care i l-a dat Hristos Domnul.

Totuși, totuși, fariseul îl întreabă care-i cea mai mare poruncă, deci, practic, trebuia să-i fi spus numai porunca iubirii desăvârșite a lui Dumnezeu. Totuși, Hristos îi mai spune încă una din cele zece porunci. Îi spune: „*Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți”*.

L.C.: Oare de ce Hristos a ținut să-i mai spună și această poruncă, deoarece fariseul îl întrebase doar de o poruncă ?

Îps. Ioan: De ce ? Pentru că a simțit că acest om nu-L iubea nici pe Dumnezeu și nu-i iubea nici pe semenii săi. Din momentul în care el vine și-L ispitește pe Dumnezeu, mai poți pune preț pe acesta care știa bine Legea, o știa pe de rost. Nu-L iubea nici pe Dumnezeu, nici pe aproapele ca pe sine însuși. Adică, de data aceasta, văzând Hristos ce este în inima lui, îi spune: *Iubește și nu mai ispiti !*

Oare n-a greșit Hristos când a zis să ne iubim semenii ca pe noi înșine ? Eu zic că n-a greșit, dar mi-e frică de ceva. Mi-e teamă, că nu înțelegem în profunzime această poruncă de iubire a semenilor noștri, ca pe noi înșine. Cum ar fi aceasta ? Sunt oameni care se iubesc profund pe ei și devin egoiști și nu mai iubesc pe nimeni. Se iubește pe el, are grijă de el, de viața lui, de sănătatea lui, de casa lui ș.a.m.d., doar de ale lui, de ale lui și de ale lui, iar pentru semeni nu-i mai rămâne niciun pic de iubire, ca să-l mai iubească și pe semenul său. Adună totul pentru el, iubește tot ce este al lui și pe semeni, nimic. Acesta este omul egoist. Este omul lui Dumnezeu acela care-și împarte pâinea suferinței cu cel necăjit, care mângâie pe cel înlăcrimat. Și acesta este omul plăcut lui Dumnezeu, care se iubește și pe sine, adică este un om al bisericii, al credinței, dar din biserică pleacă cu o fărâmiță de anafură și cu o fărâmiță de iubire și cercetează și pe cel sărac și pe cei necăjiți.

Binecuvântați să fiți atunci când, plecând de la sfânta biserică, luați anafură ca să duceți vecinilor, copiilor, bolnavilor, să duceți săracilor și cui n-a putut să vină. Duceți-le întotdeauna *un pic de semn de iubire din partea lui Dumnezeu* și a Bisericii noastre.

L.C.: Cu un alt prilej, ați mai vorbit, Părinte Mitropolit, și de o altă categorie de oameni. Vă rog...

Îps. Ioan: Spuneam că mai este o categorie de oameni care nu-L iubesc nici pe Dumnezeu, nici pe sine nu se iubește și nici pe semenul său nu-l iubește. Nici pe Dumnezeu, nici pe sine, nici pe semenul său ! Care ar fi oamenii aceștia ? Ați auzit de ei ? Cei care își sfârșesc zilele, care se sinucid. Cel care se sinucide, acela nu-L iubește nici pe Cel de Sus, nu se iubește nici pe sine și nici pe semenul său.

Poate să spună un om că iubește pe Dumnezeu ? ! – cel care se sinucide îi aruncă lui Dumnezeu darul vieții. Ți-a dat Dumnezeu în dar *viața*, care este cea mai scumpă de pe pământ, și tu îi spui: *Doamne, ia-o înapoi !* Și îți pui capăt zilelor. Deci nu-L iubește pe Dumnezeu, nu se iubește pe sine și apoi, un părinte, bărbat, femeie ce-o fi, are o familie și își pune capăt zilelor, își mai iubește acela semenii, familia ? Nu-și iubește nici copiii, nici nepoții, nici familia.

Să ne ferească Dumnezeu ! Păziți-vă, închinați-vă ! Faceți-vă un sfânt obicei ca măcar o dată pe an să chemați preotul ca să vă facă o scurtă rugăciune acasă, ca să vă păzească Dumnezeu casa și familia. În Grecia, fiecare casă își are hramul ei și în fiecare casă se află un mic colțișor cu icoane. Și pe la noi, se mai obișnuia ca tinerii, când se cununau, își fixau o zi a casei, a familiei lor. Și în ziua aceea de peste an, stăteau în rugăciune, chemau și preotul să le citească o rugăciune și să le sfințească locuința.

Prin urmare, există oameni care-L iubesc pe Dumnezeu, oameni care se iubesc numai pe ei și oameni care nu-L iubesc nici pe Dumnezeu, nici pe ei și nici pe semenii lor.

Binecuvântat să fie Dumnezeu că pentru frățiile voastre, cititorii acestei cărți, dau mărturie că sunteți oameni care îl iubesc pe Dumnezeu, care se iubesc pe ei și pe semenii lor, care nu vor să ajungă în iad !

A consemnat Luminița Cornea

Mirela-Maiana Mladin

gânduri printre rânduri...

Nici să nu ştim !

Vă propun de aceea să facem împreună o încercare. Să punem pe masă, sub ochii noştri, două cărţi: una – piesa de teatru *Steaua fără nume;* cealaltă – *Jurnalul* lui Mihail Sebastian. Să le punem cumva faţă în faţă, străduindu-ne să înţelegem ce se petrecea în jurul lui Sebastian în vreme ce scria acea splendoare de piesă pe care o ştim şi o iubim cu toţii.

În acea lume sufocată de teroare, umilinţă, sărăcie extremă – pe care o descrie Sebastian în *Jurnal* prin însemnări cutremurătoare, la ziua de joi, 17 iulie [1941], găsim: „Am citit ieri [...] pagina dedicată mie în *Istoria literaturii* a lui Călinescu. E probabil cel mai sever lucru ce s-a scris împotriva mea. Nici un talent artistic, nici o aptitudine de scriitor." Notat sec şi fără urmă de suferinţă. Cu o posibilă explicaţie a acestei atitudini, la ziua de luni, 18 august [1941]: „Poate că în profunda mea oboseală e ceva mai mult şi mai rău decât indiferenţă şi scepticism, poate că e o deficienţă de viaţă. De ce nu mă simt «vizat» personal de ce se spune, se face sau se scrie împotriva mea ?" Stare care se perpetuează şi se adânceşte, astfel că la ziua de duminică, 6 decemvrie [1942], citim: „Zile de letargie, de descompunere. Nici măcar nu e deznădejde. Totul e sălciu. Dezgust adânc de tine, de oameni, de «evenimente», de viaţă. [...] Ce mi-ar trebui, ca să revin la viaţă ? Bani ? O femeie ? Muncă ? O carte ? O casă ? Nu ştiu. Totul e fără bucurie, fără gust, fără culoare, fără sens." Aflăm din însemnările sale că ajunsese să se împrumute de pe unde putea, înjosindu-se în faţa oricui, numai să aibă bani de chirie şi de mâncare. Era permanent preocupat de unde ar mai putea cere bani, pentru ca din noile împrumuturi să-şi poată plăti vechile datorii care ajungeau la scadenţă şi astfel să nu se întrerupă acest lanţ al umilinţei, din care supravieţuia împreună cu familia lui. Mergea pe jos, pentru că nu avea bani de tramvai. Scria iarna, în frigul din casă, cu paltonul pe el. Muncea pe rupte, acceptând orice muncă, chiar prost plătită, zbătându-se totuşi să-şi păstreze o elementară demnitate. Aşa trăia Sebastian...

Când deodată, sâmbătă 13 februarie [1943], notează în *Jurnal*: „*Ursa Mare* e titlul posibil al ultimului meu scenariu – dacă cumva renunţ la farsă şi optez pentru comedie delicată. «Ursa Mare», fiindcă profesorul de provincie este profesor de matematici, pasionat de astronomie. Are la el acasă o lunetă. Cartea pe care o aşteaptă în gară este un tratat de James Jeans. Femeii în rochie de seară, care va petrece noaptea în casa lui, îi va vorbi fascinant despre cer şi stele. Iar actul III, cu intervenţia amantului cinic, va fi căderea din cer pe pământ. Schema piesei este astfel rotund încheiată." Splendid scenariu ! *Ursa Mare* era titlul dat de Sebastian, titlu care avea să fie schimbat în *Steaua fără nume*... Dar iată în ce condiţii avea să pună Sebastian în lucru ideile sale, într-o casă mult prea mică pentru familia lui: „Vineri, 17 septemvrie [1943]. Nu am găsit, nu găsesc un ceas de singurătate, în care să mă adun, să mă lămuresc. Ce îmi lipseşte mai mult, e o casă." Aşa scrie primele două acte ale piesei. Greu de crezut că astfel a putut scrie Sebastian finalul grandios al actului II. Să ne amintim această scenă, la care toată sala îşi ţine răsuflarea. „Profesorul: Ursa Mare e totdeauna nouă. Necunoscuta: Chiar şi pentru dumneata, care o cunoşti aşa de bine ? Profesorul: Chiar şi pentru mine... Sunt seri când e rece, depărtată, indiferentă... Şi atunci parcă simt toată umilinţa, toată dizgraţia de a locui pe o biată planetă mizerabilă, pe lângă care marile stele trec fără s-o vadă. [...] Dar sunt alte seri, când o simt aici, la fereastră, vie, protectoare, atentă, aşa de atentă, încât dacă aş striga, mi se pare că m-ar auzi. [...] Sunt seri când tot cerul mi se pare pustiu, cu stele reci, moarte, într-un univers absurd, în care numai noi, în marea noastră singurătate ne zbatem pe o planetă de provincie [...] Dar sunt seri când tot cerul foşneşte de viaţă... când pe ultima stea, dacă asculţi bine, auzi cum freamătă păduri şi oceane – fantastice păduri şi fantastice oceane – seri în care tot cerul e plin de semne şi de chemări, ca şi cum de pe o planetă pe alta, de pe o stea pe alta, fiinţe care nu s-au văzut niciodată, se caută, se presimt, se cheamă... Necunoscuta: Şi se găsesc ? Profesorul: Niciodată. Necunoscuta: De ce ? Profesorul: Pentru că nimeni n-a trecut niciodată de pe o stea pe alta. Pentru că nici o stea nu se abate niciodată din drumul ei. Necunoscuta: E păcat. E trist. Profesorul: E puţin trist. Dar e frumos. Cel puţin ştii că nu eşti singur sub bolta asta imensă, că undeva, în altă lume, în altă constelaţie... în Ursa Mare, sau pe Steaua Polară, sau pe Vega... [...] Sau pe steaua mea fără nume... Aventura asta ridiculă, care se numeşte viaţa noastră, se repetă altfel, de la început, sub acelaşi cer, dar cu alt noroc. Poate că acolo tot ce aici e greoi şi apăsător devine uşor, tot ce aici e întunecat şi opac devine luminos şi transparent. Tot ce încercăm fără să izbutim nici pe jumătate – gesturile noastre zadarnice, visurile noastre căzute – tot ce am fi vrut să cutezăm şi n-am cutezat, să iubim şi n-am iubit, tot, tot, se împlineşte, se simplifică, se împarte. Necunoscuta: Crezi... crezi că sunt şi acolo oameni ? Oameni ca noi... Profesorul: Oameni, nu ştiu. Ca noi, nu cred. Dar poate fiinţe mai uşoare... mai luminoase... mai plutitoare... [...] Când te-am văzut astăzi, seara, intrând acolo – în gara aceea afumată – când te-am văzut albă, limpede, strălucitoare... am crezut o clipă că vii din altă lume." Dacă nu ne gândim doar la densitatea poetică a acestei scene, ci la întreaga încărcătură emoţională a ei, mă întreb – oare câţi oameni de pe planeta noastră ar fi capabili, structural, să trăiască aievea o asemenea scenă ? Şi apoi să-şi continue viaţa...

Să vedem ce mai găsim în *Jurnal*: „14 decemvrie [1943]. Citit aseară – pe neaşteptate – pentru Nora Piacentini şi Şeptilici, *Ursa Mare*. Efect fulgerător. Mare entuziasm. Hotărâre de a mă pune imediat în repetiţie.[...] Un sfert de oră mai târziu, Soare [...] prezenta o piesă din partea unui profesor care ţine să rămână necunoscut – şi semnează Victor Mincu. Titlul piesei: *Steaua fără nume*. (Personal, regret *Ursa Mare* – dar părea, după opinia lor, prea literar.) [...] Soare, la telefon, îmi spune: E o capodoperă. Foarte bine, dar actul III nu e scris. Când îl voi face ? [...] Şi totuşi va trebui cu orice preţ să scriu repede, ziua şi noaptea. Dacă aventura asta îmi aduce bani – restul e fără importanţă". Mă întreb eu iarăşi – oare cât de fără importanţă poate fi pentru un scriitor, să fie nevoit să scrie ascunzându-şi identitatea în spatele unui nume fictiv, pentru că scriitorii evrei nu mai aveau dreptul să publice sau să le fie jucate piesele. În aceste condiţii scrie actul III. Notează în *Jurnal:* „Marţi, 21 decemvrie [1943]. [...] L-am scris repede, de vineri noaptea până azi la prânz, grăbit, puţin mecanic, aproape fără răgazul de a reciti. Azi-noapte, «dopat» cu cafea neagră, am lucrat până la 4 dimineaţa. Nu e felul meu favorabil de lucru. Nu pot face nimic bun «cravaşat» fiind. Îmi trebuie mai multă libertate de mişcare, mai mult timp de reflexie. Cred că sunt lucruri excelente în câteva momente ale actului, dar ştiu că n-am dat tot ce se putea. [...] Finalul mă nemulţumeşte. Dar nu iau prea în serios toată întâmplarea. [...] Şi gata. Prost jucată, bine jucată, lăudată, înjurată – singurul lucru pe care i-l cer piesei este să-mi aducă 500 de mii de lei. Cred, sper, că sunt destul de serios pentru ca tot restul să-mi fie profund şi total indiferent". Oare ? ! Eu cred, cu mâna pe inimă, că lui Sebastian nimic nu îi era indiferent. Aş putea eu crede că i-ar fi indiferentă scena din finalul piesei ? Aceasta: „Profesorul: Pleci ? Mona: Deocamdată. Profesorul: Mona ! Mona: Dar mă voi întoarce. Profesorul: Când ? Mona: Repede. Profesorul: Mâine ? Mona: Mâine... Nu cred. Profesorul: Poimâine ? Mona: Ştiu eu ? Profesorul: Atunci... duminică. Mona: Da... poate duminică... poate într-o duminică. Profesorul: Să te aştept ? Mona: Sigur. Ce întrebare ! ? Profesorul: Să te-aştept la gară ? Mona: Nu. Nu la gară. Aici. Aşteaptă-mă aici. Am să viu. Profesorul: Când ? Mona: Mereu. În fiecare seară. Profesorul: Înţeleg".

Mie piesa *Steaua fără nume* mi-a fost dragă toată viaţa, de la prima mea întâlnire cu ea. Cred că Miroiu, cu tot aerul lui neajutorat, m-a speriat întotdeauna cu profunzimea lui, dar Mona mi-a fost şi îmi este dragă. Întâlnindu-mă cu ea la diverse vârste (ale mele), mi-am tot schimbat părerea despre finalul piesei. Până pe la treizeci de ani, am crezut în sinea mea, că Mona se va întoarce cu siguranţă, cândva. Apoi până pe la patruzeci, mă tot gândeam că ar fi trebuit de fapt ca Mona să rămână atunci acolo, cu Miroiu, şi cu siguranţă ar fi fost fericită. Iar după patruzeci, din ce treceau anii, îmi era din ce în ce mai clar că aşa a fost să fie, că aşa trebuia să fie, că numai aşa putea să fie. Pe Domnişoara Cucu am urât-o dintotdeauna şi nicio clipă nu mi-a fost milă de ea, deşi unora le trezeşte compasiunea. Dacă nu era această scorpie absolută, care i-a spus Monei „Pleacă", spărgând cu toporul vraja – care altminteri s-ar fi făcut ţăndări şi numai la o suflare cum ai sufla o păpădie – probabil că Mona rămânea cu Miroiu, căci Grig nu avea cum s-o smulgă de acolo.

Mihail Sebastian scrie în *Jurnal,* la trecerea dintre ani: „Vineri, 31 decemvrie [1943]. Ca acum un an, ca acum doi, ca acum trei. Când a trecut şi anul ăsta ? Parcă aşa de greu, aşa de ceţos, aşa de nesigur. Şi totuşi a trecut. A trecut şi suntem încă vii. Dar războiul e mereu aici, lângă noi, cu noi, în noi. Orice bilanţ personal se pierde în umbra războiului. Întâi e teribila lui prezenţă. Pe urmă abea, undeva, departe, uitaţi de noi înşine, suntem noi, cu viaţa noastră diminuată, ştearsă, letargică, aşteptând trezirea din somn, învierea."

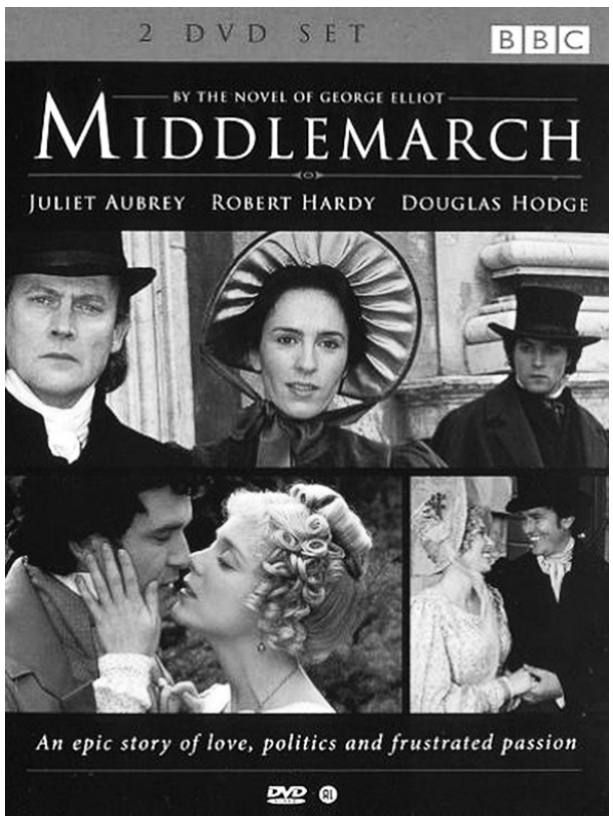
Premiera piesei *Steaua fără nume* a avut loc la 1 martie 1944, la Teatrul Alhambra, în regia lui Soare Z. Soare. În distribuţie: Radu Beligan, Maria Mohor, Nora Piacentini, Nineta Gusti, Mircea Şeptilici, Marcel Anghelescu. Nu a fost un succes, a fost un triumf ! Mihail Sebastian nu mai scrie nimic în *Jurnal* din 31 decembrie 1943 până în 8 aprilie 1944 (la patru zile după bombardament). Abia în 19 august 1944, scrie că a văzut cu o seară înainte *Steaua fără nume.* „Ce admirabilă sală de teatru *Comedia* ! [...] O surpriză, Tantzi Cocea [...] un amestec de frivolitate şi emoţie, care se apropie mult de Mona mea.". Dar în război liniştea nu durează decât clipe, căci marţi 29 august [1944], Sebastian notează în *Jurnal*: „Casa din Antim, distrusă de bombe." Pe 26 august 1944, în ultima oră de bombardament. Familia lui Sebastian locuia acolo cu chirie. Pe 2 septembrie 1944, scrie: „Fără casă, sunt ca într-un oraş strein. Impresie de provizorat. Ca între două trenuri, pe un peron de gară. N-am cărţi, n-am ore de lucru, nu ştiu de unde să iau oamenii care m-ar interesa – şi desigur nici ei nu ştiu de unde să mă ia pe mine." Apoi, în 2 octombrie 1944, scrie: „Se repară apartamentul din Antim." Mai târziu, în ultima zi a anului 1944, notează: „Simt nu ştiu ce fel de oboseală veche şi duc cu mine, peste tot, incurabila mea singurătate." Era ultimul lui an de viaţă, al 38-lea. Casele se repară – dar vieţile ?

Mă duc pe strada Antim. E în centrul Bucureştiului. La numărul 45, o casă cu două etaje şi mansardă. Ascunsă în spatele blocurilor, scăpată ca prin minune de demolările din anii '80 ai secolului trecut. Citesc pe placa comemorativă: „Aici a trăit şi a creat în ultimul an de viaţă scriitorul Mihail Sebastian (1907-1945)". În 1944 a avut loc premiera *Stelei fără nume.* El a murit în 1945. Se terminase războiul şi scăpase cu viaţă. Îmi vine în minte legenda Păsării Spin... Fără nicio legătură... Acolo, în legendă, nu era război... Iar Sebastian a murit într-un accident...

În căutarea semnificativului

Alexandru CAZACU

Cinematografia s-a impus în secolul douăzeci drept cea mai recentă, complexă, colaborativă, dar și cea mai scumpă formă de exprimare artistică. În raport cu filmul de televiziune, prezența în sala unui cinematograf, potrivit multor comentatori, încă conferă spectatorului acel tip de imersiune într-un areal propice unei experiențe complexe. Pionierul „noului val francez”, Jean Luc

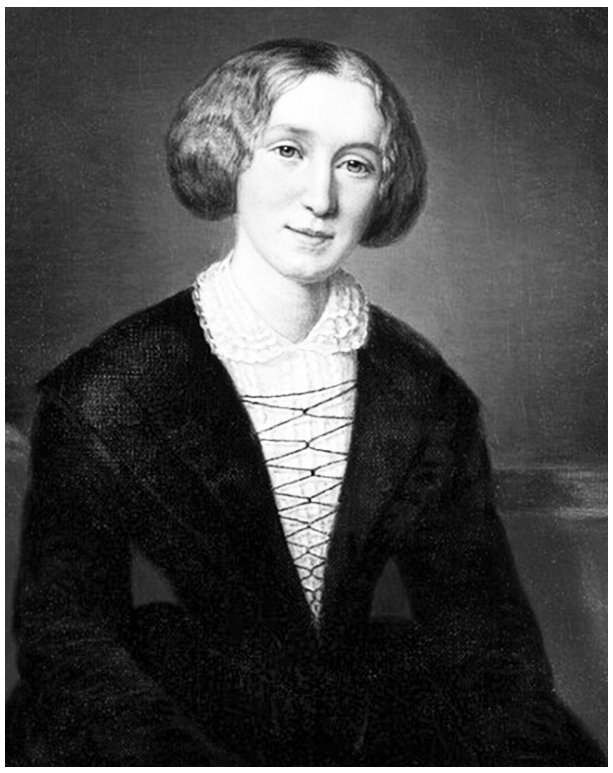
Coperta DVD-ului cu ecranizarea din 1994

Godard, afirma, mai mult sau mai puțin ironic, că „*Quand on va au cinéma, on lève la tête. Quand on regarde la télévision, on la baisse*”. Dar în ultimii zece ani, odată cu modificarea stilului de viață al omului modern, au proliferat platformele de *video-streaming*. Acest fapt a dus la o schimbare de paradigmă asupra distribuției conținutului video, ce este în plină desfășurare la acest moment. Un nou *status-quo* al receptării este dat de faptul că orice produs de acest tip se poate urmări astăzi pe mai multe suporturi: monitor, televizor, laptop, tabletă, smart-phone. Se vorbește despre o *convergență digitală interactivă* oferită spectatorului oricând și oriunde.

În 2024 se împlinesc treizeci de ani de când televiziunea britanică BBC2 a produs și difuzat un mini-serial ce a anticipat prin impactul avut, tensiunea, la acel moment latentă, dintre filmul difuzat pe micul respectiv marele ecran. Un excelent film de televiziune după o scriere canonică al literaturii engleze. „Middlemarch – A study of Provincial Life” este un roman victorian publicat în opt volume în perioada 1871-1872 de către **George Eliot** (1819-1880), *nome de plume* al scriitoarei **Mary Anne Evans**. Însuși subtitlul sugerează o lucrare laborioasă, ghidată de abordări complexe. Tipică pentru George Eliot, care a avut mereu o abordare aproape științifică în proiectele sale. Beneficiind de o educație aleasă, atât religioasă cât și laică, Mary Anne Evance a debutat târziu în literatură, fiind cunoscută mai întâi ca jurnalistă și o foarte bună traducătoare din limba germană. Fire rebelă, devine după o perioadă de timp petrecută în Europa o prezență incisivă și apreciată în lumea presei londoneze colaborând cu eseuri la „Westminster Review”. Contrariază multe din gesturile sale, mai ales după ce alege conviețuirea cu filozoful și criticul George Henry Lewes care era căsătorit. Din motive care au ținut de rezerva ei ca jurnalist în fața unei expuneri, dar nu numai, a ales să-și semneze opera beletristică cu pseudonim. După ce își consolidează cariera de scriitoare, fiind citită chiar de membri ai casei regale britanice, apare cea mai importantă scriere a ei „Middlemarch”.

Acțiunea cărții se desfășoară în ținutul fictiv Middlemarch în plină epocă de schimbări profunde în societatea engleză a anilor 1829-1832. Se abordează teme semnificative precum statutul femeii, instituția căsătoriei, religia, ipocrizia personală și socială, idealismul, reforma politică și educația. Nu lipsită de umor și de elemente dramatice, acțiunea romanului-frescă face referire la importante evenimente istorice precum Reform Act (1832), începutul căilor ferate în Anglia și decesul regelui Eduard al IV-lea succedat de Ducele de Clarence. Sunt încorporate în masiva scriere, de peste șapte sute de pagini, evoluția științelor medicale precum și a mentalităților. Însă dincolo de această expunere de tip *multi-layer*, bine stăpânită de autoare, romanul este unul inovator prin sondarea psihologică a personajelor centrale și confruntarea acestora cu mediul împotriva căruia se revoltă, asumându-și consecințele. Unanim considerat astăzi o capodoperă a literaturii engleze, romanul „Middlemarch” vine în continuarea literaturii scrise de Jane Austin, George Sand și surorile Brönte anticipând scriitoarele de peste ocean Louisa May Alcott, Kate Chopin și Edith Wharton. Virginia Wolf de asemenea admiră și este influențată de această scriere, neezitând să caracterizeze romanul „Middlemarch” drept „O carte minunată și unul dintre puținele romane englezești scrise, într-adevăr, pentru adulți”. În literatura română proza scrisă de Hortensia Papadat Bengescu prezintă afinități cu cea scrisă de George Eliot.

Arhitectura romanului este una modernă. Există două mariaje principale și alte două secundare care realizează osatura generală a acțiunii. Căsătoria dintre Dorothea Brooke, nepoata cea mare a unui proprietar din ținut cu ambiții politice și reverendul Edward Casaubon este bazată pe profunda aspirație a fetei de a da un sens existenței sale. Preocupările spirituale și intelectuale ale lui Casaubon, mult mai în vârstă decât Dorothea, o fascinează inițial pe aceasta. Însă, la scurt timp după căsătorie, ea descoperă adevăratele atribute al soțului care este un om brutal, șters intelectual și foarte bolnav. Deși este departe de modul în care soția sa îl idealizase, aceasta încearcă să-l ajute. Simpatizează cu Will Ladislaw, idealistul nepot al soțului, dar nu există mai mult decât prietenie între ei. Abia după decesul lui Casaubon, care în testament condiționează expres pierderea oricăror bunuri de către Dorothea în cazul căsătoriei cu Ladislaw, cei doi reușesc, după o lungă perioadă de timp, să devină un cuplu. A doua poveste principală și a doua căsătorie nefericită este cea dintre entuziastul doctor Tertius Lydgate și frumoasa, dar superficiala și egocentrica Rosamond Vincy. Dorința de parvenire socială a acesteia din urmă și stilul ei de viață cheltuitor îl duce în cele din urmă pe tânărul medic, care visa inovații în domeniul său, la o stare deplorabilă. Sub presiunea soției se îndatorează enorm, cade în dizgrația orașului și este nevoit să părăsească ținutul

George Eliot

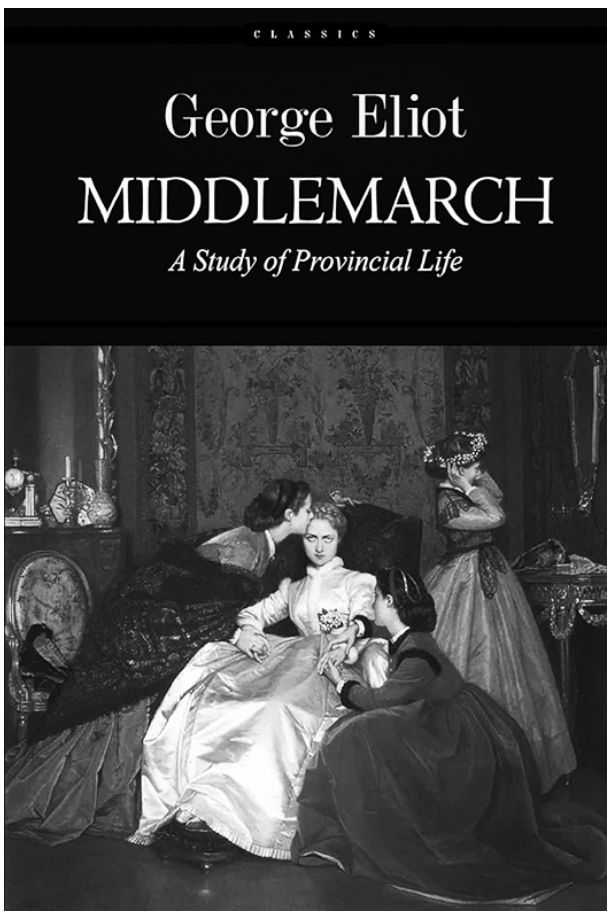
nerealizându-și descoperirile la care visase când a sosit în Middlemarch. Primul mariaj secundar este cel dintre Fred Vincy și Mary Garth. Fred este fratele lui Rosamold și, la fel ca ea, are un comportament iresponsabil. Dar iubirea pentru Mary, o asistentă medicală cu un suflet nobil și un farmec aparte, îl transformă într-un om bun. A doua căsătorie aflată în plan secund este cea dintre Celia, sora Dorotheei, cu Sir James Chettam, un proprietar înstărit. Inițial, Chettam era interesat de Dorothea admirând interesul tinerei pentru îmbunătățirea vieții țăranilor din zonă. Respins de aceasta se îndreaptă către sora ei și reușesc să fie fericiți.

Pornind de la cele patru istorii se țese o pânză narativă ce cuprinde numeroase alte personaje reprezentative pentru epoca respectivă. Cu ajutorul lor se sondează cam toate aspectele sociale si mentalitățile epocii. Focusul pe *inner life*-ul exponenților aristocrației este pus în balanță cu fizionomia puternică a altor eroi din diverse clase sociale. Autoarea posedă acea capacitate de „democratizare” a personajelor în care se dă difuz impresia că fiecare personaj are potențial de a fi unul principal. Cititorul este lăsat să evalueze importanța acestor eroi. Eroul central rămâne însă ținutul Middlemarch cu geografia, istoria și mai ales oamenii săi care încearcă să aibă o existență de calitate din toate punctele de vedere în ciuda multor constrângeri. De asemenea romanul este și o cartografiere atât a evoluției, dar și a rănilor provocate de această evoluție.

Adaptarea pentru televiziune din 1994 a fost încredințată lui Antony Page, iar scenariul a fost foarte bine asumat de Andrew Davies, care avea experiență cu ecranizările. Mini-serialul s-a dovedit a fi un succes financiar, dar și de critică aproape fără precedent. S-a vorbit de o adevărată Middlemarch-mania. Ca un efect de levier s-a resuscitat masiv interesul pentru roman, dar și pentru autoarea acestuia. Interpretarea Dorothei Brooke va rămâne o performanță majoră pentru actrița britanică Juliet Aubrey care oferă un joc matur și fermecător, nu lipsit de profunde introspecții. Frumusețea calmă, dar radiantă a actriței a propus un personaj foarte aproape de cel din roman: puternic, pasional și cerebral deopotrivă indiferent de context. Patrick Malahide realizează un Casaubon plauzibil într-un frumos rol de compoziție. Douglas Hodge îl întruchipează pe idealistul medic Tertius Lydgate într-o manieră implicată, utilizând toată paleta de emoții pe care i le oferă personajul său, de la optimismul și entuziasmul inițial până la disperarea aferentă soțului deziluzionat și nefericit. Tensiunea emoțională la care el este supus și forma de echilibru pe care o caută în permanență este unul din elementele cheie ale ecranizării. Actrița sud-africană Trevyn McDowell merită apreciată pentru portretizarea unei Rosamond Vincy de o frumusețe răpitoare un adevărat „adorable cherub”, dar crudă, egoistă, lipsită de compasiune, fără a renunța însă în niciun moment la manierele și eticheta cerută de statutul ei social. Cu un frumos artificiu regizoral se realizează antiteza dintre Dorothea și Rosamond prin vestimentația celor două personaje. Toaletele Dorothei sunt frumoase, dar discrete, însă o adevărată opulență vestimentară însoțește mereu aparițiile lui Rosamond. Jonathan Firth și Racher Power în postura lui Fred Vincy și Mary Garth realizează un cuplu sudat, existând acea chimie dintre personaje în spiritul textului. Rufus Sewell, actor ce va avea ulterior o importantă carieră, interpretează cu mare succes și carismă pe volatilul Will Ladislaw, iar multipremiata Judi Dench este actrița care realizează inspirat *voiceover*-ul naratoarei.

Complexitatea acțiunii și interdependența dintre istoriile relatate putea fi o piedică în ecranizare. Însă nu a fost. Atât regizorul, cât și scenaristul reușesc să realizez un produs coerent, fidel cu opera literară, acoperind majoritatea temelor, mizând pe o expunere echilibrată a acțiunii în care punctele de conexiune între diverse personaje sunt utilizate într-o relatare de tipul *la rete come struttura*. Iar ceea ce este important și face diferența în raport cu ecranizările anterioare ale romanului, mai puțin reușite, este aderența regizorului Anthony Page la ambiguitatea portretistică a eroilor principali. Puține filme au redat pe micul sau marele ecran atât de bine din punct de vedere documentar intervalul dintre epoca regenței și cea victoriană. Calitatea imaginii (datorată lui Brian Tufano) este la un standard înalt existând o splendidă recreere a atmosferei prin costume impecabil realizate cu mare atenție la detalii. Iar imaginea simplă, dar nu simplistă, în combinație cu muzica sensibil orchestrată subliniază evenimentele și invită grațios privitorul în lumea scriitoarei. Serialul a fost răsplătit cu toate premiile importate la acel moment: BAFTA, British Academy Television Awards, Best actress (Juliet Aubrey), Best Costume and Make Up (Anushia Nieradzik), Best original television music (Stanley Myers, Christopher Gunning), Best Dramatised Serial și BBC program of the year. Această producție este astăzi importantă și prin faptul că a anticipat multe aspecte ale realizării serialelor care, în prezent, reprezintă un element cheie în oferta furnizorilor de platforme *video-streaming*.

O mare reușită a cărții și ecranizării acesteia este dată de faptul că ambele investesc cititorul și (tele)spectatorul cu un model de

O ediție a romanului

viață prin ilustrarea unei remarcabile tipologii feminine. Toată această căutare a existenței semnificative, în care Dorothea Brooke vede un scop , precum și felul în care personajele principale înțeleg să îndure cu seninătate partea lor de tristețe, ori să se bucure calm în momentele de răgaz câștigate cu greu, conferă un exemplu valoros, dincolo de epocile mereu în schimbare și de suportul pe care mesajele și conținutul lor pot sosi.

La câțiva oameni distanță de tine
Regia Radu Afrim
Coproducție a Teatrului Național București cu Centrul Cultural „George Coșbuc” din Bistrița

Mona Dobrișan

Afișul piesei

Spectacolul, compus din două povești despărțite de o pauză, vorbește despre teme antagonice, ca singurătate și dragoste (cuplu), adevăr și minciună, vis și realitate; vorbește despre relația părinți-copii și despre o realitate crescândă a zilelor noastre: migrația cu toate consecințele și dezechilibrele pe care le aduce.

Distribuția: Marius Manole – fiul, baba 1; Mirela Oprișor – mama plecată în Austria; Marius Bodochi – soțul și pensionarul; Natalia Călin – prima mamă; Ștefan Iancu – fiu; Flavia Giurgiu – fiică.

Poveștile a două familii bistrițene devin dramatice în scriitura dramaturgului (tot bistrițean) Dan Coman. Traumele părinților și copiilor, care se revăd adesea prin whatsapp și mai puțin prin vizite, sunt dureroase și ținute ascunse. Nu există neapărat o intrigă în spectacol, totul e învăluit în speranță, nostalgie, traume din copilărie, iar acțiunea, ca și viața se desfășoară între bucătărie și dormitor.

Scenografia este asigurată (simplist, dar sugestiv) de Sabina și Bianca Vești teman (sala Studio a Teatrului Național).

Prima scenă este deschisă de adorabila actriță Natalia Călin (mama și în „Pădurea spânzuraților”), fermecătoare, vorbind cu un accent ardelenesc și comic.

Marius Bodochi, extrem de comic în rolul polițistului ieșit la pensie, cu veleități de tenor, care dorește să-și găsească o parteneră. Mustața îl precede. Nefiind deloc cabotin, ne încântă cu talentul său.

Marius Manole, caimacul spectacolelor lui Afrim și nu numai, seducător în rolul fiului care vrea să-și ajute sora pe care o iubește enorm, dar și în al doamnei de 98 de ani din partea a doua a spectacolului, m-a minunat din nou cu abilitățile lui actoricești, fizice și vocale, încântându-mă ca de fiecare dată. Parcursul doamnei de 98 de ani, letargică de altfel, prin sală și printre spectatori, cu fesul acela supradimensionat și pantalonii de supraelastic, m-a făcut să mă gândesc când am mai râs așa de copios ultima dată. Mai are și un mic rol de compoziție: baba 1 în prima parte a spectacolului – baba dansatoare la nuntă alături de baba 2 – Ștefan Iancu.

Tânărul actor Ștefan Iancu interpretează în prima parte rolul soțului american al sorei personajului interpretat de Manole. E obsedat de sex, ușor bisexual și dezorientat ca și tânăra lui soție, depresivă, emigrată în SUA cu ceva timp în urmă. În partea a doua, Ștefan Iancu este fiul sensibil, abandonat de mama plecată de opt ani în Austria să îngrijească o vârstnică. Mama (Mirela Oprișor) nu se mai întoarce, ba chiar își reface viața acolo. Tulburător este și rolul său scris de Dan Coman, rolul celei de-a doua mame, femeie nefericită ca majoritatea femeilor din clasa de mijloc silite să se mărite ca să „intre în rândul lumii” sau ca să aibă grijă de copii. Sclave ale unor bărbați de multe ori abrutizați, bețivi, soțiile își duc rolul de gospodine prezente în pat și la bucătărie la cheremul partenerului lor autoritar.

Textul, foarte frumos scris, cu situații comice și dramatice (prinderea fiului în partea a doua), duce spre reverie și realitate cu frumusețea și tăișul unui cuțit bine lustruit, dar nemilos.

Tensiuni între părinți și copii vor exista întotdeauna, dezamăgiri și speranțe, lumile acestea ne sunt cunoscute și ne putem identifica cu ele; mergem la spectacolul lui Afrim ca să simțim cuțitul în rană sau să ne emoționăm ? Să încercăm să schimbăm ceva în noi ? Să fim nefericiți sau să spunem că fericirea, ca și copilăria, sunt daruri scumpe și trec mult prea repede ?

Afrim, nu totdeauna înțeles sau apreciat, ne oferă o oglindă. Doar o oglindă. Dacă stăm cu spatele sau cu fața, cu capul în jos sau nu, e alegerea noastră.

Mergeți la teatru ! Oglindiți-vă ! Respirați ! Trăiți ca și cum fiecare zi e ultima.

Actorii Mirela Oprișor și Marius Manole interacționând cu publicul sub privirea amuzată a regizorului Radu Afrim

Mirela Oprișor, Natalia Călin, Flavia Giurgiu, Marius Bodochi, Marius Manole, Ștefan Iancu

Tânărul actor Ștefan Iancu. În gros plan Marius Manole (bătrâna) și Marius Bodochi

firide basarabene

Paul Mihail și Academia Română

Nicolae SCURTU

Printre cărturarii proveniți din Basarabia, una dintre cele mai frumoase și mai înzestrate provincii ale României, și care s-a bucurat, permanent, de sprijinul și prețuirea științifică a Academiei Române, este, desigur, și Paul Mihail (n. 29 iunie 1905, Cornova, jud. Orhei – m. 11 octombrie 1994, București), preot, profesor, istoric strălucit și memorialist.

Revelatorii sunt, în același timp, *Jurnalul, memoriile* și *corespondența* sa restituite, cu rigoare, de fiica sa Zamfira Mihail, ea însăși o foarte valoroasă cercetătoare a fenomenului istoric românesc.

Părintele Paul Mihail a fost încurajat în cercetările sale închinate Basarabiei de Nicolae Iorga, Ștefan Ciobanu, Sextil Pușcariu, Ion Nistor și de către alții.

Urmând, cu fidelitate, eforturile științifice ale lui Ștefan Ciobanu, Al. David și Ioan Bianu, Paul Mihail a elaborat o carte fundamentală, *Tipărituri românești în Basarabia de la 1812 până la 1918*[1], al cărei manuscris a fost încredințat Academiei Române spre cercetare, publicare și premiere.

Raportul întocmit de profesorul și savantul Ștefan Ciobanu se constituie într-un autentic model de felul cum se citesc și se analizează astfel de cărți, care presupun lecturi, informații și erudiție.

Cartea părintelui Paul Mihail a fost premiată cu marele premiu Năsturel de 5000 lei în anul 1939 și s-a tipărit în anul 1940, beneficiind de o receptare corectă din partea confraților săi.

Restitui, aici, raportul succint dar elocvent al academicianului Ștefan Ciobanu care a surprins, cu acuitate, tot ceea ce se cuvenea a fi relevat.

Încă o dovadă de onestitate științifică ce merită a fi amintită din când în când pentru generația de azi și cele ce vor veni.

*

Paul Mihailovici – „*Tipărituri românești în Basarabia*"
Raport de Ștefan Ciobanu

La Premiul Năsturel de 5000 lei instituit pentru „Tipăriturile românești în Basarabia" a fost prezentată o lucrare cu motto: „Cuget la zilele de altădată, la anii care au trecut".

Autorul acestei lucrări aduce o contribuție foarte prețioasă cu privire la viața românească în Basarabia sub regimul rusesc.

În afară de lucrarea subsemnatului apărută în anul 1923, *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă*[2], în care am semnalat un număr restrâns de cărți românești tipărite în Basarabia, a mai apărut o lucrare a lui Al. David, *Tipărituri românești în Basarabia*[3], Chișinău, 1934, care trece în revistă un număr de cărți românești tipărite în anii 1814-1880.

Date prețioase cu privire la cărțile apărute în Basarabia în anii 1814-1830 găsim în volumul al III-lea al *Bibliografiei românești vechi*[4], București, 1936, a lui Ioan Bianu și Dan Simionescu.

Lucrarea prezentată la premiul de mai sus se distinge prin faptul că autorul ei se ocupă de tipăriturile românești în Basarabia începând cu anul 1812 și terminând cu anul 1918, adică cercetează perioada întregii dominații rusești.

Autorul descrie un număr de 462 de cărți și foi volante, scrise în românește, majoritatea cărora nu sunt cunoscute. Chiar în perioada de la 1814-1830 care a intrat în *Bibliografia românească veche*, găsim 40 de foi volante noi.

Aceste crâmpeie din viața poporului românesc din Basarabia sunt de un interes deosebit. Ele dovedesc că Basarabia sub ruși nici o clipă n-a încetat de a fi românească. Unele din foile volante, cum este aceea care anunță încheierea *Sfintei Alianțe*[5], au un interes istoric în genere, iar broșura boierului moldovean Ciorăscu[6] de la 1864, demonstrează stările din Basarabia din acea vreme și îngrijorarea rușilor cu privire la provincia noastră.

Recomand cu toată căldura premierea și tipărirea acestei lucrări extrem de folositoare.

Unele scăderi în redactarea acestei lucrări vor fi ușor înlăturate la tipărirea cărții, când se va cere ca autorul să dea și un număr de fotografii.

Notă: *Analele Academiei Române. Dezbaterile. Tomul LIX. 1938–1939*. București, Monitorul Oficial și Imprimeria Statului 1940, p. 246–247. (*Ședința Publică Solemnă de la 31 mai 1939*).

ACADEMIA ROMÂNĂ
STUDII ȘI CERCETĂRI
XLVI

TIPĂRITURI ROMÂNEȘTI
ÎN BASARABIA
DELA 1812 PÂNĂ LA 1918

DE

PAUL MIHAILOVICI
PREOT IN CHIȘINĂU

MONITORUL OFICIAL ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ. BUCUREȘTI, 1940

[1] Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia de la 1812 până la 1918.* București, Imprimeria Națională, 1940, 380 pagini + 20 facsimile. (*Academia Română – Studii și Cercetări, nr. XLVI*).
[2] Ștefan Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă*. Chișinău, 1923, II + 344 pagini.
[3] Al. David, *Tipărituri românești în Basarabia.* Chișinău, 1934.
[4] Ioan Bianu, Nerva Hodoș și Dan Simonescu, *Bibliografia Românească Veche, 1508-1830. Tomul III, 1809–1830*, București, Atelierele Grafice Socec et Co., 1912-1936, 780 pagini. Format mare.
[5] Alexandru I, Împăratul, *Manifestul și actul Sfintei Alianțe,* Chișinău, 1823 este descris și publicat la paginile 28-29 ale cărții părintelui Paul Mihail.
[6] Ioan Ciorăscu, *Glasul românilor din Basarabia*. Chișinău, 1864 este descris și publicat la paginile 124-126 ale cărții părintelui Paul Mihail.

Vasile Szolga

Lumea așa cum este

Manuscrisul

Era bibliotecar la biblioteca municipală. Era trecut de vârsta pensionării, dar l-au menținut în funcție pentru că nu găseau pe nimeni dispus, pentru un salariu derizoriu, să își petreacă timpul, aproape toată ziua, printre cărți și diverse manuscrise. Dacă în tinerețe abia făcea față afluxului de cititori, astăzi rareori mai trecea cineva pragul bibliotecii, deși se știa că este una din cele mai bogate din țară. Mai veneau unii cercetători, dar și aceștia, după ce își terminau documentarea, nu mai treceau pe la bibliotecă.

Începuse să strângă și să sistematizeze, pentru o eventuală publicare, materiale privind poetul X, despre care se știa că trăise o vreme în orașul lor. De multe ori îl apuca noaptea stând și căutând printre vechile manuscrise. Nu-l aștepta nimeni acasă, soția îl părăsise de multă vreme, iar cei doi băieți plecaseră în lumea largă, în căutarea unui trai mai bun. Mai primea de la ei câte un telefon din când în când și, așa știa că o duc bine și unde sunt. Adunase mult material, dar de la o vreme observă că un bătrânel venea, de obicei, spre seară, nu mult înainte de închiderea bibliotecii, căuta ceva printre rafturile încărcate de cărți și diferite înscrisuri, se așeza câteva minute și apoi punea totul la loc și, spunând un „bună seara", pleca. A doua zi, după vizita ciudatului personaj, aranjând rafturile la care bătrânelul umblase, găsea câte o carte cu însemnări pe margini referitoare la poetul X sau chiar unele manuscrise pe care el nu le știa. Într-o seară, după plecarea bătrânului, alergă la raftul respectiv, pentru a-și confirma unele bănuieli și, într-adevăr, găsi pe acel raft, printre alte înscrisuri, un manuscris inedit al poetului. Se uită în fișa ciudatului vizitator și văzu că are un nume banal, Ion Ionescu (aflase între timp că poetul folosea, din când în când, și pseudonumele de I. Ionescu), locuind într-un cartier mărginaș al orașului. „O fi vreo rudă a poetului, cum de nu m-am gândit la asta ?" se întrebă. De la acea întâmplare, însă, nu-l mai văzu pe bătrânel și se întrebă oare ce s-o fi întâmplat cu el – și, de fapt, cine era el. Ajutorul indirect, al acelui bătrânel, fusese definitoriu pentru munca lui de completare a documentației despre poet.

După ce reuși să termine monografia despre poet, înainte să dea la tipar cartea, voi să-l cunoască pe bătrânelul ciudat, așa că, plecă spre adresa înscrisă în fișa lui. Ajungând pe strada corespunzătoare, constată că imobilul de la numărul indicat pe fișă nu mai exista. Se interesă și află că existase, într-adevăr, o casă la acel număr, unde locuise un Ionescu, dar casa fusese demolată de multă vreme după ce acel cetățean trecu în lumea drepților și, în locul casei se construise un complex comercial.

Dezamăgit plecă gândindu-se că probabil bătrânelul greșise adresa, sau nu voia să se știe unde locuiește, sau... cine mai știe. Un lucru era cert, prea cunoștea multe despre poetul studiat. Dar, că ar putea fi chiar poetul în cauză, bibliotecarului nu-i trecu prin cap, doar știa că acela murise cu mult timp în urmă (probabil cam când dispăruse și acel Ionescu).

Profil

Fericitul Alexandru

Titus VÎJEU

„Lumea devine o osmoză între real și virtual, între fantezie și realitate. Pentru individ stimulii vizuali devin cei mai solicitați iar dependența de un conținut fotografic sau video se instaurează cu mare viteză. A vedea și a fi văzut par a fi condiții sine qua non pentru împlinirea fericirii omului postmodern."

Aceste fraze cuprinse într-un eseu intitulat *Neofericirile* m-au condus încă odată spre cărțile de poezie ale autorului. Căci Alexandru Cazacu este în primul rând un poet care-și poate defini propria creație drept „o osmoză între real și virtual, între fantezie și realitate".

Un ciclu de poezii din *Viața românească* (nr. 7-8, 2023) ne ajută să-i înțelegem traseul imaginației sale poetice prin felul în care „*desenează un chip pentru două priviri diferite / așa cum se spune că Leonardo da Vinci / a folosit pentru* ***Cina cea de taină*** */ drept model pentru apostolul trădător / un vagabond bătrân, murdar și răutăcios / întâlnit într-o tavernă obscură / ce s-a dovedit a fi același om care i-a servit / pentru a-l zugrăvi pe Învățător / cu doisprezece ani în urmă.*" (*Avec le temps*).

Același om în care se pot regăsi spiritul senin al divinității și tulburările apostaziei poate constitui imaginea naturii bipolare a ființei umane: „*Un giulgiu plin de stigmate devine centura orașului /și o abundență de pustiu stă în ferestrele atotvăzătoare / când absența rămâne în noi / asemeni cuțitului înfipt în rărunchi / iar salvarea vine mereu de la periferie / printre zgomotele amiezii ca niște / mantre scandate de un taumaturg.*"

Din când în când revin asupra celor trei cărți de poezie pe care Alexandru Cazacu le-a tipărit la edituri încă sensibile la fenomenul liric de azi: **Mesaje pentru Iulia** (Libris editorial, 2019), **O cameră single** (Sud, 2020) și **Ora H** (Neuma, 2021) pentru a afla acea ușă de ieșire urgentă (**Emergency exit**) din realitate pe care poetul o deține ca un proprietar de cinematograf. De fapt el și este un atare proprietar, multe din poemele sale făcând trimitere la personalități ori capodopere ale celei de-a șaptea arte. Lumea sa este un cinema multiplex în care sunt proiectate blockbustere și drame intime, filme, documentare ori ecranizări celebre (povestea Katherinei Blum, de exemplu). Un poem precum **Cinematograful** (pe care-mi permit a-l reproduce integral ne oferă cheia „proprietății": „*Cinematograful acela retro / în care eram doar noi / și ne simțeam înstrăinați / de vocile personajelor / când adevărul se retrăgea / din cuvintele lor în tăcerea noastră. / Cinematograful acela retro / unde viteza de rulaj a peliculei demonstra / cum există o parte a întregului / care nu se vede dar ține laolaltă / toate celelalte fragmente. / Cinematograful acela retro / din cartierul fagure / unde se termină sau începe/ Europa / odată cu proiecția așteptării / care continuă și nu obosește niciodată.*"

Voi așeza fără ezitare acest poem lângă *Directorul de cinematograf* al lui Yvan Goll și de alte texte celebrând arta filmului.

Adevărul e că prin cinematograf se mai păstrează acea „subțire linie roșie" (**The Thin Red Line** – *Terrence Malick dixit !*) dintre realitate și fantezie. Și chiar dintre viață și moarte, în condițiile accelerării bezmetice a „conținutului video" ce a condus cum observase poetul în frumosul eseu – la „o osmoză între real și virtual, între fantezie și realitate". De aici nevoia „de a privi cu încetinitorul / toate filmele lui Chaplin", de a locui într-un „Hotel Lumière" în care timpul și mișcarea au propria lor poetică.

Deseori Alexandru produce el însuși imagini demne de cinematograful interior pe care-l deține și pe care-l pune cu generozitate la dispoziția cititorului, oferindu-i acestuia un adevărat viscol de percepții ale lumii pe care-o străbate. Uneori îți vine în minte „miliardarul de imagini" Ilarie Voronca, pe care Eugen Lovinescu l-a definit ca atare, posibilă referință a poetului Alexandru Cazacu.

Cândva, încă tânăr fiind, notasem într-un carnet versurile care mi-au ocrotit speranța cu frumusețea lor. Un carnet ce purta chiar și un nume: **Tractus flammarum** (dâra flăcărilor). Se aflau acolo Jean-Arthur Rimbaud („*par delicatesse j'ai perdu ma vie*"), Thomas Stearns Eliot („*Words move, music moves/ Only in Time; but that which is only living / Can only die*"), Adrian Popescu („*Odată am știut să zbor, odată. / Dovadă n-am dar îmi aduc aminte...*). Când voi recupera amintitul „oracol" voi adăuga acest vers de Alexandru Cazacu despre un „*urban fiction-movie*" în care „*lingua franca acestui secol este singurătatea*"...

Și ceva despre titlul sub care am așezat aceste rânduri (gânduri); Alexandru Cazacu este un om fericit, înțelegând „lumea nouă" în care trăim...

Campionatele de oină din perioada interbelică de la Bolintin Vale

Niculae Stoica

Lecturarea unor numere ale prestigiosului ziar *Curentul* din perioada interbelică mi-a oferit prilejul descoperirii unor ştiri inedite despre preocupările sportive ale tinerilor bolintineni din acea perioadă, cel mai atractiv şi mai gustat de aceştia fiind chiar sportul nostru naţional, oina. Aprofundarea celor înserate în gazeta menţionată a scos în evidenţă faptul că la Bolintin Vale, în urmă cu peste 90 de ani jocul de oină depăşise faza amatorismului, acesta desfăşurându-se într-un cadru perfecţionat, profesionist şi pe echipe, ceea ce a permis organizarea de competiţii la care erau invitate formaţii similare din judeţele limitrofe şi chiar din Capitală. La un moment dat la Bolintinul din Vale funcţionau nu mai puţin de trei echipe cu numele de *Şoimii*, *Juniorii* şi *Săbărelul*.

În promovarea acestui sport, un rol determinant l-a avut asociaţia cultural-sportivă locală cunoscută sub denumirea de *Îndrumarea*, condusă de un comitet în a cărei componenţă fusese cooptaţi intelectuali cu potenţial material, financiar şi spiritual, aşa cum au fost: Pamfil Şeicaru, directorul ziarului *Curentul* şi inginerul Atanasie Bolintineanu, ca preşedinţi onorifici; Nicu T. Dinu, revizor şcolar la judeţul Ilfov, preşedinte executiv; Alexandru Mihai şi Titi Postelnicu, vice-preşedinţi; Ilie Ionescu, secretar; Sile Tănescu, casier; Mişu Dobrişan, bibliotecar; Costică Dobrişan, Vasile Dumitrescu şi Gică Cristescu, cenzori.

Începând cu anul 1927, asociaţia a iniţiat organizarea anuală a unor întreceri sportive între echipele practicante ale jocului de oină din zona geografică a Bolintinului, miza fiind câştigarea cupei (numită şi Cupa Curentul) care era asigurată prin grija marelui gazetar Pamfil Şeicaru.

Aceeaşi sursă ne-a dezvăluit unele informaţii despre competiţiile din anii 1933 şi 1934 când au fost organizate asemenea întreceri, desfăşurarea lor fiind o adevărată sărbătoare pentru comunitatea bolintineană. Instituţiile şi negustorii îşi pavoazau clădirile cu steagul tricolor, străzile erau curăţate, iar gardurile văruite. La porţi, cu feţe zâmbitoare, locuitorii priveau trecerea echipelor în drumul lor spre terenul de joc aflat pe malul Argeşului. La terenul de sport, tribuna juriului şi a publicului erau frumos amenajate, iar câmpul de bătaie era jalonat şi delimitat cu stâlpi văruiţi prin care trecea o sârmă galvanizată. Pentru amatorii pofticioşi, funcţiona şi un bufet bine asortat cu vin, bere şi gustări.

În ziua de 15 august 1933, de sărbătoarea Sf. Mării, care a marcat şi încheierea întrecerilor din acel an, la competiţie au asistat circa 4000 de spectatori, bolintineni sau din comunele învecinate, fiind remarcată şi prezenţa unor invitaţi de frunte aşa cum au fost: domnii Floareş, consilier de curte de apel, Teodorescu, directorul Viticulturii, Trandaburu, judecător, Aurel Ionescu, judecător de instrucţie la Galaţi, Florin Codreanu din propaganda presei, D. Miulescu prim pretor la Vlaşca, familia Butculescu împreună cu domnişoarele Jeana şi Monica Popescu-Gâştești, precum şi foarte mulţi învăţători, negustori şi industriaşi din zonă. La competiţia din acel an participaseră echipe de oină din localităţile: Crivina, Bolintin Deal, Bolintin Vale, Buftea, Chitila, Copăceni, Domneşti, Bucureşti (cu echipele *Gheorghe Brătianu*, *Culoarea de albastru* şi *Regimentul de artilerie antiaeriană – Aeronave*). Întrecerile sportive s-au desfăşurat în zilele de 13, 14 şi 15 august şi încă de la început s-a remarcat dârzenia combatanţilor în lupta pentru obţinerea unui punctaj care să-i situeze pe locurile fruntaşe.

Profesorul Theodor Georgescu, director adjunct la Liceul „Gh. Lazăr" din Bucureşti, în calitate de arbitru general, a condus întrecerile cu multă obiectivitate şi competenţă, iar jurizarea a fost efectuată de către o comisie formată din: judecătorii de ocol N. Niţă, C. Cnobick şi noul ajutor Floareş de la Ocolul Bolintin Vale, I. Ionescu dirigintele P. T. T., Eugen Dumitrescu, directorul Şcoalei de Meserii, I. Niculescu, primarul comunei, Cătuneanu, prim pretor şi Nicu Dinu, revizor şcolar, preşedintele asociaţiei „Îndrumarea".

După finalizarea întrecerilor, clasamentul pe echipe a fost următorul:

I – Bolintin Deal, 14 puncte bune, 4 rele, cu acest scor reuşind să câştige cupa pe anul 1933/1934;

II – Crivina 13 puncte bune, 5 rele;

III – Bolintin Vale – seniori şi Domneşti 11 puncte bune şi 7 rele;

IV – Buftea, Copăceni şi juniorii de la Bolintin Vale, 8 puncte bune şi 10 rele;

V – „Aeronavele" Bucureşti cu 7 puncte bune şi 11 rele;

VI – „Gh. Brătianu" cu 6 puncte bune şi 12 rele;

VII – „Săbărelul" de la Bolintin Vale, 5 puncte bune şi 13 rele.

Pe lângă trofeu, participanţilor li s-au acordat diplome şi plachete, precum şi articole de sport însumând 5.000 lei, fondurile fiind puse la dispoziţie de comercianţii şi intelectualii din localitate, evidenţiindu-se în acest sens: primarul comunei I. Niculescu, inginerul Atanasie Bolintineanu, Alexandru Ştefănescu, Vasile Manolache, Dumitru D. Oprea, Costică Dumitrescu, Ştefan Dumitrescu, Enache Gheorghiu, doctorul Gălăţeanu, farmacistul A. Segall, avocaţii Niculae Antonescu, Sfetculescu, R. Velicu şi Ghiţă Popescu, dirigintele oficiului P. T. T. I. Ionescu, Atanase Bogdan, Marin Oprea, Marin Necşuţu, Marin Şt. Răducu şi alţii.

Printre jucătorii premiaţi s-au aflat următorii: Lungu (bun apărător), Radu şi Dumitraşcu (buni trăgători), din echipa Copăceni; Fănică Dobra şi Iancu ca buni apărători din echipa Bolintin Deal; Voicu şi V. Dumitrescu ca buni apărători şi trăgători din echipa Bolintin Vale; Bebe Bercu, apărător şi bun trăgător de la echipa de juniori Bolintin Vale; Badea, Marinescu şi Angheluş, ca buni apărători de la echipa Domneşti; fraţii Octav şi Petrican ca buni trăgători şi prinzători de minge de la echipa Buftea; Floricâ şi Georgescu, ca buni trăgători şi prinzători de minge de la echipa Chitila; M. Vişan şi plutonierul Petre ca buni apărători de la echipa „Aeronave"; Mişu Dobrişan bun de fugă şi trăgător de la Bolintin Vale; Titi Ivan şi Nicu Negoiţă buni trăgători şi apărători de la echipa Crivina.

Şi cum întotdeauna în astfel de ocazii utilul trebuia îmbinat cu plăcutul, în seara zilei de 13 august gazdele au organizat un bal, întrecerile de a doua zi urmând a se desfăşura după amiaza.

Competiţia a fost declarată ca încheiată de către Nicu Dinu, preşedintele asociaţiei „Îndrumarea" şi, de ce să nu o spunem, sufletul competiţiei, care a ţinut un frumos discurs mobilizator şi educativ, apreciind rolul jocului de oină în dezvoltarea fizică şi sufletească a tinerelor generaţii, făcând precizarea că „vitalitatea unui popor constă în vigoarea fizică a fiilor săi". Totodată a mulţumit celor care s-au implicat în organizarea şi desfăşurarea competiţiei, publicului, cât şi comisiei de arbitraj şi jurizare, asigurând că la competiţia viitoare se va ţine seama de recomandările ce s-au făcut. În final, membrii echipelor s-au retras în formaţie de marş pe străzile Bolintinului, intonând cântece patriotice, fiind îndelung aplaudaţi de publicul spectator.

În anul următor, 1934, tot prin grija asociaţiei cultural-sportive „Îndrumarea" a fost organizat din nou un campionat de oină, la start aliniindu-se şase echipe, formate din 72 jucători şi anume: *Îndrumarea* de la Bolintin Vale (care între timp îşi reorganizase echipele), *Orientul*, *Combinata Ogrezeni – Crivina*, Buftea, Bolintin Deal şi Crevedia-Vlaşca.

La finalul concursului din 1934, comisia de arbitraj şi jurizare a declarat câştigătoare a trofeului, cupa „Curentul", echipa din Buftea, care la finalul jocului a totalizat 9 puncte bune şi unul pierdut, jucătorii formaţiei fiind următorii: Angelescu (căpitan), I. Gheorghe, Rocheanu Ion, Mişu Mătăchiţă, Bibi Oprescu, Cristodulo Popescu, Ilie Popescu, Constantin Dumitrescu, Istrate Cristea, Minică Georgescu şi Costică Popişteanu.

Campionatul Naţional de oină de la Bolintin Vale, august 1933

În ordinea punctajului obţinut, echipele aliniate s-au clasat astfel:

I şi câştigătoarea cupei, Buftea;

II – Bolintin Deal;

III – Ogrezeni-Crivina;

IV – „Indrumarea" Bolintin Vale;

V – Crevedia;

VI – „Orientul".

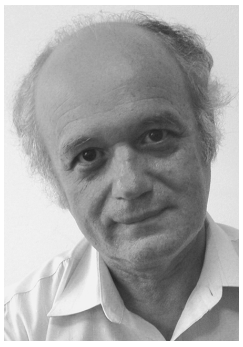
Pe lângă trofeul concursului, echipelor clasate pe primele patru locuri li s-au oferit şi premii în bani, după cum urmează: Buftea 1000 lei, Bolintin Deal 1000 lei, Ogrezeni-Crivina 600 lei şi „Îndrumarea" Bolintin Vale 600 lei. Cei mai buni jucători, care s-au remarcat în practicarea jocului de oină, au fost: de la Buftea, Fl. Angelescu, Mişu Mătăchiţă şi Bibi Oprescu; Voicu de la Bolintin Vale; Negoiţă, Emilian, Mihăilescu şi Titi Ioan de la combinata Crivina-Ogrezeni; Ion Dumitru şi Ştefan Dobra de la Bolintin Deal; Ionescu Ilie şi Udrea M. de la Crevedia.

Şi de această dată, pe lângă publicul numeros şi entuziast care a susţinut echipele, a fost remarcată şi prezenţa unor oficialităţi, membri ai protipendadei locale ori din comunele învecinate: I. Niculescu – Căscioarele, un susţinător înfocat al jocului de oină, Eugen Dumitrescu, directorul Şcolii de Meserii din Bolintin Vale, familia Butculescu, Tănase Popescu, Burcescu-Crevedia, d-na Mândreanu, preotul Alexandru Popescu, C. C. Popescu, preotul Niţescu, preotul Scurtescu, Jean Niculescu-Grădinari, C. Ştefănescu-Ogrezeni, Gh. Ionescu, revizor.

După încheierea competiţiei, echipele s-au retras în aceeaşi atmosferă efervescentă, iar seara au participat la un bal dat în cinstea lor de organizatori.

(Sursa: *Curentul*, anul VI, nr. 1991/1933, p. 4; anul VII, nr. 2349/1934, p. 4)

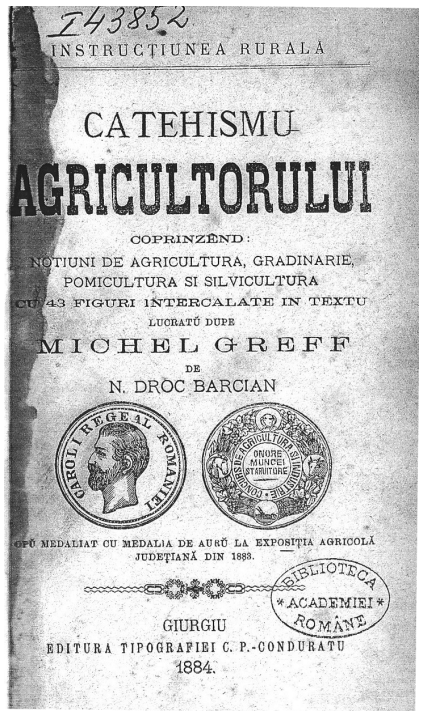
Autori de manuale

Emil Păunescu

Continuăm publicarea unor secvențe tematice referitoare la valorile bibliofile tezaurizate în fondul documentar al bibliotecii Colegiului Național „Ion Maiorescu" din Giurgiu. Intenția noastră este de a le integra într-o viitoare carte, apariția căreia sperăm că va constitui un îndemn pentru protejarea corespunzătoare și punerea în valoare a fondului cu pricina.

Profesorul NICOLAE DROC-BARCIAN, fondatorul bibliotecii maioresciene în care – printre multe altele – a adunat tot soiul de manuale, a fost el însuși alcătuitor de asemenea lucrări[1]. Ele au vizat dintre disciplinele școlare principale literatura, geografia și limba franceză, dar și unele domenii speciale. Este vorba în primul rând de ***Mic curs de economie domestică (casnică) pentru uzul școalelor primare de fete***[2] și de ***Catehismul agricultorului***[3]. Distrugerile repetate ale bibliotecii școlii giurgiuvene au văduvit-o de majoritatea scrierilor lui Droc-Barcian, supraviețuind doar trei exemplare din cartea ***Teoria Verbului…*** [manual adaptat după frații Bescherelle]: două din Partea I (Buc., 1882, nr. inv. 896 și 1481) și unul din Partea a II-a (Buc., 1883, nr. inv. 896/II).

Conform arhivei Gimnaziului conspectată de Savin Popescu, în anul școlar 1871/ 1872, IOAN MANLIU[4] a devenit al patrulea profesor al școlii (după directorul Ștefan Arhimandrescu și profesorii N. Droc-Barcian și François Caiser), predând Româna și Latina la clasele I-III. Începând cu anul școlar următor, după completarea ciclului gimnazial, el a predat limba română și limbile clasice (latina și elina) la toate clasele, până la 1 noiembrie 1875, când a plecat la București și a fost înlocuit de Ion Suchianu.

Profesorul Manliu, născut în Transilvania, este de departe cel mai prezent autor de manuale în biblioteca veche din epoca Droc-Barcian. Trecerea acestora în revistă va confirma susținerea de mai sus. Vom începe cu lucrarea de gramatică ***Sintaxa propozițiunilor și a frazelor***, publicată la București în 1870 (nr. inv. 3738), din care avem un exemplar cu dedicația autorului pe fila de titlu (*Amabilului meu amic și coleg N. Drocu Barcianu. I. Manliu*), exemplar aflat în coligat cu O. Spinazzola[5], *Gramatica elementară a limbii italiene* (Buc., 1863, nr. inv. 3739) și cu G. Eustațiu Ciocanilli[6], *Dialogi romano-francezi…*, ed. VII (Buc., 1874, fără nr. inv.). Un alt exemplar din aceeași ediție (nr. inv. 5918) este legat împreună cu manualul *Elemente de cosmografie*, avându-i autori pe I. Petraru și Șt. Archimandrescu[7].

Într-un alt coligat, exclusiv „filologic" (nr. inv. 3033), se păstrează 7 manuale, dintre care două ediții din ***Curs elementar și gradat de gramatică română…***, publicate la București în 1874, respectiv 1876. Pe foaia de titlu a primei stă scris: *Amicului și colegului meu Nicolae Droc, în semn de amiciție*. Sub aceleași coperți mai sunt reunite *Elemente de gramatică elenească* de I. C. Massim[8] (Buc., 1850), trei lucrări de Raoul de Pontbriant[9], dintre care două cursuri de limbă franceză, precum și un *Manual de sintaxă a limbii române*, scris de un Petre Popescu[10] și având pe pagina 1 următoarea dedicație: *Dom*[nului] *Drogu* (sic !), *în semn de afecțiune amicală din partea autorului*.

Avem și o carte primită de Ioan Manliu în perioada lui giurgiuveană direct de la autor (Ioan Lăpedatu[11], *Încercări de literatură*, Brașov, 1874, nr. inv. 124), după cum ne încredințează dedicația autografă: *D-lui I. Manliu, în semn de a*[mi]*cia. I. Lapedatu*. Aceasta se află drept prima lucrare într-un coligat cu alte șase, apărute în perioada 1857-1871, dar lipsite de ex libris-uri.

Lucrarea lui Manliu ***Curs elementar de literatură…*** (Buc., 1881, nr. inv. 2946) provine din biblioteca personală a lui Droc-Barcian, are inițialele lui pe cotor și însemnarea manuscrisă *Ex libris professoris N. Droc Barcian. 1881 febr. 25. Giurgiu*. Pe forzațul cărții am întâlnit notat adevărul istoric „La 8 februarie 1859 Cuza Vodă a intrat în București pentru prima oară ca domn al Principatelor Unite".

Tot din biblioteca directorului Gimnaziului provine un coligat de 4 manuale ale lui Manliu, având inițiale pe cotor și un ex libris datat *1885 sept. 27 Giurgiu* (nr. inv. 2950). El cuprinde: ***Gramatica română. Etimologia…*** (ed. 23, Buc., 1884); ***Gramatica română. Sintaxa…*** (ed. 15, Buc., 1884 și ed. 9, Buc., f. a.); ***Stil și compozițiuni*** (ed. 3, Buc. 1885). Un alt coligat exclusiv Manliu are 5 manuale, toate purtând ștampila „Ex libris N. Droc Barcian" pe foaia de titlu. El cuprinde: ***Gramatica română. Etimologia…*** (ed. 6, Buc., 1894, nr. inv. 103); ***Gramatica română. Sintaxa…*** (ed. 5, Buc., 1895, nr. inv. 3731); ***Stil și compozițiuni.*** Partea a II-a (ed. 7, Buc. 1896, nr. inv. 3732); ***Stil și compozițiuni***. Partea a III-a (ed. 7, Buc., 1895, nr. inv. 3732); ***Povățuitorul…*** (Buc., 1896, nr. inv. 182).

Ultimul dintre manualele coligatului precedent (purtând același nr. inv. 182) – ***Povățuitorul studiului limbii române în clasele primare*** – este legat și separat la atelierul lui George Brătănescu, cu inițiale pe cotor și cu ex libris datat *1896 aug. 9 Giurgiu*. Un alt exemplar al aceluiași manual (nr. inv. 2961) provine din donația moștenitorilor doctorului Al. Libert și a aparținut surorii acestuia, institutoarea Eugenia (Jeana).

Lucrarea lui Ioan Manliu ***Poetica română*** (Buc., 1890, nr. inv. 886) a intrat în bibliotecă purtând pe foaia de titlu ștampila „Primăria Urbei Giurgiu". O altă lucrare, ***Curs practic de compozițiuni și stil***, Partea I (ed. I, Buc., 1879, nr. inv. 2928), are o legătură de epocă, operație ce a tăiat numele persoanei căreia i-o dedicase autorul: „Domnișoarei N. Ma[…] deplină stimă și respect. I. Manliu". Prin intermediul „Cercului studențesc vlăscean" a intrat în bibliotecă și o carte străină (*Deutsche Sprachkunde*, II, Dresden, 1898), ce poartă ștampila „Donația prof. Manliu".

Dintre autorii de manuale prolifici în veacul al XIX-lea pașoptistul AUGUST TREBONIU LAURIAN[12] este bine reprezentat în fondul vechi rămas de la Droc-Barcian. Cea mai veche ediție este ***Manual de filozofie*** (tom I, Buc., 1847, nr. inv. 1285), tradus după W. T. Krug. Urmează un coligat cu cele trei părți din ***Istoria Romanilor*** (Iași, 1853, nr. inv. 75) și cu ***Suplementul… Despre măsuri*** (Iași, 1857). La pagina III a primului volum din coligat se găsește ex libris-ul posesorului, datat „1873 sept. 14. Giurgiu". Dintre cărțile lui Laurian am găsit și un exemplar din ***Istoria românilor…*** (ed. II, Buc., 1862, nr. inv. 76), volum purtând pe cotorul legăturii inițialele NDB și având pe fila de titlu un sigiliu princiar cu inițialele „I. G." [Ion Ghica ?], iar la pagina 1 ștampila Gimnaziului „Sf. Sava". Un alt manual de A. T. Laurian l-am aflat inclus într-un coligat cu specific istoric (nr. inv. 3034), alături de primele ediții din ***Manual de istorie universală antică…*** (Buc. 1869) și ***Manual de istorie unversală medie…*** (Buc. 1874) ale profesorului Marin Michăescu[13], de un manual ***Elemente de istoria românilor…*** (ed. II, Buc., 1869) de Ion Heliade Rădulescu[14] și de unul intitulat ***Istoria contemporană*** de Petre I. Cernătescu[15] (Buc., 1871). Volumul lui Laurian este intitulat tot ***Elemente de istoria românilor*** (ed. VIII, Buc., 1870).

*

Un alt autor bine reprezentat în bibliotecă, tovarăș de generație și cu origini transilvănene, a fost MIHAIL STRAJANU[16]. Droc-Barcian l-a avut coleg în cancelaria Gimnaziului „Matei Basarab" (acolo unde Străjanu preda Româna, iar Droc luase în vremea războiului de independență orele de Geografie). Îl cunoștea încă din studenție, după cum o dovedește exemplarul păstrat din teza de licență în litere (***Etica sau filosofia practică a lui Aristotel***, București, 1868, nr. inv. 2207), lucrare care avea pe fila dedicatorie înscrisul: *Amicului meu N. Drocu Barcianu, în semn de afecțiune. M. Străjanu*. Autorul și-a desăvârșit studiile prin susținerea unui doctorat în filosofie în Germania, la Universitatea din Giessen.

Din perioada bucureșteană a profesorului Străjanu remarcăm ***Manual de stilistică***, a cărui primă ediție este din 1880 (nr. inv. 813), având pe fila de titlu dedicația: *Amicului meu N. Droc Barcian, profesor și director al Gimnaziului din Giurgiu. M. Străjanu*. Un al doilea exemplar (nr. inv. 5922) are pe copertă ex libris-ul manuscris „Roșescu Demetru. 1880. cl. V. Liceul Sf. Saba". Și din a doua ediție a manualului de stilistică, apărută în 1882, sunt două exemplare. Primul (nr. inv. 813 bis) are la pagina 3 însemnarea *Ex libris professoris / N. Droc Barcian / 1882 sept. 2*. Cel de-al doilea este în coligat cu alte două manuale ale lui Străjanu (***Manual de gramatica limbii române***, P. I și II, ed. II, Buc., 1882, cu ex libris manuscris și P. III, Buc., 1881, care a avut dedicația autorului, tăiată însă de legător) și cu două lucrări de Ioan I. Romanescu[17] publicate la Ploiești în 1883 (*Manual de gramatica limbii române* și *Stilul epistolar*). Întregul coligat (nr. inv. 3012) are pe cotor inițialele NDB.

Din perioada craioveană a lui Străjanu avem lucrarea ***Principie de literatură***, publicată în 1892 (nr. inv. 450), având la pagina 3 însemnarea *Ex libris professoris N. Droc Barcian. 1892 sept. 14 Giurgiu* și lucrările ***Principii de estetică și poetică*** (nr. inv. 1295) și ***Epistolar…*** (nr. inv. 1081), publicate în 1893. Urmează ***Cestiuni literare…***, publicată la Craiova în 1897. Exemplarul nostru (nr. inv. 355) are la pagina 5 ex librisul datat *1897 sept. 30. Giurgiu*.

*

De la ZAHARIA HERESCU[18] provine manualul ***Elemente de aritmetică*** (Buc., 1875, nr. inv. 3763). El are pe cotorul legăturii inițialele NDB, iar pe fila de titlu dedicația autografă *Amicului meu N. Barcian-Droc* [în] *semn de afecțiune. Z. Herescu*.

De la C. S. STOICESCU[19] și D. ST. CĂLINESCU provine ***Manual de sintaxa română*** (Ed. II, Buc., 1878, nr. inv. 2824). Pe fila de titlu apare dedicația manuscrisă a coautorului: *Amicului N. Droc Barcianu, Directorul Gimnaziului din Giurgiu, în semn de afecțiune. D. St. Călinescu*.

De la ION P. LICHERDOPOL[20] provine lucrarea ***Bucureștii***, publicată în Capitală la 1889 (nr. inv. 2023). Ea are pe fila de titlu ștampila ex libris a directorului și dedicația manuscrisă: *Amicului meu d-l N. Droc Barcian spre amintire. I. P. Licherdopol*. De același autor biblioteca posedă: la nr. inv. 643 ***Fauna Malacologică a României***, Buc., 1892 (două exemplare din Partea I – jud. Mehedinți și un exemplar din Partea II – jud. Prahova); la nr. inv. 1206 ***Cinci săptămâni în Moldova*** (Buc., 1895); la nr. inv. 1282 ***Precuvântare la nomenclator merciologic și tehnologic*** (Buc. 1896).

De la IOAN N. ȘOIMESCU[21] am găsit manualul ***Istoria generală a românilor*** (vol. I-III, Buc., 1889, nr. inv. 186), care are ex libris-ul lui Droc Barcian datat 15 iunie 1889 la Giurgiu, imediat după apariția lui.

Un caz aparte este cel al unei cărți de GHEORGHE ADAMESCU[1], anume ***Manual de retorică*** (Buc., 1899, nr. inv. 905). El provine de la o personalitate feminină, având pe fila de titlu ex libris-ul manuscris al elevei „Aurelia Ștefănescu[2]. 19. III. 902", iar la pagina 1 precizarea că aceasta era în „clasa V secundară".

Numărul manualelor din vechea bibliotecă maioresciană este mult mai mare, dar aici le-am scos în evidență doar pe cele din a doua jumătate a veacului al XIX-lea având oarece atribute bibliofile, majoritatea vorbind de relațiile autorilor cu Nicolae Droc-Barcian.

---

[1] Profesorul universitar Ștefan Păun, în monografia pe care i-a consacrat-o (*Nicolae Droc Barcian, pedagog militant…*, Ed. Semne, 2018), a rezervat capitolul III autorului de manuale. Vezi și *BRM*, II, 1986, p. 177.

[2] St. Păun, *op. cit.*, p. 134-136.

[3] În articolul meu *Nicolae Droc-Barcian – un admirator giurgiuvean al lui Ion Ionescu de la Brad* am arătat contextul elaborării acestui manual pentru „instrucțiunea rurală" și sursele sale (*Bicentenarul nașterii lui Ion Ionescu de la Brad*, Ed. Magic Print, Onești, 2018, p. 368-370).

[4] Ioan Manliu (1841-1916 ?) figurează în *BRM* (vol. III, 1989, p. 178-184) cu o operă didactică impresionantă.

[5] Orazio Spinazzola, profesor de limba italiană la Liceul „Sf. Sava", cu lucrări publicate în deceniul 1861-1872 (*ibidem*, vol. IV, 1996, p. 325).

[6] George Eustațiu (Ciocanilli), profesor bucureștean, autor de manuale de matematică și limba franceză, publicate între 1856 și 1893 (*ibidem*, vol. II, 1986, p. 266-268). A avut doi fii: Aristide, avocat și Theodor, profesor.

[7] A se vedea prezentarea coligatului în articolul nostru *Din istoria unei biblioteci (I)*, în „Clio", nr. 3, 2023, p. 35.

[8] Ioan C. Massim (1825-1877), autor de manuale de gramatică și coautor împreună cu A. T. Laurian la o celebră încercare de dicționar al limbii române (*BRM*, vol. III, 1989. p. 244-245).

[9] Raoul de Pontbriant, profesor de limba franceză în București, cu manuale și traduceri publicate între 1858-1880 (*ibidem*, p. 914-915).

[10] P. Popescu, profesor la Gimnaziul „Gh. Lazăr", a publicat acest manual în 1871 (*ibidem*, p. 978).

[11] Ioan Al. Lăpedatu (1844-1878), scriitor transilvănean (*ibidem*, p. 36).

[12] A. T. Laurian (n.1810 la Fofeldea – d.1881 la București), membru fondator și președinte în două rânduri al Academiei Române.

[13] Marin Michăescu (1825-1886), profesor de istorie și geografie la Școala centrală de fete din București.

[14] I. H. Rădulescu (n.1802 la Târgoviște – d.1872 la București), membru fondator și primul președinte al Academiei Române.

[15] Petre I. Cernătescu (1825-1892), profesor la Facultatea de filosofie și litere a Universității București.

[16] Mihail Strajanu (1841-1917) a început să publice ca autor de manuale la București, dar apoi s-a afirmat ca profesor și estetician la Craiova (*ibidem*, IV, 1996, p. 403-405).

[17] Ioan I. Romanescu (1840 – post 1898), profesor de limba română la Liceul din Ploiești.

[18] Z. Herescu (1842 – post 1892) a fost profesor la Liceul „Sf. Sava". O a doua ediție a manualului, substanțial „simplificată", a fost publicată în 1887 (*BRM*, II, 1986, p. 617).

[19] C. S. Stoicescu (1843-1909), bucureștean licențiat în litere, a fost autor de manuale pentru școlile secundare, din care a tipărit mai multe ediții. La unul dintre cele de sintaxă și l-a asociat pe profesorul D. St. Călinescu. Manualul lor a cunoscut patru ediții între 1877-1897 (*ibidem*, IV, 1996, p. 396).

[20] Ion P. Licherdopol (pseudonimul lui Cher Lupoldy) a fost profesor de fizică și naturale la Școala Comercială din București și a publicat 18 titluri între 1882 și 1906 (*ibidem*, III, 1989, p. 98).

[21] Ioan N. Șoimescu (1826-1890), scriitor, istoric și om politic.

[22] Gh. Adamescu (1869-1942), profesor și istoric literar, membru corespondent al Academiei Române.

[23] Aurelia Ștefănescu-Cochinescu (1885-1979) a fost licențiată a Facultății de litere din București, profesoară de franceză și engleză. Ea a întemeiat și condus pensionul de fete „Regina Maria" (1913-1948), dar a predat și la Liceul de băieți „Ion Maiorescu" între 1942-1948 (vezi Constantin Enache, *Municipiul Giurgiu. Compendiu monografic*, Ed. Universul Familiei, 2005, p. 663).

Decorație acordată în 1925 unui proprietar din comuna Bolintinu din Vale

Laurențiu-Ștefan Szemkovics

Urmare a raportului lui I. G. Duca, ministrul Afacerilor Străine, cancelar al Ordinelor, nr. 30.578 din 1925, regele Ferdinand I a semnat în Sinaia, la 25 iunie 1925, decretul nr. 2.151, prin care a conferit lui Cristescu Ștefan, proprietar din comuna Bolintinu din Vale, județul Ilfov, precum și altora, Ordinul „Coroana României” în gradul de Cavaler.

Prezentăm descrierea distincției onorifice, precum și reproducerile grafice care provin de la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 268/1925 (documentele) și de la Muzeul Jandarmeriei Române (decorația).

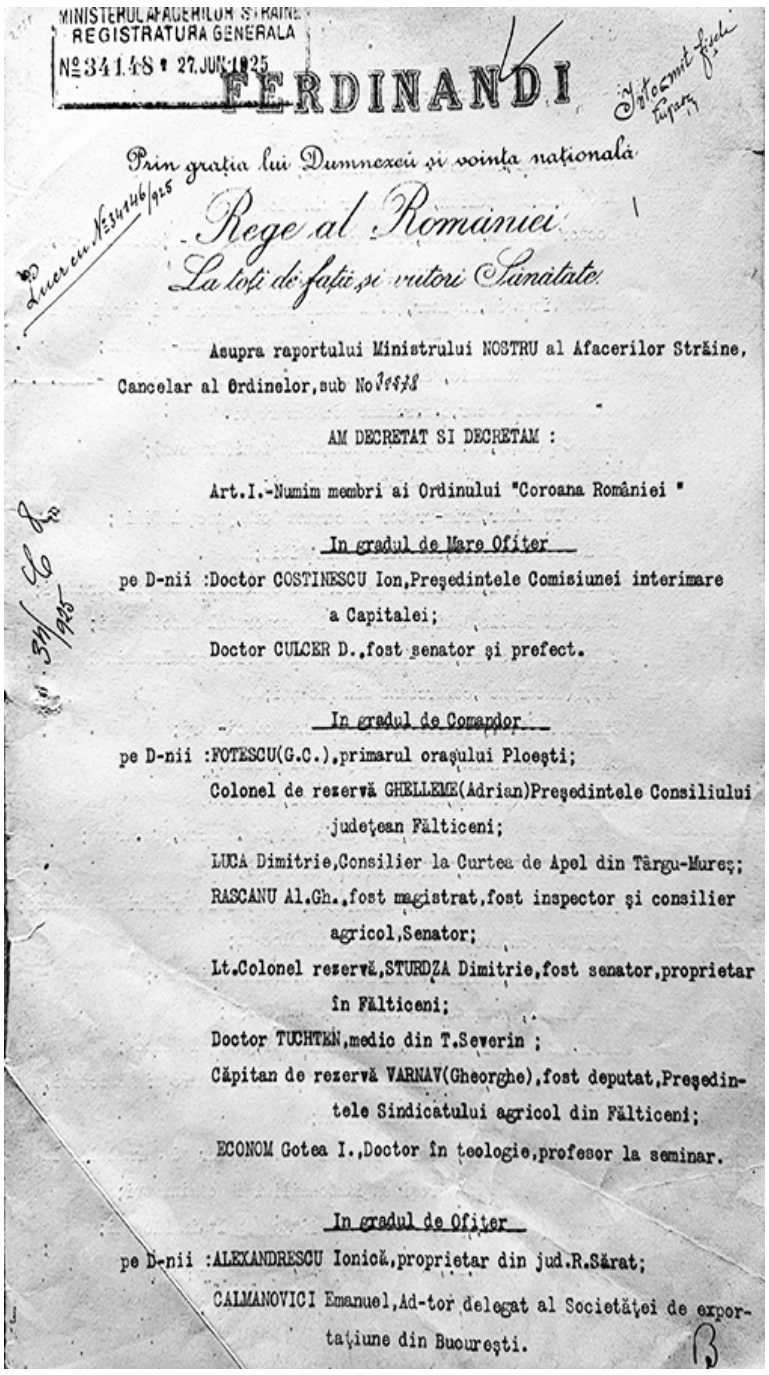
Ordinul „Coroana României”, instituit în 10 mai 1881, avea scopul de a recompensa serviciile aduse statului. Potrivit *Regulamentului pentru punerea în aplicare a legii relativă la instituirea Ordinului „Coroana României”* (Decretul nr. 3.506 din 11 octombrie 1906, aflat, în copie, la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 642), Ordinul „Coroana României”: „*este o cruce cu brațe egale; fiecare braț este de smalț roșu, având împrejur o dungă de smalț alb; între brațe, cifra Maiestății Sale Regelui. În mijlocul Crucii, în față și în dos, este un medalion de smalț roșu, cu un cerc de smalț alb, împrejurul medalionului. Pe smalțul roșu, în față, se află coroana regală, de oțel (făurită din metalul unuia dintre tunurile luate ca trofee de la inamic, în bătălia de la Plevna de la 28 noiembre 1877), iar pe cercul de smalț alb este scris, în partea de sus: PRIN NOI ÎNȘINE, iar în partea de jos: 14 MARTIE 1881 (data proclamării regatului). Reversul (dosul) medalionului poartă scris, la mijloc, pe smalțul roșu, în linie orizontală: 10 MAI (data încoronării) și împrejur, pe cercul de smalț alb: 1866-1877-1881 (datele respective ale suirii pe Tron, proclamării Independenței și proclamării Regatului). Cifra regală, între brațele crucii, ca și montura crucii, este de argint pentru Cavaleri și de aur pentru celelalte grade. Diametrul Crucii este de 40 mm pentru Cavaleri și Ofițeri și de 60 mm pentru Comandori și Mari-Ofițeri. Însemnele Ordinului „Coroana României” sunt atârnate de o panglică moarată, de culoare albastru-închis, cu câte o dungă pe fiecare margine de culoarea oțelului, dunga lată de 6 mm la Cavaleri și Ofițeri*”.

Casa familiei Cristescu din Bolintin Vale în anul 1979

Ordinul „Coroana României” în gradul de Cavaler, model 1881 (avers și revers)

MINISTERUL AFACERILOR STRAINE
REGISTRATURA GENERALA
№ 34148 • 27.JUN.1925

FERDINANDI

Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională

Rege al Romaniei

La toţi de faţă şi viitori Sănătate.

Asupra raportului Ministrului NOSTRU al Afacerilor Străine, Cancelar al Ordinelor, sub No 34148

AM DECRETAT SI DECRETAM :

Art.I.-Numim membri ai Ordinului "Coroana României "

In gradul de Mare Ofiter

pe D-nii :Doctor COSTINESCU Ion,Preşedintele Comisiunei interimare a Capitalei;

Doctor CULCER D.,fost senator şi prefect.

In gradul de Comandor

pe D-nii :POTESCU(G.C.),primarul oraşului Ploeşti;

Colonel de rezervă GHELLEME(Adrian)Preşedintele Consiliului judeţean Fălticeni;

LUCA Dimitrie,Consilier la Curtea de Apel din Târgu-Mureş;

RASCANU Al.Gh.,fost magistrat,fost inspector şi consilier agricol,Senator;

Lt.Colonel rezervă,STURDZA Dimitrie,fost senator,proprietar în Fălticeni;

Doctor TUCHTAN,medic din T.Severin ;

Căpitan de rezervă VARNAV(Gheorghe),fost deputat,Preşedintele Sindicatului agricol din Fălticeni;

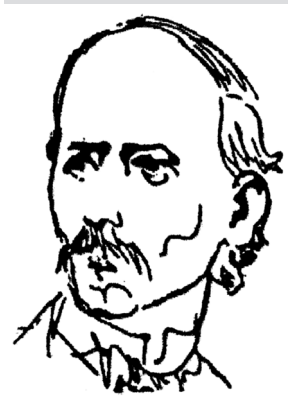
ECONOM Gotea I.,Doctor în teologie,profesor la seminar.

In gradul de Ofiter

pe D-nii :ALEXANDRESCU Ionică,proprietar din jud.R.Sărat;

CALMANOVICI Emanuel,Ad-tor delegat al Societăţei de exportaţiune din Bucureşti.

Decretul regal nr. 2151 din 25 iunie 1925 (prima pagină)

REGULAMENT
Concursul Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu”
Ediția a XXXIII-a,
octombrie 2024,
Bolintin Vale

Revista „Sud”, în parteneriat cu Filiala Poezie-București a Uniunii Scriitorilor din România, Centrul Cultural „Școala Veche” Bolintin Vale, Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și Editura Sud organizează, cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei orașului Bolintin Vale, ediția a XXXIII-a a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu”, în luna octombrie 2024 în orașul Bolintin Vale, județul Giurgiu.

Concursul își propune sprijinirea creatorilor de literatură din România și diaspora, care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor și nu au debutat în volum până la data încheierii înscrierilor (31 august 2024).

Ediția 2024 a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu” va avea două secțiuni: eseu și poezie.

SECȚIUNEA ESEU

Concurenții vor trimite un eseu inedit despre opera unui scriitor originar din sudul României pentru care se va acorda:

Premiul „Neagu Udroiu”

Textul trebuie redactat în Microsoft Word, de cel mult 12 pagini A4, cu literă Times New Roman de 12 (37.800 caractere fără spații).

SECȚIUNEA POEZIE

Concurenții vor trimite până la zece poezii inedite realizate în vers alb sau în vers clasic. Pentru această secțiune se vor acorda următoarele premii:

Marele Premiu „Dimitrie Bolintineanu”
Premiul „Nicolae Dan Fruntelată”
Premiul „Petre Ghelmez”
Premiul „Eugen Rotaru”

Lucrările vor fi trimise până la data de 31 august 2024 pe e-mail la adresa revistasud@yahoo.com, cu precizarea „pentru concurs”. Lucrările vor purta un motto și vor fi însoțite obligatoriu de un CV, o fotografie a autorului și un număr de telefon.

Din juriul condus de poetul, criticul și dramaturgul Horia Gârbea (președinte al Filialei Poezie-București a USR) vor face parte membri ai Uniunii Scriitorilor, personalități din instituții de învățământ superior și cultură, specialiști din instituțiile organizatoare.

Lucrările selecționate pentru concurs vor fi publicate într-un volum colectiv la Editura Sud, fiecare dintre autorii participanți la festivitatea de premiere urmând să primească câte două exemplare (gratuit).

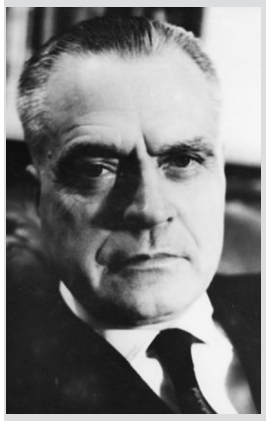
Câștigătorii vor fi anunțați până la data de 30 septembrie 2024 pentru a participa la festivitatea de premiere ce va avea loc în luna octombrie 2024 la Bolintin Vale.

Participarea câștigătorilor la festivitate este obligatorie, altfel premiile în bani ce urmau să revină absenților vor fi redistribuite sau anulate de către organizatori. De asemenea, obligativitatea participării la festivitatea de premiere se aplică și pentru primirea celor două exemplare gratuite din volumul colectiv și a diplomelor.

Cheltuielile de deplasare a concurenților la Bolintin Vale vor fi suportate personal.

Organizatorii vor asigura transportul juriului și laureaților de la București la Bolintin Vale și retur.

Relații la telefon:
0726179367 – Gabriel Dragnea – Redactor șef adjunct revista „Sud”

CONSILIUL JUDEȚEAN TELEORMAN CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE TELEORMAN
Festivalul Național de Poezie „Zaharia Stancu”
- ediția a XII-a, 3 octombrie 2024,
Alexandria -

Consiliul Județean Teleorman și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, în parteneriat cu revistele: „Caligraf” (Alexandria), „Bucureștiul literar și artistic” (București), „Mozaicul” (Craiova), „Litere” (Târgoviște) și „Sud” (Bolintin Vale), organizează **Festivalul Național de Poezie „Zaharia Stancu”**, ediția a XII-a, ale cărui manifestări finale se vor desfășura, în ziua de 3 octombrie 2024, la Alexandria.

Festivalul își propune să readucă în atenție personalitatea și opera scriitorului ***Zaharia Stancu***, totodată să promoveze tineri poeți de talent, care nu au debutat în volum. În cadrul concursului de poezie, organizat cu acest prilej, se acordă următoarele premii:

- Premiul I și Premiul Revistei „Caligraf” (în valoare de 1100 lei);
- Premiul al II-lea și Premiul Revistei „Bucureștiul literar și artistic” (în valoare de 900 lei);
- Premiul al II-lea și Premiul Revistei „Mozaicul” (în valoare de 900 lei);
- Premiul al III-lea și Premiul Revistei „Litere” (în valoare de 600 lei);
- Premiul al III-lea și Premiul Revistei „Sud” (în valoare de 600 lei).

Juriul are latitudinea de a propune organizatorilor, în funcție de valoarea lucrărilor prezentate, să nu fie acordate unele dintre premii.

Grupajele de poezii premiate vor fi incluse într-un volum, ce va fi lansat în cadrul manifestărilor finale ale festivalului; de asemenea, vor fi publicate de revistele partenere.

Concurenții vor trimite un grupaj de 15 (cincisprezece) poezii ***pe suport de hârtie***, care pot avea în total 20 pagini, culese cu font 12 (Normal, Times New Roman, 1.5 Space), ***în câte 6 (șase) exemplare***, semnate cu un motto, același motto figurând și pe un plic însoțitor, în care va fi introdusă o fișă cu datele de identificare ale autorului: numele și prenumele, data și localitatea nașterii, adresa poștală, adresa de e-mail și numărul de telefon mobil, informații despre activitatea publicistică, precum și un CD cu textele trimise, inscripționat cu același motto.

Lucrările pentru concurs vor fi expediate, ***până la data de 1 august 2024***, pe adresa: ***Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman***, str. Ion Creangă, nr. 52-54, 140056 – mn. Alexandria, jud. Teleorman, cu mențiunea „Pentru concurs”.

Este obligatorie respectarea condiției ca participanții la concurs să nu fi publicat anterior un volum de versuri. Nu se admit în concurs texte transmise pe email. După finalizarea festivalului, grupajele de versuri prezentate în concurs nu se restituie.

Manifestările finale ale Festivalului Național de Poezie „Zaharia Stancu”, ediția a XII-a, se vor desfășura la Alexandria, ***în ziua de 3 octombrie 2024***, sub patronajul Consiliului Județean Teleorman, în colaborare cu Primăria Comunei Salcia și Biblioteca Județeană „Marin Preda” Teleorman.

Manifestările finale vor cuprinde: ***Simpozionul „Zaharia Stancu, poetul”***, prezentarea unui film documentar și a unui album foto-documentar despre scriitor, lansarea unei antologii și prezentarea unui recital din poezia lui Zaharia Stancu, decernarea premiilor festivalului, lansarea „Caietului premianților” și prezentarea unor cărți și reviste.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 0347-804.482 sau la sediul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, din Alexandria, str. Ion Creangă, nr. 52-54.

MANAGER,
Ciprian Agapie

Cântec şi descântec

Constanța CRUDU

În copilăria mea, oamenii mai credeau încă în descântece, iar persoanele cu har tămăduiau, ca prin miracol, diverse manifestări ale bolilor, pentru care nu exista leac sau despre care aveau credința că e singura cale de a le soluționa.

Am cules în Ajunul Bobotezei un astfel de descântec de la Ioniță Maria din Bolintin Vale, care îl învățase, de fapt îl „furase", de la mama sa din satul Tântava, comuna Grădinari, județul Giurgiu. Îl voi reproduce aici, însoțit de comentarii personale. Este eficient atunci când copilașul plânge aparent fără motiv și nu se mai poate opri, oricât ar încerca mama lui:

Să rămână curat, luminat,
Ca în ceasul când l-a născut mă-sa.
Fugi, deochi spurcat, că nu ești deochi curat,
Suflatu-te-am, suflat, cu scuipatul te-am scuipat
(Se suflă și se scuipă de trei ori)
Cu sufletul te-am suflat,
Cu gura te-am scuipat,
Cu vântul ai venit, cu vântul să te duci !

Leac și popii colac !

Petrecere cu lauri la o casă de țărani, Ilfov, 1937

Descântec de deochi pentru copii

Păsărică albă, coadă albă,
Sus pică, jos despică
Despica-s-ar ochii cui o fi deocheat pe X
Să rămână curat, luminat,
Ca roua din câmp,
Ca strugurii din vie în poala Maichii Sfintei Mărie,
Argint strecurat, din cer lăsat.
De-o fi deochi de fată mare,
Să-i cadă pielea obrazului,
Să-i cadă chelia capului !
De-o fi deochi de femeie cu prunc,
Să-i crape țâțele, să-i curgă laptele
Și să-i moară copilul de foame !
De-o fi deocheat de om (= bărbat),
Să-i crape boașele, să-i curgă pișatul
Și să râdă satul de el !
De-o fi deochi de băiat (= flăcău),
Să-i crape călcâiele, să-i piară puterile,
De-o fi de păsările cerului,
Să le cadă penele !
De-o fi de vânt, să-i crape calul !
De-o fi de gard, să-i cadă proptelele !
Voi, deochitorilor, mâncătorilor,
Să ieșiți de la X, să vă duceți,
Unde popa nu toacă,
Unde câine nu latră,
Cocoș nu cântă,
Găină nu chirăie,
Fată mare coada nu-și-mpletește,
Că acolo v-așteaptă trei fete de împărat
Cu mesele puse, cu pahare pline, cu făclii aprinse,
Să beți, să mâncați, să săgetați și la X să nu mai veniți !

De fapt, deochiul este urmarea unei priviri răutăcioase, invidioase a unei persoane care transmite astfel puiului de om o stare de rău de neînțeles. Acea „păsărică albă" invocată de la început de textul magic devine simbolul purității și poate fi chiar o pasăre a cerului sau un înger păzitor, singura ce poate aduce sănătatea, liniștea pruncului nevinovat, vulnerabil la orice manifestare a răutății omenești. Se spune chiar că oamenii cu ochii deschiși la culoare, verzi ori albaștri, pot deochea adesea chiar și fără intenție. Se observă că „roua din câmp" are, de asemenea, semnificația binecuvântării cerești, iar menționarea Maicii Noastre Preacurate conturează ideea că fără ajutor divin nimic nu ar aduce vindecarea. Urmează o imprecație și o amenințare adresată celor care ar mai îndrăzni să zdruncine viața și sănătatea unui copil lipsit de apărare în fața lumii și a forței sale distructive. Sunt enumerați posibilii provocatori ai răului: o fată mare, o femeie cu prunc, un bărbat sau un flăcău, ființe din comunitatea rurală, apropiați pizmași care s-au mirat de drăgălășenia și de sănătatea micuțului, dar și de păsările ce-au trecut în zbor, iar la aceștia se adaugă vântul cel hoinar și chiar gardul cel nemișcat. Tuturor li se aruncă blesteme grele pentru gândul lor cel rău, nemilos.

Un alt fragment ce se remarcă prin expresivitatea limbajului se adresează „mâncătorilor" de energie a micuțului. Cu alte cuvinte, vrăjmașilor li se cere să dispară, să piară, ajungând în locuri pustii, unde nu mai pot să facă rău. Încheierea „poeziei" se referă la ritualul săvârșit de vindecător și la puterea lui de a alunga manifestările insuflate de necuratul precum invidia, ura, dorința de a provoca boala.

Reviste primite la redacție

Actualitatea literară, anul XIII, nr. 128, ianuarie-februarie 2024, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS cu sprijinul sponsorilor și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Scrisul românesc, anul XXII, nr. 2 (246), 2024; nr. 3 (247), 2024, revistă de cultură fondată la Craiova, publicată de Fundația-Revista *Scrisul Românesc*. Director Florea Firan.

Apostrof, anul XXXV, nr. 1 (404), 2024; nr. 2 (405), 2024 revistă finanțată cu sprijinul Ministerului Culturii, editor Uniunea Scriitorilor din România. Redactor șef Ion Vartic.

Mozaicul, anul XXVII, nr. 1 (303), 2024; nr. 2 (304), 2024, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru; Secretar de redacție Maria Dinu.

Caligraf, anul XXIV, nr. 1-2 (260-261), ianuarie-februarie 2024, revistă de cultură, editor Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar de redacție Stan V. Cristea.

Litere, anul XXIV, nr. 1 (286), ianuarie 2024, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni editată cu sprijinul Consiliului Local Municipal și al Primăriei Municipiului Târgoviște. Redactor șef Mihai Stan; Secretar de redacție Mihail-Florin Stan.

Bucureștiul literar și artistic, anul XIV, nr. 1-2 (148-149), ianuarie-februarie 2024. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Republicii, nr. 2, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Biblioteca SUD-ului

Alex Drace-Francis, ***Istoria mămăligii: povestea globală a unui preparat național***, *traducere din engleză de Anca Bărbulescu, București, Editura Humanitas, 2023. „Scotocind prin arhive, prin documente vechi și cronici mai noi, printre rețete și leacuri, Alex Drace-Francis ne propune o analiză savuroasă și erudită a mămăligii și mămăligarilor. Spunându-le povestea, istoricul ne poartă, vreme de două secole, printre boieri și țărani, săraci și bogați, târgoveți și negustori care amestecă de zor, în ceaunul fierbinte, odată cu făina de păpușoi, moravuri, identități sociale și etnice, istorii politice, tensiuni și revoluții."* (Constanța Vintilă)

Carmen Mușat-Coman, ***Cum s-a făcut de nu mi-am pierdut mințile***, București, Editura Cununi de stele, 2021. *Dacă nu te recunoști în niciun personaj, atunci această carte este pentru tine. Dacă nu găsești nicio relație între titlu și conținut, atunci această carte este pentru tine. Dacă te aștepți să primești sfaturi, soluții pentru a nu-ți pierde mințile, atunci această carte nu este pentru tine.*

Șerban Dinger, ***Condamnați la fericire: eseuri***, Satu Mare, Editura Someșul, 2024. *...nimic nu e mai simplu decât să fim fericiți – și nimic nu ne reușește într-o măsură mai mică. Beatitudinea nu are nicio legătură cu îmbunătățirea terifiantă a vieții noastre în ultimele decenii, ea ne face cu mâna dintr-o lume apusă, care ne fascinează și pe care, totuși, o distrugem, fără milă, în fiecare zi.*

Avram Iancu, ***Provocarea Rinului***, Vulcan, Editura Exclusiv, 2023. *„Grație internetului, în toate expedițiile cutezătoare ale înotătorului Avram Iancu am fost alături de el. Fiecare reușită a sa ne-a bucurat, făcându-ne astfel părtași la succesul său. Parcurgerea Rinului, dincolo de angajamentul sportiv, a avut și o nobilă dimensiune politică. Avram Iancu a înotat pentru admiterea României în spațiul Schengen."* (Valeriu Butulescu)

Corneliu Vasile, ***Meditații și consemnări***, Buzău, Editura Editgraph, 2023. *Din depozitul de melancolii dispar cu timpul îmbrăcămintea și lenjeria din blană, din bumbac, vasele de pământ și ceramică, încălțămintea din piele, precum și naturalele și sănătoasele bună ziua, la revedere, mulțumesc, te rog, foarte bine, iartă-mă, înfățișare, grozav. Acum auzi hello, bye, au revoir, thanks, please, pardon, excuse me, look, cool, ba chiar mesajele se scriu în mare viteză...*

Brîndușa Novac, ***Regatul cascadelor – Frica***, Cluj Napoca, Editura Ecou Transilvan, 2023. *„**Regatul cascadelor** este o poveste din care copiii, viitori adulți, sunt învățați să nu se lase guvernați de frică, un sentiment care a paralizat întreaga societate în ultimii ani. Frica, care este adusă și indusă de cei care sunt în slujba întunericului și care nu își găsește locul în sufletele și în mințile celor care cred în bunătate, iubire, prietenie, curaj."* (Manuela Hărăbor)

Florentin Popescu, ***Epigrame cu materialul clientului și alte șotii versificate***, București, Editura RawexComs, 2023. *Un corb, în loc de cașcaval/ Avea o carte cu poeți din noul val/ Și vulpea – se cunoaște șmecheria/ Îl păcăli și-i luă antologia/ Dar când se apucă avidă de citit/ După trei pagini a murit subit// Corbul de azi e pișicher/ E isteț și e discret/ Ține cașcavalu-n frigider/ Iar cu vulpea... doar pe Internet.*

Tudor Dinu, ***Revoluția Greacă de la 1821 pe teritoriul Moldovei și Țării Românești***, București, Editura Humanitas, 2022. *În monografia de față am încercat să completez un gol în cunoașterea trecutului nostru balcanic comun, ieșind din șabloanele istoriografiei puse în slujba unor cauze naționale. Am căutat să abordez complicatele evoluții din epocă din perspectiva fiecăreia dintre părțile implicate, explicând interesele divergente ale acestora și, în consecință, conflictele dintre ele, fără a emite judecăți de valoare și fără a împărți personajele istoriei în bune și rele.*

Editura Sud din Bolintin Vale
publică volume ale autorilor din sudul țării, care tratează despre arealul bolintinean ori subiectele din această zonă.
Consilier editorial: Gabriel Dragnea.
E-mail: editurasud@gmail.com
Telefon editură: 0726179367

2019
Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*
Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*
Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*
2020
Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – Portretul unui ctitor*
Alexandru Cazacu, *O cameră single*
Vasile Grigore (coord.), Ștefan Crudu, Marian Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*
Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*
Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*
Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*
Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*
Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*
Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*
2021
Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*
Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*
Corneliu State, *Din arhivele unei școli*
Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*
Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*
Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*
Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*
Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 1
Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*
2022
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 2
G. Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*
Vili Pârvănescu, *Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !*
Corneliu State, Elena State, *Neînfricații – călător prin țara mea*
Corneliu C. Cristescu, *Farmecul amintirilor – povestiri din Bolintin și Crevedia*
Caietele revistei Sud (nr. 6/2022)
Alexandra Firiță, *Rochia de hârtie*
Gabriel Dragnea, *Însemnări din Sud. Referințe lirice și ipostaze culturale*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Ruxandra Dragomir, *Rime pentru Garofița*
Titus Vîjeu, *Scrinul alb*
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 1, coord. monahia Benedicta Moldovan
2023
Niculae Stoica, *Dârvari – un vechi sat de pe Sabar*
Florentin Popescu, *Orizont literar bolintinean*
George Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*, ediția a II-a revizuită
Andreea Narcise Grigore, *Dinamica albiei râului Argeș și raportul cu factorul antropic în perimetrul Bolintin*
Gabriel Dragnea, *75 de ani de activitate a bibliotecii publice Bolintin Vale. Diversitate culturală între necesar și obligatoriu*
Luminița Cornea, *Preotul Ioan Graure, o viață sub sabie*
Titus Vîjeu, *Flashback*
Victoria Milescu, *Citind și scriind*
Caietele revistei Sud (nr. 7)
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 2, coord. monahia Benedicta Moldovan

Sud
Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Ioana Ruxandra Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu, Mona Dobrișan
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 07266179367
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 15 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.